

**Suomen
Akatemian
tilinpäätös
vuodelta 2024**

Suomen Akatemia

Sisällys

1. Toimintakertomus	4
1.1. Johdon katsaus	4
1.2. Tuloksellisuus.....	8
1.3. Vaikuttavuus	8
1.3.1. Toiminnan vaikuttavuus	8
1.3.2. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite 1 – Sivistys (koulutus, tiede, kulttuuri ja taide, nuoriso- ja liikunta) luo edellytyksiä talouden kasvulle	10
1.3.3. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite 2 – Koulutus vastaa paremmin työelämän tarpeisiin ja vähentää kohtaanto-ongelmaa	20
1.3.4. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite 3 – Kansainvälistyminen ja Suomen globaali yhteistyö lisääntyvät.....	23
1.3.5. Sivistyshallinnon yhteiset toiminnalliset tavoitteet.....	31
1.3.6. Strategisen tutkimuksen neuvoston toiminta ja tutkimusrahoitus	39
1.3.7. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	44
1.3.8. Suomen Akatemian tutkimusrahoitus rahoitusmuodoittain 2024	46
1.4. Toiminnallinen tehokkuus	65
1.4.1. Toiminnan tuottavuus	65
1.4.2. Toiminnan taloudellisuus	69
1.4.3. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	70
1.4.4. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	71
1.5. Tuotokset ja laadunhallinta.....	71
1.5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	71

1.6. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	74
1.6.1. Tehokas ja laadukas tutkimusrahoitusprosessi	74
1.7. Viestintä ja yhteiskuntasuhteet.....	80
1.8. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	85
1.9. Tilinpäätösanalyysi	94
1.9.1. Rahoituksen rakenne	94
1.9.2. Talousarvion toteutuminen	96
1.9.3. Tuotto- ja kululaskelma.....	98
1.9.4. Tase	101
1.10. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	101
1.11. Arviointien tulokset	104
1.12. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä.....	104
1.12.1. Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot.....	104
1.12.2. Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot.....	104
2. Talousarvion toteumalaskelma	105
3. Tuotto- ja kululaskelma	109
4. Tase	111
5. Liitetiedot.....	113
6. Allekirjoitukset.....	121

Suomen Akatemian strategia 2030

Visiomme

Rohkeaa tiedettä Suomen ja maailman parhaaksi

Toiminta-ajatuksemme

Avaamme uusia väyliä korkealaatuiseen, vastuulliseen ja vaikuttavaan tutkimukseen

Strategiset vaikuttavuustavoitteemme

Suomen Akatemian toiminnan ansiosta:

Syntyy tieteellisiä läpimurtoja ja ratkaisuja yhteiskunnan hyväksi

Tiede uudistuu ja uudistaa

Korkeatasoinen osaaminen vahvistuu ja vaikuttaa

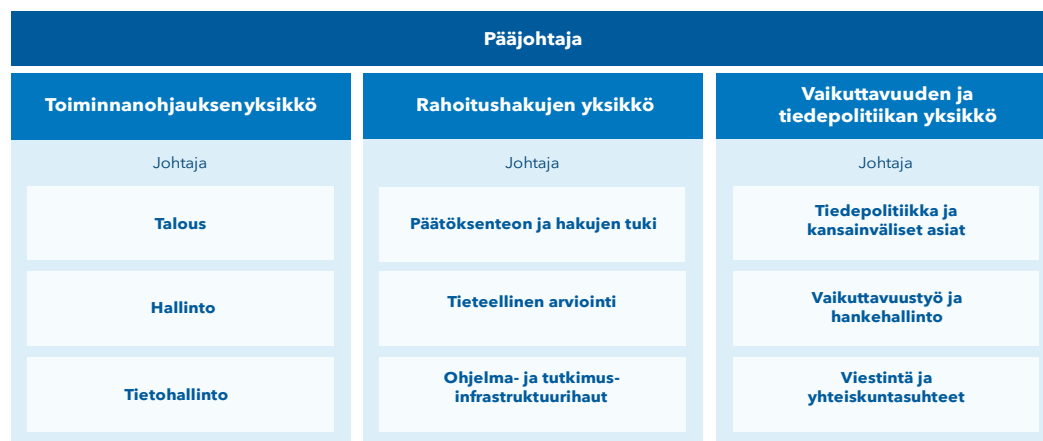
1. Toimintakertomus

1.1. Johdon katsaus

Suomen Akatemia toimii opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) hallinnonalalla. Suomen Akatemia myöntää rahoitusta tieteelliseen tutkimukseen ja tutkimusedellytysten kehittämiseen avoimen haun ja kilpailullisen menettelyn kautta kansainvälisen vertaisarvioinnin perusteella. Akatemia toimii asiantuntijana tiedepolitiikan kehittämisessä ja toimeenpanossa sekä kotimaisissa ja kansainvälisissä yhteyksissä. Akatemia kerää ja analysoi tiedettä ja tieteen tekemistä koskevaa aineistoa.

Akatemian vuonna 2023 hyväksytyt ja vuoteen 2030 asti ulottuvan strategian ”Rohkeaa tiedettä Suomen ja maailman parhaaksi” toimeenpano on käynnissä. Osana strategian toimeenpanoa Akatemia toteutti hallintoviraston organisaatiouudistuksen siten, että uusi organisaatio aloitti toimintansa 1.9.2024. Organisaatiouudistuksen tavoitteena on parantaa Akatemian kykyä toimeenpanna strategian vaikuttavuustavoitteita vahvan toiminnanohjauksen ja yhtenäisten prosessien kautta.

Uudessa organisaatiossa on kolme toimintayksikköä, joiden kautta toteutetaan Akatemian tutkimusrahoitustoimintaa, seurataan ja edistetään tutkimuksen vaikuttavuutta, sekä kehitetään tiedolla johtamista ja tietoaaineistojen hyödyntämistä. Organisaatiouudistus toteutettiin sisäisenä projektina ulkoisen fasilitaattorin avustamana. Ylin johto (yksiköiden johtajat, 3 kpl) rekrytoitiin avoimen haun kautta, ryhmäpäälliköiden virat (9 kpl) täytettiin sisäisellä haulla, ja muu henkilöstö sijoiteltiin ryhmiin osaamis- ja kiinnostuskyselyn kautta. Akatemian henkilöstö osallistui aktiivisesti organisaatiouudistuksen suunnitteluun. Henkilöstön sitoutuneisuus ja korkea osaamistaso ovat Akatemian merkittävimpiä vahvuuksia.

Kuva 1. Suomen Akatemian organisaatio 1.9.2024 lähtien

Tunnuslukujen valossa Akatemian vuosi 2024 oli monin tavoin myönteinen, ja Akatemian toiminnan legitimiteetti tutkijayhteisössä ja yhteiskunnassa laajemmin on säilynyt vahvana.

Tutkimusrahoituksen haut, hakemusten arvioinnit ja päätökset toteutettiin suunnitelmallisesti ja laadukkaasti. Tutkimusrahoituksen muutosohjelman myötä siirryttiin Akatemian suurimman rahoitushaun, ns. "syyshaun" osalta "talvihakuun" tammikuussa 2024, mistä johtuen aika hausta rahoitusmyöntöön lyheni merkittävästi eli noin 3 kuukautta. Muutoksen mahdollistivat ennalta asetetut paneelit, johon hakija itse kohdistaa hakemuksensa, sekä yhtenäisemmät hakemuksen käsittelyprosessit.

Akatemia myönsi 2024 tutkimusrahoitusta kaikkiaan 543 206 000 euroa. Kokonaisuuteen sisältyi tutkimusrahoituksen valtuus 460 226 000 euroa, strategisen tutkimuksen valtuus 55 631 000 euroa sekä rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille 27 349 000 euroa. Vuonna 2024 Akatemialle osoitettiin 5214 tutkimusrahoitushakemusta, joita arvioi yhteensä 907 kansainvälistä asiantuntijaa laatien niistä 8415 asiantuntijalausuntoa. Arviointipaneeleja järjestettiin 57 ja rahoituspäätöksiä tehtiin 4140. Akatemia suuntasi T&K-lisärahoitusta lippulaivojen ja tutkimusinfrastruktuurien tukemiseen, tohtorikoulutuksen lisäämiseen ja tutkimuksen hyödyntämisen rahoittamiseen.

Kansainvälisessä rahoitustoiminnassa merkittävää oli yhteistyön kasvu yhdysvaltalaisen rahoittajien kanssa.

Vuonna 2024 Akatemia myönsi tutkimusrahoitusta kaikkiaan 543 206 000 euroa, josta tutkimusrahoituksen valtuus 460 226 000 euroa, strategisen tutkimuksen valtuus 55 631 000 euroa sekä rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille 27 349 000 euroa. Kaikki avainluvut sisältävät sekä Akatemian että strategisen tutkimuksen neuvoston haut.

Kuva 2. Keskeisiä lukuja Akatemian toiminnasta 2024.

Vuosi 2024 oli Suomen TKI-järjestelmän kehittämisen kannalta merkittävä vuosi. Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosille 2024–2030 säädetyin lain ja sitä toimeenpanevan tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen käyttöä koskevan monivuotisen suunnitelman mukaisesti valtio lisäsi tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitusta 264 miljoonalla eurolla, josta 55 miljoonaa euroa osoitettiin Akatemian jakamaan tutkimusrahoitukseen.

Jaettavan tutkimusrahoituksen kasvusta huolimatta Suomen Akatemian toimintamenojen näkymä on heikentynyt merkittävästi. Hallitusohjelman mukainen valtionhallinnon tuottavuusohjelma on käynnistynyt tilanteessa, jossa Akatemian voimavarat ja tehtävät ovat olleet jo pitkään epätasapainossa. Akatemian tilinpäätös on ollut alijäämäinen vuodesta 2019. Vuosien 2019–2023 alijäämät olivat yhteensä n. 6,4 milj. euroa ja alijäämää on katettu aiemmilta vuosilta säästyneillä toimintameno määrärahoilla.

Jotta Akatemia voisi vastata kasvavan T&K-rahoituksen ja viraston vähenevien toimintamenojen yhtälöön, Akatemian vuonna 2024 toteuttaman viraston organisaatiouudistuksen lisäksi Akatemia saattoi loppuun tutkimusrahoitustoiminnan muutosohjelman. Akatemian tutkimusrahoitustoiminnan muutosohjelman (2022-2024) tavoitteena oli nopeuttaa myöntöprosessia ja samalla vähentää Akatemian tutkimusrahoituksen työvoimatarvetta, lisätä työn automatisointia ja parantaa työn tuottavuutta kehittämällä Akatemian prosesseja ja uudistamalla sähköinen asiointijärjestelmä.

Akatemian oman sähköisen asiointijärjestelmän uudistaminen keskeytyi syksyllä 2024, kun esiselvitys Akatemian ja Business Finlandin valtionavustustietojärjestelmän käyttöönotosta käynnistyi. Esiselvityksen tavoitteena oli saada kokonaiskäsitys Akatemian toiminnallisista tarpeista sekä VA-tietojärjestelmään vaadittavista kehitystarpeista ja uusista toiminnallisuuksista sekä mahdollisista integraatioista. Sähköisen asiointijärjestelmän keskeytyksetön toiminta on kriittisen tärkeää Akatemian toiminnalle.

Akatemia osallistui opetus- ja kulttuuriministeriön koko hallinnonalan virastot kattavaan Sivistyshallinto 2030 -uudistushankkeeseen ja uudistuksen toteuttamiseen. Suomen Akatemiaan kohdistuvia muutoksia ovat erityisesti sivistyshallinnon tukipalveluiden tiivistyvä yhteistyö sekä näiden toiminnan mahdollinen yhtenäistäminen. Koko sivistyshallintoa koskevat lakimuutokset olivat valmistelussa opetus- ja kulttuuriministeriössä. Myös Akatemian toimintaa suoraan säätelevän lain muutos valmisteltiin erillisenä hankkeena ministeriössä. Muutoksen tavoitteena on vahvistaa tutkimusturvallisuutta ja Akatemian strategista toimintaa sekä selkeyttää hallinnollisia rakenteita. Akatemiaa koskevan lain arvioidaan astuvan voimaan vuonna 2025.

Akatemian henkilöstö on erittäin osaavaa ja sitoutunutta. Valtion henkilöstöä monitoroivassa valtion henkilöstötutkimuksen tulokset olivat kuitenkin laskeneet kaikilla osa-alueilla vuonna 2024. Organisaatiouudistuksessa henkilöstön työhyvinvointiin on pyritty kiinnittämään entistä enemmän huomiota painottaen tätä Akatemian vuosisuunnittelun painopistealueena. Vuonna 2024 toteutettiin yhteensä neljä Pulssi-kyselyä, joilla kartoitettiin henkilöstön kokemusta työn sujuvuudesta sekä organisaatiouudistuksesta. Kyselyn vastaukset ja lukuisat avovastaukset antoivat hyödyllistä ajantasaista tietoa työhyvinvoinnin ja käynnissä olevien kehittämistoimien tueksi.

1.2. Tuloksellisuus

Akatemian ja opetus- ja kulttuuriministeriön välisessä tulossopimuksessa 2024-2027 vuodelle 2024 sovitut tavoitteet ja toimenpiteet on kuvattu tämän asiakirjan eri luvuissa. Tulossopimuksessa sovitut tavoitteet on kirjattu tässä asiakirjassa sivun vasemman marginaalin laatikoihin. Tulossopimuskauden 2024-2027 sovittujen mittareiden toteumatiedot on raportoitu omina taulukoihin. Taulukoissa esitetään toteumat takautuvasti kolmelta vuodelta 2022-2024, mikäli toteumatiedot ovat saatavilla.

Akatemia toimii laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti ottaen huomioon valtiontalouden toiminnalle asettamat reunaehdot. Toiminnan tuloksellisuus koostuu toiminnallisesta tehokkuudesta sekä tuotoksista ja laadunhallinnasta, jotka raportoidaan toimintakertomuksessa omina lukuinaan. Toiminnallinen tuloksellisuus heijastuu yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa onnistumiseen.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että Akatemia toimi vuonna 2024 uudistuvasti, tehokkaasti ja vaikuttavasti. Tulostavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

1.3. Vaikuttavuus

1.3.1. Toiminnan vaikuttavuus

Suomen Akatemia on tieteellisen tutkimuksen merkittävin kilpailullinen rahoittaja Suomessa ja aktiivinen toimija kansallisessa tiede- ja innovaatiojärjestelmässä sekä kansainvälisessä tiedepolitiikassa. Toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus muodostuu rahoitetun tutkimuksen tieteellisestä ja yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta sekä tiedepolitiikan asiantuntijana toimimisen kautta syntyvästä vaikuttavuudesta. Akatemian rahoittaman tutkimuksen vaikuttavuus ilmenee yhteiskunnassa monilla eri tavoilla ja monilla eri aikajännteillä.

Tutkimusrahoituksesta ja merkittävistä strategisista linjauksista vastaavat Suomen Akatemian päätöksentekokoelimet, jotka nimitetään kolmeksi vuodeksi kerrallaan valtioneuvoston päätöksellä opetus- ja kulttuuriministeriön esityksestä. Vuosi 2024 oli päätöksentekoköelinten toimikauden 2022-2024 viimeinen vuosi. Merkittävistä strategisista päätöksistä vastaa Akatemian hallitus. Rahoituspäätöksistä ja oman toimialansa linjauksista vastaavat tieteelliset toimikunnat. Akatemian hallitus

asettaa jaostot ja tutkimusinfrastruktuurikomitean, joka rahoittaa tutkimusinfrastruktuureja ja edistää tutkimusinfrastruktuurien käyttöä., Akatemian yhteydessä toimii strategisen tutkimuksen neuvosto, jonka hallinnolliset palvelut tuottaa Akatemian hallintovirasto. Rahoituspäätösten valmistelussa ja päätöksenteossa sovelletaan Akatemian hallituksen vuosittain hyväksymässä Tutkimusrahoituspäätösten perusteet -asiakirjassa päätettyjä linjauksia ja tutkimuspoliittisia tavoitteita.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Akatemian välisessä tulossopimuksessa 2024-2027 vuodelle 2024 on sovittu Akatemian toiminnalle kaksi hallitusohjelmasta tulevaa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitetta ja niitä kuvaavat mittarit.

Tavoitteet ovat

- Sivistys (koulutus, tiede, kulttuuri ja taide, nuoriso- ja liikunta) luo edellytyksiä talouden kasvulle.
- Koulutus vastaa paremmin työelämän tarpeisiin ja vähentää kohtaanto-ongelmaa.

Lisäksi Akatemialle on asetettu Akatemian tehtävän ja hallitusohjelman muiden tavoitteiden pohjalta kolmas yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite on:

- Kansainvälistyminen ja Suomen globaali yhteistyö lisääntyvät.

Edelleen korkeakoulujen sopimuskauden 2024-2027 tavoitteista Akatemialle on asetettu kaksi tavoitetta:

- Suomen Akatemia näkee kriittisen tutkimustiedon ja erityisasiantuntemuksen myös huolto- varmuus- ja turvallisuuskysymyksinä
- Suomen Akatemia kannustaa rahoituksellaan korkeakouluja kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön sekä löytämään tutkimusalat, joilla ne voivat tavoitella maailman kärkeä omilla vahvuusalueillaan.

Tämän luvun alaotsikoissa on kuvattu sovittujen tavoitteiden onnistumista sekä tulossopimuksen mittareiden toteutumista.

Suomen Akatemialle asetettu yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite 1:

Sivistys (koulutus, tiede, kulttuuri ja taide, nuoriso- ja liikunta) luo edellytyksiä talouden kasvulle

- Akatemian rahoittaman tutkimuksen ja Akatemian toiminnan ansiosta syntyy tieteellisiä läpimurtoja ja ratkaisuja yhteiskunnan hyväksi.
- Suomessa tehtävä tutkimus on useilla aloilla maailman kärkeä.
- Tutkimusideoiden vapaa kilpailu ja harkittu tieteellinen riskinotto lujittavat Suomessa tehtävän tutkimuksen monipuolisuutta, monialaisuutta ja vaikuttavuutta.
- Strategisesti valittu tutkimusrahoitus kuten missiot ja innovatiiviset avaukset edistävät laajojen yhteisten haasteiden ratkaisemista. Siirtyminen tutkimuksesta sen hyödyntämiseen on saumatonta.
- Kilpailukykyiset tutkijat, tutkimusympäristöt ja osaamiskeskittymät sekä korkeatasoiset tutkimusinfrastruktuurit uudistavat tiedettä ja yhteiskuntaa.

1.3.2. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite 1 - Sivistys (koulutus, tiede, kulttuuri ja taide, nuoriso- ja liikunta) luo edellytyksiä talouden kasvulle

Huoltovarmuus ja tutkimuksen turvallisuus. Suomen Akatemian toiminta lisää Suomen tiedon huoltovarmuutta. Akatemia tunnistaa tutkimustiedon ja erityisasiantuntemuksen merkityksen yleisen huoltovarmuuden ja turvallisuuden lisääjinä. Suomessa tehtävä pitkäjänteinen tutkimus, korkeatasoinen osaaminen ja tutkimusympäristöt ovat perusta demokratialle ja yhteiskunnan sivistykselle, hyvinvoinnille ja kilpailukyvyille. Ne luovat edellytyksiä myös menestymiselle kansainvälisessä teknologiakilpailussa ja julkisen talouden haasteisiin vastaamisessa sekä puhtaan siirtymän edistämisessä.

Taulukko 1. Huoltovarmuus ja tutkimuksen turvallisuus.

Tulostavoite 1	2024 tavoite
Suomen Akatemia näkee kriittisen tutkimustiedon ja erityisasiantuntemuksen myös huoltovarmuus- ja turvallisuuskysymyksinä	Akatemia ottaa toiminnassaan ja sen kehittämisessä huomioon huoltovarmuuden ja turvallisuuskysymykset.

Akatemian tärkeimmät toimenpiteet tulostavoitteen saavuttamiseksi vuonna 2024:

- Akatemia kehittää hallintoviraston toiminnan riskienarviointia ja -hallintaa. Kriittisiksi riskeiksi on tunnistettu mm. tutkimusrahoitusjärjestelmään, toiminnan sopeuttamiseen sekä henkilöstön hyvinvointiin liittyvät riskit. Riskien hallitsemiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin (kts luku 1.3.5, taulukko 10).
- Akatemia osallistui korkeakoulu- ja tiedepoliittiseen kansalliseen ja kansainväliseen (EU, pohjoismaat ja globaali) keskusteluun vastuullisesta kansainvälisyydestä ja tutkimuksen turvallisuudesta ja kasvatti osaamistaan aihepiirissä.
- Tutkimuksen turvallisuuden edistämiseksi Euroopan Unionin Neuvoston suositusten mukaisesti Akatemia käynnisti vuonna 2024 suunnittelun kansainvälisen yhteistyön riskiarvioinnin sisällyttämiseksi rahoitushakemus- ja päätösprosessiin. Lisäksi aloitettiin suunnittelu EU:n

ulkopuolisten tahojen kanssa tehtyjen yhteistyösopimusten arvioimista ja arvioinnin pohjalta tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtymisestä.

- Akatemian organisaatiouudistus lisää organisaation resilienssiä ja kykyä vastata muutoksiin.
- Akatemian rahoittaman Pandemiat ja muut kriisit sekä niihin varautuminen RESILIENCE akatemiaohjelman Kriisivalmiuden ja huoltovarmuuden haun tutkimushankkeet vv. 2021-2024 lisäsivät tutkittua tietoa erilaisista yhteiskuntaa kohtaavista kriiseistä ja niihin varautumisesta. Ohjelma lisäsi tutkijoiden ja viranomaisten sekä muiden toimijoiden välistä vuorovaikutusta ja ymmärrystä ajankohtaisesta aiheesta.
- Strategisen tutkimuksen ohjelma Pandemiat yhteiskunnallisena haasteena (PANDEMICS) -ohjelman 2021-2024 tulokset koostettiin raportiksi Koronapandemian opit: Kohti parempaa kriiseihin varautumista ja kriisinhallintaa. Raporttiin on koottu tutkimusperustaiset opit ja suositukset neljän monitieteisen hankkeen tutkimustyön nojalla, ja se tarjoaa työvälineitä julkisen sektorin toiminnan kehittämiseen ja oppien viemiseen käytäntöön.

Taulukko 2. Korkeakoulujen yhteistyö ja profiloituminen.

Tulostavoite 2	2024 tavoite
Suomen Akatemia kannustaa rahoituksellaan korkeakouluja kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön sekä löytämään tutkimusalat, joilla ne voivat tavoitella maailman kärkeä omilla vahvuusalueillaan	Strategian vaikuttavuustavoitteiden toimeenpano. Rahoituskokonaisuuden sekä haku- ja arviointimenettelyjen kehittäminen.

Akatemian tärkeimmät toimenpiteet tulostavoitteen saavuttamiseksi vuonna 2024

- Akatemia jakaa kilpailullista tutkimusrahoitusta vertaisarviointiin perustuen. Tutkimuksen laatu on tieteen vaikuttavuuden edellytys ja myös Akatemian rahoitustoiminnan keskeinen periaate. Korkeatasoinen kansainvälinen vertaisarviointi on Akatemian keskeisin työväline tunnistaa lupaavimmat hankkeet. Riippumaton kansainvälinen vertaisarviointi mahdollistaa parhaiden ideoiden ja vahvimpien tutkimusryhmien tunnistamisen ja rahoittamisen.
- Akatemia kehittää jatkuvasti rahoituskokonaisuuttaan ja tutkimusrahoitusprosessiaan mm. Akatemian tutkimusrahoitustoiminnan muutosohjelmalla (2022-2024), siirtymällä kohti

uutta sähköistä asiointijärjestelmää, selvitystyöllä akatemiaprofessorin tehtävän ja huippuyksikköohjelmarahoituksen yhdistämisestä sekä jatkamalla koko rahoitusmuotokokonaisuutensa arviointia.

- Akatemia toteutti 50 miljoonan euron rahoitushaun yliopistojen profiloitumisen tukemiseksi kilpaillulla rahoituksella (Profi). Rahoitusmuodolla tuetaan ja nopeutetaan tutkimuksen laadun kehittämistä yliopistojen omien strategisten valintojen pohjalta. Rahoitusmuodolla tuetaan myös suomalaisten yliopistojen keskinäisen yhteistyön syventämistä sekä yliopistojen yhteistyötä ammattikorkeakoulujen, tutkimuslaitosten, sairaanhoitopiirien ja muiden toimijoiden kanssa.
- Akatemia rahoittaa tutkijoiden välistä kansainvälistä yhteistyötä monilla rahoitusmuodoillaan. Tämän lisäksi Akatemia järjestää tutkimusrahoitushakuja pohjoismaisten, eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten maiden kanssa.

Kilpaillun tutkimusrahoituksen tieteellistä vaikuttavuutta tarkastellaan jo hakemusvaiheessa ja päätöksenteossa perustuen hakemuksessa esitettyyn tutkimuksen arvioituun tieteelliseen vaikuttavuuteen. Rahoituskauden päätyttyä Akatemian myöntämän tutkimusrahoituksen tieteellistä vaikuttavuutta tarkastellaan muun muassa loppuraporttien avulla vertaamalla Akatemiasta rahoitusta saaneiden tutkijoiden julkaisujen top 10 -viittausindeksiä EU15-maiden tutkijoiden julkaisuiden top 10 -indeksiin samalla aikavälillä. Tarkastelun kohteina ovat olleet erityisesti akatemiattutkijat ja akatemiahankkeet.

Pitkäjänteisen ja uutta luovan tutkimuksen tieteellistä vaikuttavuutta on mahdollista mitata bibliometrinen indikaattoreiden avulla. Viittausvaikuttavuuden analyysit ovat osoittaneet, että Akatemian rahoittamien tutkijoiden julkaisut ovat vaikuttavampia kuin Suomen kaikkien tutkijoiden julkaisut ja kansainvälisten verrokkien julkaisut keskimäärin. Akatemiahankkeissa ja akatemiattutkijoiden hankkeissa tuotettujen julkaisujen top 10 -indeksi oli selkeästi korkeampi kuin tavoitetaso eli EU15-maiden julkaisujen top 10 -indeksin ylittäminen vähintään 10 prosentilla.

Taulukko 3. Akatemian rahoittamien tutkijoiden (akatemiahankeet ja akatemiattutkijat) julkaisujen tieteellinen vaikuttavuus.

Tulostavoite 3	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Akatemian rahoittamien tutkijoiden julkaisujen top 10 -indeksi (akatemiahankeet ja akatemiattutkijat) on vähintään 10 % korkeampi kuin EU15-maiden julkaisujen top 10 -indeksi keskimäärin. Vertailussa mukana myös EU27:n ja OECD:n top 10 -indeksit.	SA 1,23 EU15: 1,12; EU27: 0,95; OECD: 1,09	1,21 (EU15: 1,10 + 10 %)	SA 1,31 EU15: 1,10 EU27: 0,94 OECD: 1,06

Taulukossa raportoitu, suhteessa tulossopimuksen valmisteluvaiheeseen tarkentunut vuoden 2023 toteuma perustuu vuosien 2017–2020 julkaisuihin, 2024 tavoite ja 2024 toteuma vuosien 2018–2021 julkaisuihin (uusin saatavilla oleva data alkuvuonna 2025). Sekä vuoden 2023 että 2024 toteumalukujen julkaisuaineistona on Web of Science -aineisto (ml. Emerging Sources Citation Index ESCI). ESCI-aineisto tuo aineistoon mukaan laajemmin tieteellisiä julkaisuja ja se on sisällytetty myös maatason vertailuihin opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen bibliometrisissä raporteissa.

Lähde: Clarivate Analyticsin Web of Science -pohjainen aineisto, bibliometrinen laskenta CSC Oy, 2024. Results presented here are derived from the Web of Science® prepared by CLARIVATE®, Inc., Philadelphia, Pennsylvania, USA: © Copyright CLARIVATE® 2024. All rights reserved. Results are taken with permission from the bibliometric analysis system provided by CSC - IT Center for Science Ltd., Espoo, Finland.

Uusimman saatavilla olevan tiedon mukaan (vuosien 2018–2021 tieteellisten julkaisuiden saamat viittaukset) Akatemian rahoittamien tutkijoiden julkaisuiden viittausvaikuttavuus oli top 10 -indeksillä tarkasteltuna 1,31, kun vastaava viittausvaikuttavuus oli EU15-maiden julkaisuille 1,10 ja vähintään 10 prosenttia korkeampi tavoitetaso tällöin 1,21. Suomen kaikkien julkaisuiden top 10 -indeksi oli puolestaan 1,09, EU27-maiden 0,94 ja OECD-maiden 1,06 (kuva 3).

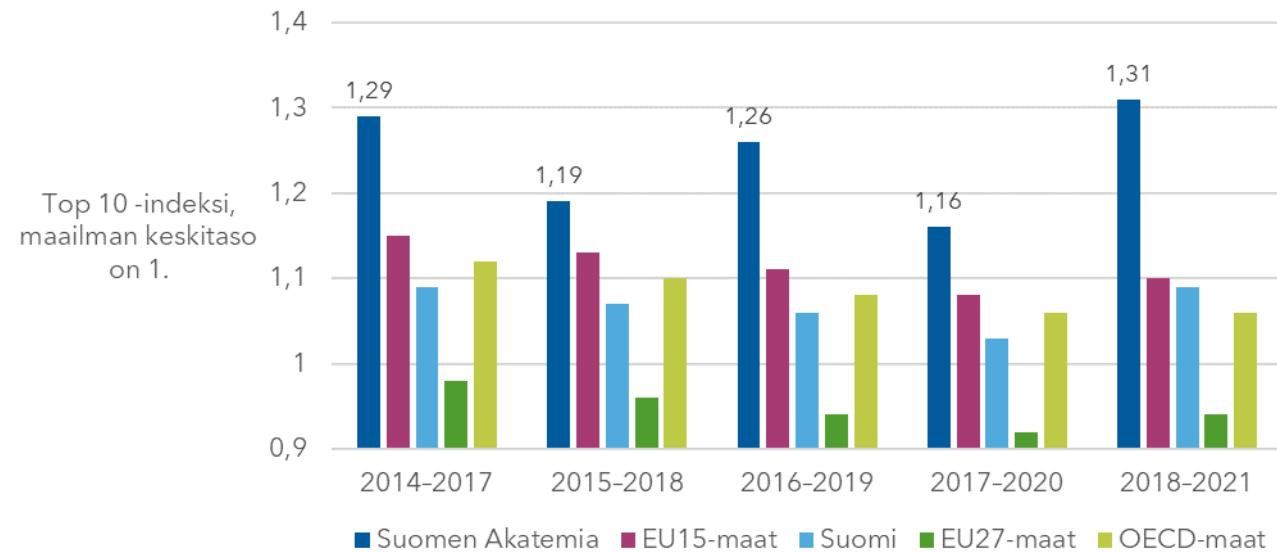
Tietolaatikko: Akatemian bibliometrinen indikaattori (toteuma 2024)

Suomen Akatemian rahoittamat akatemiahankeet ja akatemiattutkijat julkaisivat Web of Science -tietokannan mukaan 7^o297 julkaisua vuosina 2018–2021. Kun yhteisjulkaisut ositetaan, julkaisumäärä on 4^o172. Edellä mainittujen julkaisujen top 10 -viittausindeksi on 1,31, kun huomioidaan vuoden 2023 loppuun mennessä kertyneet viittaukset. EU15-maiden vuosien 2018–2021 julkaisujen top 10 -indeksi on 1,10, joten vertailukohta Akatemian rahoittamien tutkijoiden julkaisuille on $1,10 * 1,10 = 1,21$. Suomen, EU27-maiden ja OECD-maiden vuosien 2018–2021 julkaisujen top 10 -indeksit ovat 1,09, 0,94 ja 1,06.

Akatemiaa koskevat tiedot perustuvat vuonna 2018 päätettyjen akatemiahankeiden ja vuonna 2017 päätettyjen akatemiattutkijoiden vuosien 2018–2021 julkaisuihin, jotka löytyvät Web of Science -aineistosta (ml. *Emerging Sources Citation Index*). Web of Sciencesta on tunnistettu Akatemian rahoittamien henkilöiden kaikki julkaisut vuosilta 2018–

2021 riippumatta siitä, oliko julkaisu raportoitu hankkeiden loppuraporteilla vai ei. Henkilöiden nimet saatiin akatemiahankkeiden ja -tutkijoiden loppuraporteista. Julkaisujoukolle on laskettu top 10 -indeksi, joka tarkastelee eniten viitattuun 10 prosenttiin kuuluvien tieteellisten julkaisujen suhteellista osuutta. Maailman keskitaso on 1,0.

EU27-maiden top 10 -indeksit esitetään takautuvasti ilman Iso-Britanniaa vuosille 2014–2019, vaikka Iso-Britannia erosi EU:sta vasta vuonna 2020 (ks. myös kuva 3).

Kuvassa top 10 -indeksiluvut on laskettu ilman WoS:n ESCI-tietokantaa vuosiin 2017–2020 asti (aikaisempi raportointikäytäntö), vuosista 2018–2021 lähtien ESCI-tietokannan kanssa. Tästä syystä kauden 2017–2020 luvut eivät ole samoja kuin taulukossa 3.

Lähde: Clarivate Analyticsin Web of Science -pohjainen aineisto, bibliometrinen laskenta CSC Oy, 2024. Results presented here are derived from the Web of Science® prepared by CLARIVATE®, Inc., Philadelphia, Pennsylvania, USA: © Copyright CLARIVATE® 2024. All rights reserved. Results are taken with permission from the bibliometric analysis system provided by CSC - IT Center for Science Ltd., Espoo, Finland.

Kuva 3: Julkaisujen tieteellinen vaikuttavuus: Suomen Akatemian rahoittamien tutkijoiden (akatemiahankkeet ja akatemiattutkijat) sekä kansallisten ja kansainvälisten verrokkien julkaisuiden top 10 -indeksit vuosina 2014–2021.

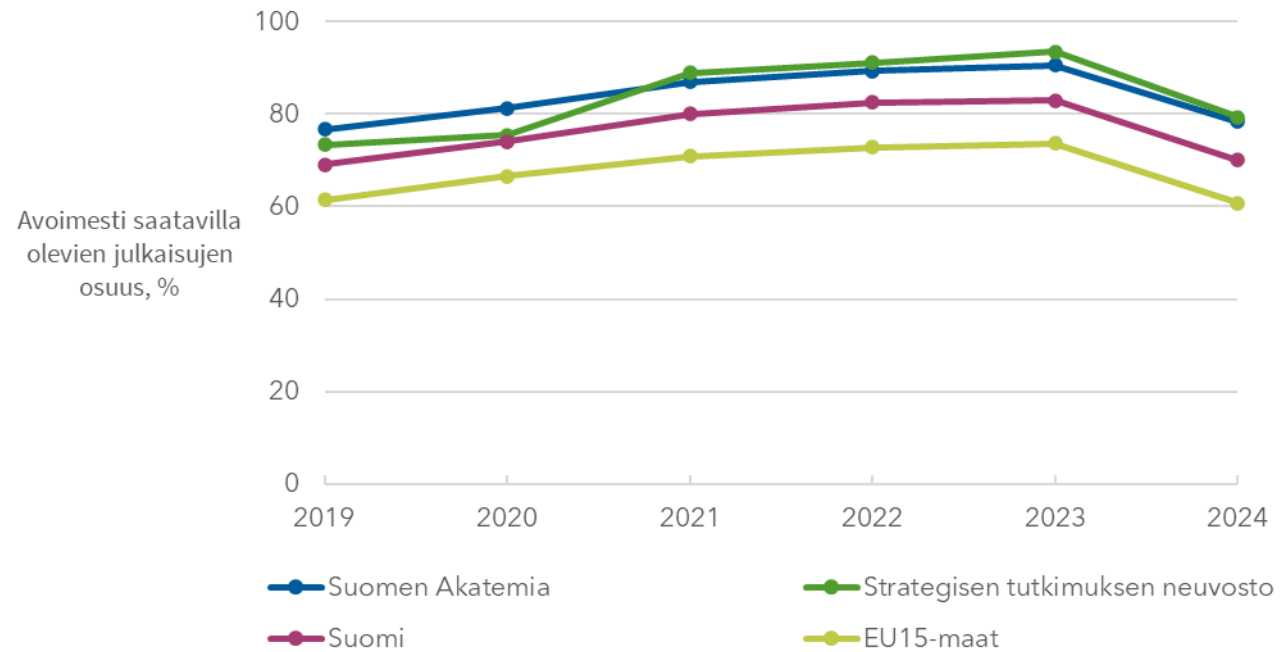
Akatemian tärkeimmät toimenpiteet vuonna 2024 tulostavoitteen saavuttamiseksi

- Akatemia rahoittaa tutkimusta ja osaamisen lisäämistä, kohottaa vertaisarvioidulla kilpailulla tutkimusrahoituksella tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta. Akatemian tutkimusrahoitusprosessi perustuu hakemusten kansainväliseen vertaisarviointiin, jonka avulla Akatemia tunnistaa parhaimmat ja lupaavimmat hakemukset, tutkijat ja hankkeet. Akatemia kohottaa vertaisarvioidulla kilpaillulla tutkimusrahoituksella tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta, koska vain parhaimmat hakemukset rahoitetaan.
- Tutkimusideoiden vapaa kilpailu ja harkittu tieteellinen riskinotto lujittavat Suomessa tehtävän tutkimuksen monipuolisuutta, monialaisuutta ja vaikuttavuutta. Akatemian rahoittaman tutkimuksen ansiosta syntyy tieteellisiä läpimurtoja ja ratkaisuja yhteiskunnan hyväksi.

Avoim tiede. Vuodesta 2021 lähtien avatuissa rahoitushauissa Akatemia on edellyttänyt rahoittamilleen tutkimushankkeille tutkimusjulkaisujen avoimuutta tavalla, joka mahdollistaa tutkimustulosten välittömän ja laajan jatkokäytön. Tutkimusaineistojen avoimuuden osalta Akatemia on seurannut tutkimusaineistonhallinnan edistymistä rahoittamissaan hankkeissa sekä tukenut tutkimusorganisaatioiden työtä aineistonhallinnan palvelujen kehittämisessä.

Akatemia edellyttää rahoittamiaan tutkijoita ja tutkimushankkeita saattamaan Akatemian rahoituksella kokonaan tai osittain tuotetut vertaisarvioidut artikkelit välittömästi julkaisemisen jälkeen avoimesti saataviksi. Akatemia kehottaa julkaisemaan myös tiedekirjat ja monografiat avoimesti sekä kehottaa hankkeita avaamaan tutkimusaineistonsa ja -menetelmänsä aina kun se on mahdollista.

Suomen Akatemian rahoittamien hankkeiden vertaisarvioituja artikkeleita julkaistiin Scopus-tietokannan mukaan vuonna 2024 yhteensä 5 170. Näistä oli avoimesti saatavilla olevia yhteensä 4 050 eli 78 prosenttia kaikista vertaisarvioiduista artikkeleista. Tulostavoite ei toteutunut (taulukko 4). Avoimesti saatavilla olevien julkaisujen osuus Akatemian rahoittamien hankkeiden kaikista julkaisuista on kuitenkin edelleen selvästi korkeampi verrattuna Suomen ja EU15-maiden julkaisuihin (kuva 4). Avointen julkaisujen osuuden systemaattinen lasku Akatemian ja em. verrokkien julkaisu-toiminnassa vuonna 2024 verrattuna aiempiin vuosiin antaa viitteitä siitä, että tulosten lasku voi myös johtua teknisistä muutoksista lähteenä käytetyssä Scopus-tietokannassa.

Lähde: SCOPUS-tietokannasta tunnistetut Akatemian rahoittamien hankkeiden julkaisemat vertaisarvioidut artikkelit kyseisenä vuonna. Aineisto sisältää julkaisutyyppit article ja review. Results presented here are derived from the Scopus[®] prepared by ELSEVIER[®], Amsterdam, Netherlands: © Copyright ELSEVIER[®] 2025. All rights reserved.

Kuva 4: Akatemian rahoituksella tuotettujen ja verrokkien avoimesti saatavina olevien vertaisarvioitujen julkaisujen osuus kaikista Akatemian rahoituksella tuotetuista ja verrokkien vertaisarvioiduista julkaisuista.

Taulukko 4. Akatemian rahoituksella tuotettujen avointen vertaisarvioitujen julkaisujen osuus.

Tulostavoite 5	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Akatemian rahoituksella tuotettujen avoimesti saatavina olevien vertaisarvioitujen julkaisujen osuus kaikista Akatemian rahoituksella tuotetuista vertaisarvioituista julkaisuista %.	90 %	87 %	78 %

Lähtötaso vuonna 2022 oli 86 %. Taulukon tiedot eivät sisällä strategisen tutkimuksen neuvoston rahoituksella tuotettuja julkaisuja.

Lähde: SCOPUS-tietokannasta tunnistetut Akatemian rahoittamien hankkeiden julkaisemat vertaisarvioidut artikkelit kyseisenä vuonna. Aineisto sisältää julkaisutyytit article ja review. Results presented here are derived from the Scopus[®] prepared by ELSEVIER[®], Amsterdam, Netherlands: © Copyright ELSEVIER[®] 2025. All rights reserved.

Akatemian tärkeimmät toimenpiteet tulostavoitteen saavuttamiseksi vuonna 2024:

- Akatemia edellyttää rahoittamiltaan tutkimushankkeilta avointa julkaisemista.
- Akatemia kehittää omia toimintojaan systemaattisesti avoimen tieteen käytäntöjä tukeviksi.
- Akatemia osallistuu vastuullisen tieteen kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Tulossopimuksen mukaisesti Akatemia on jatkanut avoimen tieteen edistämistä kehittämällä omia toimintojaan systemaattisesti avoimen tieteen käytänteitä tukeviksi. Toimeenpanon tueksi Akatemia on aktiivisesti mukana sekä kansallisissa että kansainvälisissä verkostoissa kehittämässä avoimen tieteen toimintatapoja ja linjauksia. Niistä mainittakoon muun muassa Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) johtama Avoimen tieteen rahoitus -työryhmä ja Avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallinen ohjausryhmä, tieteellisten julkaisujen avoimuutta edistävän *cOAlition S* -verkoston toiminta sekä Science European avointa tiedettä käsittelevä *Open Science* -työryhmä sekä tutkimusaineistojen hallintaa ja jatkokäyttöä edistävä Suomen *European Open Science Cloud (EOSC)* -foorumi.

Akatemian omissa toimissa avoimen tieteen edistämistä on suunniteltu ja toteutettu erityisesti vastuullisen tutkijanarvioinnin edistämisen rinnalla. Akatemia on myös jäsenenä kansainvälisessä

CoARA (*Coalition for Advancing Research Assessment*) -koalitiossa ja osallistuu sen työryhmien toimintaan aktiivisesti. Teemojen rinnakkainen työstäminen tukee erilaisten tieteellisten tuotosten arvottamisen tasapainottamista ja monipuolistamista.

Lisää vastuullisen tieteen käytänteiden edistämisestä luvussa 1.3.5.

Dataa ja analyysia tutkimuksen tason seurantaan, vaikuttavuuden tarkasteluun sekä päätöksenteon tueksi.

Yksi Akatemian lakisäätelisistä tehtävistä on toimia tieteen ja tiedepolitiikan asiantuntijana. Tiedepoliittisen päätöksenteon ja linjausten tueksi Akatemia tuottaa monipuolisesti aineistoja ja analyysia. Tiedontuotannon keskeinen painopiste on Akatemian rahoituksen vaikuttavuuden seuranta.

Akatemia julkaisee tilastoja rahoitustoiminnastaan, mikä vahvistaa Akatemian arvojen mukaisesti toiminnan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Hakemuksia ja rahoituspäätöksiä sekä hakijoita ja rahoitettuja tutkijoita koskevat tarkastelut tukevat tutkimusorganisaatioiden johtamista ja kehittämistä. Akatemia tuottaa tietoa myös oman tutkimusrahoitustoimintansa kehittämisen tueksi ja kansainvälisen rahoitusyhteistyön edistämiseksi sekä rahoitushakuihin liittyvän päätösvalmistelun tueksi.

Akatemia aloitti siirtymän kohti reaaliaikaisen tiedon tuottamista Akatemian omasta rahoitusaineistosta (taulukko 5, tulostavoite 6). Akatemian rahoituksen vaikuttavuuden tietokartan ensimmäinen interaktiivinen versio valmisteltiin 2024 ja julkaistiin tammikuussa 2025.

Tiedontuotannon siirtymäkaudella vuonna 2024 Akatemia julkaisi lisäksi useita [tilastoja talvihausta 2024](#) sekä päivitetyt [tieteen tila -tilastot](#). Akatemia jatkaa tietokarttojen kehitystyötä vuonna 2025. Akatemia laajentaa jo julkaistua sisältöä sekä julkaisee uusia tietokarttoja.

Taulukko 5. Data ja analyysit tutkimuksen tason seurantaan, vaikuttavuuden tarkasteluun sekä päätöksenteon tueksi.

Tulostavoite 6	2024 tavoite
Akatemia tuottaa muun muassa ministeriöiden ja korkeakoulujen käyttöön laadukasta dataa ja analyyseja tutkimuksen tason seurantaan, vaikuttavuuden tarkasteluun sekä päätöksenteon tueksi.	Aloitetaan siirtymä Tieteen tila -kat- sausesta kohti reaaliaikaisen tiedon tuottamista Suomen Akatemian omasta rahoitusaineistosta

[Akatemian tuottamissa tietokartoissa \(www.aka.fi/tietokartat\)](http://www.aka.fi/tietokartat) esitetään keskeisiä tietoja Akatemian ja strategisen tutkimuksen neuvoston tutkimusrahoituksesta. Akatemian rahoituksen vaikuttavuutta tarkasteleva tietokartta tarjoaa ensimmäisessä vuonna 2024 julkaistussa versiossaan aineistoa T&K-politiikan keskeisistä sisällöistä Akatemian rahoituksen näkökulmasta. Ensimmäisen version sisältö muodostuu kahdeksasta kokonaisuudesta, jotka ovat Akatemian toiminnan avainluvut, tutkimusrahoitus, korkealaatuinen tutkimus, Akatemian kärkiteemat, tutkimuksen osaamiskeskitymät, osaaminen, hakijat ja rahoitetut tutkijat sekä vastuullinen tiede. Akatemian rahoittaman tutkimuksen vaikuttavuutta vertaillaan Suomen ja kansainvälisten verrokkien vastaaviin tietoihin. Tietokartan aineistoja päivitetään kaksi kertaa vuodessa. Tietokartan sisältöjä on suunniteltu yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä CSC:n kanssa tehtävää bibliometristä yhteistyötä jatkettiin vuonna 2024. Lisäksi yhteistyötä CSC:n kanssa laajennettiin hakemusaineiston aihemallinnukseen. Aihemallinnusanalyyseissä tunnistettiin datalähtöisesti tieteenalarajoja ylittäviä aiheita ja teemoja akatemiahankkeiden ja akatemiaturkijan tehtävän hakemuksista vuosilta 2010–2022. Aihemallinnuksen tulokset ja jatkoanalyysit julkaistaan yhtenä tietokarttana vuonna 2025. Akatemia osallistui edelleen myös opetus- ja kulttuuriministeriön Tiedejatutkimus.fi-palvelun kehittämistyöhön sekä NordForskin koordinoimaan pohjoismaiseen tutkimustilasto- ja analyysiryhmän työhön.

Akatemia osallistui yhdessä kumppaniorganisaatioidensa kanssa Finnsight-ennakointifoorumin valmisteluun. Toukokuussa 2024 järjestetyn tapahtuma teemana oli epävarmuuden käsittely.

Suomen Akatemialle asetettu yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite 2:

- Koulutus vastaa paremmin työelämän tarpeisiin ja vähentää kohtaanto-ongelmaa.
- Akatemian rahoittama tutkimus vahvistaa korkeatasoista osaamista ja sen vaikuttavuutta.
- Suomessa on TKI-tehtävissä nykyistä enemmän tutkijakoulutettuja korkeatasoisia osajia vuoteen 2030 mennessä.

1.3.3. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite 2 - Koulutus vastaa paremmin työelämän tarpeisiin ja vähentää kohtaanto-ongelmaa

Suomi on kansainvälisesti johtavia tutkimukseen perustuvan osaamisen maita. Osaamme hyödyntää myös muualla tuotettua tietoa ja vastata ennakoimattomiinkin osaamistarpeisiin.

Akatemian rahoittama korkeatasoinen tutkimus vahvistaa korkeatasoista osaamista ja sen vaikuttavuutta. Tavoitteena on, että Suomessa on TKI-tehtävissä nykyistä enemmän tutkijakoulutettuja korkeatasoisia osajia vuoteen 2030 mennessä.

Suomi on kansainvälisesti johtavia tutkimukseen perustuvan osaamisen maita. Osaamme hyödyntää myös muualla tuotettua tietoa ja vastata ennakoimattomiinkin osaamistarpeisiin.

Akatemian rahoittamien osaamiskeskittymien sekä korkeatasoisten tutkimusinfrastruktuurien osuus Akatemian valtuudesta kasvoi vuoden 2023 toteuman 21 prosentista 24 prosenttiin, mikä on selkeästi asetettua tavoitetasoa enemmän (taulukko 6). Toteumat perustuvat kolmen vuoden liukuviin keskiarvoihin.

Taulukko 6. Osaamiskeskittymien ja tutkimusympäristöjen rahoituksen osuus Akatemian valtuudesta.

Tulostavoite 4	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Akatemian rahoittamat osaamiskeskittymät sekä korkeatasoiset tutkimusinfrastruktuurit uudistavat tiedettä ja yhteiskuntaa. Osuus Akatemian valtuudesta perustuen kolmen edellisen vuoden keskiarvoon. Lippulaivat ja niiden aloihin liittyvä USA-yhteistyön rahoitus, huippuyksiköt, tutkimusinfrastruktuurirahoitus, EuroHPC-rahoitus.	21 %	> 18 %	24 %

Vuoden 2023 toteuma perustuu vuosien 2021-2023 rahoituspäätöksiin. Vuoden 2024 toteuma perustuu vuosien 2022-2024 rahoituspäätöksiin ja sisältää myös Akatemian yhteisrahoituksen Etelä-Korean rahoittajan kanssa lippulaivojen aihealueille.

Akatemian tärkeimmät toimenpiteet vuonna 2024 tulostavoitteen saavuttamiseksi

- Akatemian hallitus on suunnannut aiempia vuosia enemmän rahoitusta strategiansa sekä valtion monivuotisen T&K-rahoitussuunnitelman mukaisesti osaamiskeskittymien ja niiden kansainvälisen yhteistyön tukemiseen. Tutkimusinfrastruktuurikomitea on työssään toteuttanut tutkimusinfrastruktuurien pitkän aikavälin suunnitelmaa.
- Akatemia rahoitti lippulaivoja ja huippuyksikköohjelmia, tuki EuroHPC-toimintaa sekä ohjasi rahoitusta tutkimusinfrastruktuurien tukemiseen. Akatemia toteutti kansallisten tutkimusinfrastruktuurien tiekarttahaun.
- Akatemian ja sen yhdysvaltalaisien ja korealaisen tutkimusrahoittajakumppanien kanssa toteutetuissa yhteishauissa tuettiin kansainvälistä tutkimusyhteistyötä lippulaivojen aihealueille tieteen ja yhteiskunnan uudistamiseksi. Lippulaiva-alojen tutkimusyhteistyöhön Yhdysvaltojen rahoittajien (NSF, NIH, DoD) kanssa, yhteensä 12,3 miljoonaa euroa. Lisäksi toteutettiin haku Korean NRF:n kanssa, 1 miljoonaa euroa.
- Akatemia toteutti suurteholaskennan kansainvälisen rahoitushaun, 7 miljoonaa euroa. Tutkimuksessa hyödynnetään EuroHPC-suurteholaskentaresursseja ja etenkin LUMI-supertietokonetta.

Tohtorikoulutus ja tuki korkeatasoisille osaajille. Akatemia lisäsi tohtorikoulutuksen rahoitusta hallitusohjelman ja Akatemian oman strategian tavoitteiden mukaisesti. Rahoitus tukee tutkijakunnan uudistumista ja vahvistaa tulevaisuuden tutkimus- ja muun korkean tason osaamisen resursseja.

Taulukko 7. Akatemian rahoitus tohtorikoulutukseen akatemiahankkeissa.

Tulostavoite 8	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Akatemia kasvattaa tohtorikoulutuksen rahoitusta. Lähde: akatemiahankkeiden rahoituspäätökset (euroina).	N/A	N/A	43,4 milj. euroa

Ensimmäinen tavoite on asetettu vasta vuodelle 2025, lähtötasona 2024 rahoitus.

Taulukko 8. Akatemian rahoittamat henkilötyövuodet tutkimuksessa.

Tulostavoite 9	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Akatemia rahoittaa korkeatasoisia osaajia. Akatemian rahoittamat henkilötyövuodet/vuosi (pl. avustava henkilöstö).	3 003 htv (I-IV) 565 htv (avustava) 3 568 htv (yht.)	>3 000 htv (I-IV)	2 991 htv (I-IV) 529 htv (avustava) 3 520 htv (yht.)

Taulukossa on esitetty indikaattorin seurantalukuna tehtävänsä perusteella tutkijanuraportaille I-IV sijoittuvan henkilöstön Akatemian ja strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamat henkilötyövuodet. Lisäksi on esitetty avustavan henkilöstön henkilötyövuodet ja henkilötyövuosien kokonaismäärä, joka sisältää myös henkilötyövuodet, joista puuttuu tieto uraportaasta. Lähtötason 2022 toteuma 3046 htv (pl. avustava henkilöstö 563 htv). Tämän vuoden 2024 toteuman tiedot voivat vielä täydentyä maksatuksen jatkuessa vuoden 2025 alkupuolella.

Akatemian tärkeimmät toimenpiteet vuonna 2024 tulostavoitteiden saavuttamiseksi

- Akatemia rahoittaa korkeatasoisia osaajia ja heidän koulutustaan monilla rahoitusmuodoillaan. Hakemusarvioinnin avulla varmistetaan, että parhaimmat hakemukset ja niissä koulutettavat asiantuntijat tulevat rahoitettua.
- Akatemian rahoitus on monipuolista ja vahvistaa eri alojen osaamista tukien samalla tutkijakunnan kansainvälistä monimuotoisuutta.
- Osana kansallista tohtorikoulutuksen kehittämistä Akatemia toteutti opetus- ja kulttuuriministeriön tohtorikoulutuspilotin tohtorikoulutuspilotin (1000 tohtorikoulutuspaikkaa) hakemusten kansainvälisen vertaisarvioinnin tammikuussa 2024.
- Akatemia lisäsi tohtorikoulutuksen rahoitusta rahoittamalla akatemiahankkeissaan tohtorikoulutettavia ja heidän työnsä ohjausta yhteensä 43,4 miljoonalla eurolla.
- Akatemia rahoitti yli 3 500 tehtyä henkilötyövuotta tutkimuksessa, pääasiassa yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa.

Akatemian hallitus suuntasi talvihaussa 2024 rahoitusta tohtorikoulutuksen vahvistamiseen akatemiahankkeissa. Rahoitusta varattiin tohtorikoulutukseen vähintään 30 miljoonaa euroa, mutta tie-teolliset toimikunnat tukivat tohtorikoulutusta selvästi suuremmalla summalla, eli yhteensä 43,4 miljoonalla eurolla. Summa sisältää rahoituksen väitöskirjatutkijoiden palkkaamiseen ja väitöskirjojen ohjaamiseen. Toimikuntien rahoitus tohtorikoulutukseen vuonna 2024 on merkittävästi enemmän kuin 2020-2023 vuosittain keskimäärin tohtorikoulutettavien palkkoihin käytetty 28,3

miljoonaa euroa. Akatemian hallitus päätti lisäksi, että tohtorikoulutukseen akatemiahankkeissa varattavaa rahoitusta lisätään tulossopimuskaudella vuosittain kahdella prosentilla (taulukko 7).

Akatemia tukee monipuolista tohtorinkoulutusta myös muilla rahoitusmuodoillaan. Akatemian rahoittamien tutkimushankkeiden yhteydessä tehdään noin neljäsosa kaikista Suomen tohtorintutkinnoista, ja lisärahoituksella vahvistetaan entisestään tulevaisuuden osaajien ja tutkijoiden kouluttamista.

Vuonna 2024 Akatemian rahoituksella tehtiin noin 2 991 henkilötyövuotta tutkijanuraportaiden I–IV (väitöskirjatutkijat–professorit) tehtävissä ja 529 henkilötyövuotta tutkimuksen tukihenkilöstön tehtävissä. Akatemian vuoden 2024 toteuma korkeatasoisten osaajien rahoittajana oli hieman tavoitetasoa (yli 3 000 htv:tä) pienempi ja lähes yhtä suuri kuin vuonna 2023 (taulukko 8).

1.3.4. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite 3 - Kansainvälistyminen ja Suomen globaali yhteistyö lisääntyvät

Suomen Akatemia edistää yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa suomalaisen tutkimuksen kansainvälisyyttä ja näkyvyyttä sekä vaikuttaa kansainvälisissä organisaatioissa ja foorumeilla, tukee kansainvälisen rahoituksen hakemista ja edistää globaalia vastuuta vastuullisen kansainvälisyyden ja tutkimuksen turvallisuuden huomioiden. Lisäksi Akatemia edistää suomalaisten tutkimusympäristöjen ja osaamiskeskittymien kansainvälistä kilpailukykyä ja houkuttelevuutta sekä tukee Suomen osallistumista kansainvälisten tutkimusinfrastruktuurien rakentamiseen. Näitä tehtäviä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä tiedeyhteisön, tutkimusorganisaatioiden, tutkimuksen rahoittajien sekä muiden kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kesken.

Kansainvälisyys nostaa tutkimuksen laatua sekä luo uusia tieteellisiä kysymyksiä, tutkimusta ja tutkimusaloja. Akatemian rahoitusmuodot on muotoiltu siten että ne mahdollistava kansainvälisen yhteistyön sen eri muodoissa. Lisäksi Akatemia tukee ja rahoittaa kansainvälistä yhteistyötä kansainvälisten kumppaniensa kanssa eurooppalaisella, pohjoismaisella ja globaalilla tasolla.

Taulukko 9. Kansainvälisen toiminnan strategisuus.

Tulostavoite 7	2024 tavoite
Suomen Akatemia toteuttaa kansainvälisen toiminnan strategiaansa hallitusohjelman painotukset huomioon ottaen.	Toimenpideohjelman laatiminen ja toimeenpano ottaen huomioon hallitusohjelman painotukset

Akatemian tärkeimmät toimenpiteet vuonna 2024 tulostavoitteen saavuttamiseksi

- Akatemia laati kansainvälisyyden edistämisen linjauksen 2023–2030 toteuttamista tukevan toimenpideohjelman vuosille 2024–2025.
- Akatemia suuntasi kasvavasti rahoitusta hallitusohjelman kirjausten ja kansainvälisyyden edistämisen linjauksen mukaisesti eurooppalaiseen yhteistyöhön ja yhteistyöhön strategisesti valittujen globaalikumppanien kanssa (erityisesti Yhdysvallat ja Korea). Lisäksi Akatemia aloitti tunnustelut uusista yhteistyömahdollisuuksista Japanin, Iso-Britannian ja Kanadan tutkimusrahoittajien kanssa.
- Akatemia teki kansainvälistä vaikuttamistyötä monin tavoin ja erilaisissa verkostoissa. Keskeisenä painopisteenä oli tuleva EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma sekä pohjoismaiset tutkimusagendat.
- Akatemia toteutti toimia EU-saannon parantamiseksi Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa itsenäisesti ja yhdessä Business Finlandin kanssa. Keskeisiä toimia olivat Akatemian omien rahoitusinstrumenttien kehittäminen, puiteohjelmaan vaikuttaminen, vaikuttaminen Horisontti-ohjelmakomiteoissa ja hakutiedon jakaminen, osallistuminen eurooppalaisiin kumppanuuksiin ja kansainvälisen rahoituksen hakemisen tukitoimet.
- Akatemia osallistui korkeakoulu- ja tiedepoliittiseen kansalliseen ja kansainväliseen (EU, pohjoismaat ja globaali) keskusteluun vastuullisesta kansainvälisyydestä, kasvatti osaamista tutkimuksen turvallisuudesta ja aloitti suunnittelun turvallisuuden huomioon ottamiseksi Akatemian toiminnassa (ks. tulostavoite 1).

Eurooppalainen yhteistyö ja vaikuttaminen

EU- ja ERA vaikuttaminen. Vuotta 2024 leimasi ennen kaikkea tulevan EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman (Framework Programme 10, FP10) valmistelu. Akatemian suurin ponnistus EU-vaikuttamisessa toimintavuonna 2024 oli FP10-kannanottojen muodostaminen. Positiopaperin avulla Akatemia vaikutti laajasti sekä Suomessa että Brysselissä. Muita merkittäviä EU- puheenaiheita olivat muun muassa tutkimuksen turvallisuus, tekoälyn käyttö tutkimustoiminnassa ja eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) kehitys.

EU-vaikuttamista tehtiin aktiivisesti myös mm. Euroopan parlamentin vaaleihin liittyen omalla EP-vaaliohjelmalla sekä Helsingissä järjestetyllä EP-vaalitulaisuudella. Akatemia oli tehokkaasti mukana kansallisessa kannanmuodostuksessa eri kokoonpanoissa. Akatemia valmisteli mielipiteitä, lausuntoja ja kannanottoja sekä kansalliseen että EU-tasolla käytävään keskusteluun. Brysseliin suuntautuneilla vaikuttamismatkoilla tavattiin vaikuttajia ja tuotiin esille Akatemian ajatuksia uudesta puiteohjelmasta ja muista ajankohtaisista aloitteista.

Työ käynnissä olevan Horisontti Eurooppa -puiteohjelman parissa jatkui aktiivisesti. Suomalaiset hakijat menestyivät EU-hauissa kiitettävästi, erityisesti Euroopan tutkimusneuvoston (ERC) hauissa suomalaiset huippututkijat suoriutuivat erinomaisesti. Vuonna 2024 päätettiin myös uusista eurooppalaisista kumppanuuksista ja Akatemian niihin osallistumisesta.

Suomen Akatemian ja Business Finlandin yhteisen Brysselissä sijaitsevan Finnish Liaison Office for EU R&I (FiLi) -toimiston tehtävänä on välittää Suomeen ennakoivaa tietoa valmisteilla olevista EU:n tutkimus- ja innovaatioasioista ja vahvistaa näin EU-vaikuttamista ja NCP-työtä sekä lisätä suomalaisen tutkimuksen näkyvyyttä. Akatemia osallistui vuonna 2024 Brysselissä komission, Euroopan parlamentin ja sisarorganisaatioidensa IGLO-verkoston järjestämiin EU TKI-poliittisiin tilaisuuksiin sekä tapasi sidosryhmiä yhteensä noin sadassa tapahtumassa.

Toimintavuotta 2024 leimasi kesäkuun Euroopan parlamentin vaalit ja uuden komission valinta. Suomen Akatemia aloitti heti kesäkuussa vastavalittujen Euroopan parlamentin jäsenten ja heidän avustajiensa systemaattiset tapaamiset. Tapaamisissa esiteltiin Akatemian näkemyksiä uuteen puiteohjelmaan vaikuttamiseksi.

Lisäksi toimisto järjesti useita tapahtumia ja vierailuja, mm. Akatemian pääjohtajan vaikuttamismatkan toukokuussa. Marraskuussa Akatemia oli järjestämässä IGLO-verkoston Nordic Baltic Health -tilaisuutta, jossa esiteltiin Pohjoismaiden ja Baltian maiden asiantuntijuutta komissiolle.

EU-neuvonta ja -aktivointi sekä EU-saannon parantaminen. Suomen Akatemia toteuttaa toimenpiteitä itsenäisesti ja yhdessä Business Finlandin kanssa edistääkseen hallitusohjelman tavoitetta EU-saannon kaksinkertaistamisesta Horisontti Eurooppa -puiteohjelman aikana. Akatemian ja Business Finlandin kansalliset yhteyshenkilöt (National Contact Points, NCP:t) ovat puiteohjelman keskeisiä toimijoita. He välittävät tietoa työohjelmista ja EU-rahoituksen hakumahdollisuuksista. Lisäksi NCP:t järjestävät erilaisia tilaisuuksia hakijoille ja seuraavat Suomeen rahoitusta hakeneiden onnistumista hauissa.

Esimerkkinä toimista voidaan mainita vuosittain toistuvat, syksystä 2023 alkaen järjestetyt ERC-hakemusten lukupäivät, joissa ERC-rahoituksesta kiinnostuneilla on mahdollisuus tutustua rahoitettuihin hakemuksiin ja saada ideoita oman hakemuksensa rakentamiseen. Lukupäiviin on osallistunut useita tutkijoita sekä ERC-rahoituksen parissa työskenteleviä tutkimuspalveluhenkilöitä, ja palaute on ollut erittäin positiivista. Akatemia on lisäksi vahvistanut perusrahoitusmuotojensa kannustavuutta EU- ja muun kansainvälisen rahoituksen hakemiseen huippuyksikkö- sekä akatemia-professorihauissa.

EU-rahoittajayhteistyö. Akatemia jatkoi osallistumista Horisontti-ohjelmiin pohjautuvien verkostojen ja kumppanuuksien toimintaan. Merkittävin osa tätä yhteistyötä ovat tutkijoille suunnatut yhteishanket, joissa Akatemia toimii yhtenä rahoittajana ja jotka tarjoavat suomalaisryhmille mahdollisuuden tehdä korkealaatuista ja vaikuttavaa tutkimusta kansainvälisessä yhteistyössä. Akatemia osallistui vuonna 2024 edelleen käynnissä olevien Horisontti 2020 ERA-verkostojen sekä nykyisen puiteohjelman, Horisontti Euroopan (2021–27), kumppanuuksien piirissä toteutettavien hankehakujen rahoittamiseen.

Vuonna 2024 Akatemia osallistui neljän Horisontti Eurooppa -kumppanuuden ja kolmen Horisontti 2020 ERA-verkoston uuden yhteishankehaun rahoittamiseen. Hauissa valittiin rahoitukseen yhteensä 31 suomalaista osahanketta, joille Akatemian myöntämä rahoitus oli yhteensä noin 7,4 miljoonaa euroa. Horisontti Euroopan neljän kumppanuuden hauissa menestyneet suomalaiset osahankkeet saivat lisäksi yhteensä noin 1,1 miljoonaa euroa komission lisärahoitusta.

Biotieteiden, terveyden ja ympäristön toimikunta osallistui Horisontti Euroopan kumppanuuksiin:

- Sustainable Blue Economy, 269 183 euroa
- Transforming Health and Care Systems, 849 999 euroa
- Water4All (Water Security for the planet) 1 287 608 euroa
- PerMed (Personalised Medicine) 1 506 654 euroa

Kulttuurin ja yhteiskuntatieteiden toimikunta rahoitti yhtä eurooppalaisen verkoston hakua:

- HERA:n (Humanities in the European Research Area) ja CHANSE:n (Collaboration of Humanities and Social Sciences in Europe) yhdessä järjestämä Call Crisis - Perspectives from the Humanities, 735 143 euroa

Luonnontieteiden ja tekniikan toimikunta rahoitti kahta H2020 puiteohjelman aikana syntyneitä kumppanuuksia:

- CHIST-ERA (Long-term Challenges in Information and Communication Sciences & Technologies), 1 513 920 euroa
- M-ERANET 3 (ERA-NET for research and innovation on materials and battery technologies), 1 248 684 euroa

Akatemia isännöi keväällä 2024 CHIST-ERA -verkoston vuosiseminaarin, johon saapui noin 140 osallistujaa esittelemään hankkeitaan, verkostoitumaan ja keskustelemaan tulevista haustoista. Akatemia vastasi myös seminaarin yhteydessä kuvattua ohjelmakokonaisuuden vaikuttavuusvideosta.

Osana Horisontti Euroopan strategista suunnitelmaa vuosille 2025–2027, komissio käynnisti uusien kumppanuuksien toteutusvaiheen täydentääkseen olemassa olevia kumppanuuksia. Akatemia on osallistunut Suomessa niistä käytyihin valmisteleviin keskusteluihin, välittänyt kantojaan komission suuntaan valmisteluvaiheessa kansallisen näkemyksen tueksi ja lopulta sitoutunut osallistumaan rahoittajana neljään uuteen käynnistyvään yhteisrahoitteeseen kumppanuuksiin; Brain Health, Forests and Forestry, Resilient Cultural Heritage sekä Raw Materials for the Green and Digital Transition.

European Cooperation in Science and Technology COST- yhteistyöverkosto. Vuonna 2024 toiminnassa oli 324 COST-tutkimusverkostoa, joista yli 70 %:ssa oli mukana tutkijoita Suomesta. Suomalaisten osallistumisten määrä on nousussa. Yhteensä verkostoissa toimii 45 500 tutkijaa. 95

% COST-verkostoihin osallistuneista tutkijoista ilmoitti, että osallistuminen oli edistänyt tutkijauraa.

COSTin vuoden 2024 hakuun saatiin 845 hakemusta, mikä osoittaa 62 % kasvua viime vuoteen verrattuna. Päähakijoita Suomesta oli 17 (edellisellä kerralla 5). Akatemian aktiivinen hakuneuvonta rohkaisi tutkijoita Suomessa jättämään uusia hakemuksia sekä liittymään jo käynnissä oleviin COST-tutkimusverkostoihin. Naisten osuus kaikista päähakijoista oli 48 % ja nuorten tutkijoiden osuus 25 %. Rahoituspäätökset tehdään vuonna 2025.

Pohjoismainen rahoittajayhteistyö ja vaikuttaminen

Pohjoismaisessa yhteistyössä vaikutettiin vuonna 2024 aktiivisesti kolmen uuden NordForskin ja pohjoismaiden yhdessä rahoittaman haun sisältöön: Sustainable Development of the Arctic, Sustainable Forests and Forestry ja Responsible AI. Arktinen haku toteutui jo vuonna 2024 ja päätökset tehdään alkuvuodesta 2025. Metsiin liittyvä haku avautuu vuonna 2025. Akatemia rahoitti näitä hakuja vuoden 2024 valtuudesta yhteensä 2,7 miljoonalla eurolla. Tekoälyhaku avataan ja rahoitetaan vuonna 2025 (1,5 miljoonaa euroa).

Aiemmin toteutetun Green Transition -haun hankkeet aloittivat työnsä vuonna 2024. Suomalaisia tutkijoita on mukana yhdeksässä kymmenestä rahoitetusta hankkeesta, suomalaisia koordinaattoreita on kolme. Haussa olivat mukana myös Viro ja Liettua.

Pohjoismaisten rahoittajaorganisaatioiden johdon yhteistyö jatkui (NORDHORCS), samoin toimikuntien Nordiska Samarbetsorgan (NOS) -yhteistyö.

Globaali rahoittajayhteistyö

Akatemia on suunnannut rahoitusta hallitusohjelman kirjausten ja kansainvälisyyden edistämisen linjauksen mukaisesti yhteistyöhön Euroopan ulkopuolisten maiden kanssa yhteistyössä mm. Yhdysvaltojen ja Korean tutkimusrahoittajien kanssa. Yhteistyötä Global Centers-ohjelmassa tehdään em. maiden lisäksi myös Iso-Britannian, Japanin ja Kanadan kanssa.

Yhdysvallat Vuonna 2024 Akatemia suuntasi rahoitusta Suomen ja Yhdysvaltojen väliseen tutkimusyhteistyöhön yhteensä 12,3 miljoonaa euroa. Akatemia järjesti yhdysvaltalaisen

rahoittajakumppaniensa kanssa yhteensä neljä yhteisrahoitteista rahoitushakua lippulaivojen aihealueilla vuonna 2024.

National Science Foundationin (NSF) kanssa järjestettiin vuonna 2024 päättyneen sopimuksen puitteissa viimeinen kahdenvälinen haku (tekoäly ja langattomat tiedonsiirtoteknologiat). Tässä haussa Akatemia rahoitti neljä suomalaista hanketta yhteensä 1,7 miljoonalla eurolla. Päättyneen yhteistyösopimuksen jatkoksi solmittiin uusi viisivuotinen sopimus, jonka osapuolia ovat NSF, Akatemia ja Business Finland. Sopimus kattaa mainittujen organisaatioiden toimialat kokonaisuudessaan.

Akatemia osallistui rahoittajana NSF:n Global Centers -ohjelman biotaloushakuun, jonka muita kumppanimaita olivat Etelä-Korea, Iso-Britannia, Japani ja Kanada. Ohjelmassa rahoitettiin yhteensä viisi Global Center-konsortiota, joista kahdessa on mukana suomalainen hanke. Tämän ohjelman yhteydessä NSF rahoitti myös neljä ns. Proof of Concept -hanketta, joista yhdessä on mukana suomalainen hanke. Yhteenlaskettuna Global Centers -ohjelmassa Akatemia rahoitti suomalaisia tutkimusryhmiä 3,4 miljoonalla eurolla. Ohjelman suomalaisia hankkeita rahoittaa myös Business Finland.

Akatemia järjesti ensimmäisen kahdenvälisen yhteishaun Yhdysvaltain puolustusministeriön (DoD) kanssa aiheesta ”esineiden internetin tulevaisuuden tietoarkkitehtuuri” vuonna 2024. Haussa rahoitettiin yksi konsortio, jonka suomalaista osapuolta Akatemia rahoittaa 3 miljoonalla eurolla. Akatemia osallistuu ohjelman kick-off -tilaisuuteen New Yorkissa alkuvuodesta 2025.

Akatemia toteutti National Institutes of Healthin (NIH) kanssa järjestyksessään viidennen yhteisrahoitteisen haun, jonka rahoituspäätökset tehdään alkuvuodesta 2025.

Edellä mainittujen hakujen lisäksi Akatemia järjesti suurteholaskennan kansainvälistä yhteistyötä tukevan haun, jossa tuettiin LUMI-supertietokonetta hyödyntävää yhteistyötä muun muassa Yhdysvaltain liittohallituksen alaisen ilmailu- ja avaruushallintoviraston eli NASA:n tutkijoiden kanssa yhteensä 1,4 miljoonalla eurolla. Haussa rahoitettiin yhteistyötä myös Texasin ja Coloradon osavaltioissa toimivien tutkijoiden kanssa yhteensä 2,7 miljoonalla eurolla.

Korea Vuonna 2024 Akatemia tuki 6G- ja kvanttiteknologian tutkimusta myöntämällä 1 miljoonaa euroa kansainväliseen yhteistyöhön eteläkorealaisten tutkijoiden kanssa. Etelä-Korean National

Research Foundation (NRF) osallistui yhteistyön tukemiseen yhtä suurella summalla. Neuvottelut seuraavan yhteishaun järjestämisestä aloitettiin vuonna 2024 ja ne jatkuvat vuonna 2025.

Japani Kansainvälistymisen ja Suomen globaalin yhteistyön lisäämiseksi Akatemia osallistui Japanin ja Suomen välisen tiede- ja teknologiasopimuksen seurantakokoukseen. Lisäksi Akatemia teki aloitteen japanilaiselle kumppanilleen, Japan Society for the Promotion of Science:lle (JSPS) suurteholaskentaan liittyvän tutkimuksen yhteisohjelmasta. Mahdolliseen rahoittajayhteistyöhön liittyvät neuvottelut jatkuvat vuonna 2025.

Tutkijoiden kansainvälinen liikkuvuus

Vuonna 2024 Akatemia rahoitti kahdenvälisiin sopimuksiin perustuvaa tutkijaliikkuvuutta Japanin, Saksan, Kiinan ja Taiwanin tutkimusrahoittajien kanssa yhteensä 620 000 eurolla. Tuki kohdistui pääosin Suomesta ulkomaille matkustaville tutkijoille. Lisäksi Akatemia tuki vaarassa olevia tutkijoita, joiden työskentely Ukrainassa on hankaloitunut. Akatemian 2,1 miljoonan euron tuki myönnettiin suomalaisille suorituspaikoille, jotka olivat kutsuneet Ukrainasta paenneet tutkijat Suomeen jatkamaan tutkimustyötä.

Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille

Suomi on valtiosopimukseen perustuen jäsenenä useassa kansainvälisessä järjestössä. Suomen Akatemia vastaa jäsenyyksiin liittyvästä työstä järjestöjen hallintoelimissä sekä kansallisesta koordinaatiosta. Näitä ovat:

- Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskus CERN
- Euroopan eteläinen observatorio ESO
- Euroopan molekyylibiologian laboratorio EMBL ja Euroopan molekyylibiologian konferenssi EMBC
- Euroopan yliopistollinen instituutti EUI
- Euroopan synkrotronisäteilylaitos; ESRF
- Euroopan antiprotoni- ja ionitutkimuslaitos (FAIR)
- Euroopan sirontatutkan järjestelmä EISCAT

Näiden kansainvälisten organisaatioiden valtiosopimukseen perustuvat rahoitusosuudet (yhteensä 26,9 miljoonaa euroa vuonna 2024) osoitettiin Akatemialle momentilla 29.40.66.

Sivistyshallinnon yhteiset toiminnalliset tavoitteet:

- Toteutetaan valtionhallinnon tuottavuusohjelmaa, jolla tuetaan hallituksen julkisen talouden kestävyysvajetta. Digitalisaation mahdollisuuksia hyödynnetään hallinnollisen työn vähentämisessä.
- Virastot toimeenpanevat Sivistyshallinto 2030 uudistuksen ja sopeuttavat toimintansa TAE:n 2025 ja JTS:n 2026–2029 mukaisesti niin, että uusien virastojen toiminta käynnistyy 1.1.2026.
- Parannetaan johtamista opetus- ja sivistyssektorilla.
- Sivistyshallinnon toiminnassa vahvistetaan varautumista ja riskienhallintaa valtionhallinnon toimijoille vuonna 2023 julkaistun riskienhallinnan käsikirjan pohjalta.
- Sivistyshallinnon toiminnassa vahvistetaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta yhdenvertaisuusvaltuutetun ja tasa-arvovaltuutetun ohjeiden mukaisesti.
- Sivistyksellä, osaamisella ja yhteiskunnan uudistamisella tuetaan kulttuurista muutosta kestävyysmurroksen saavuttamiseksi.
- Kulttuurista moninaisuutta edistetään tavoitteellisin toimin ja panostetaan koko henkilökunnan jatkuvaan oppimiseen moninaisuutta koskevissa asioissa

Vuonna 2024 epäkoherentteja sirontatutkalaitteita hallinnoiva EISCAT-yhdistys päätti luovuttaa kaiken toimintansa lokakuussa 2024 perustetulle ruotsalaiselle EISCAT ab:lle, joka on Ruotsin, Suomen ja Norjan omistama ruotsalainen valtionyhtiö. Suomessa omistajaohjaus osoitettiin Suomen Akatemialle.

Suomen jäsenyyttä tähtitieteen tutkimukseen ja teknologiaan erikoistuneessa Euroopan eteläisessä observatoriossa (ESO) koordinoi Suomen Akatemia yhdessä Suomen ESO-keskuksen kanssa. ESO:n Extremely Large Telescope:n rakentaminen on edennyt jo yli puolenvälin, ja sen toiminnan on suunniteltu alkavan vuoden 2028 aikana. Valmistuessaan se tulee olemaan maailman suurin optisen ja lähi-infrapuna-alueen teleskooppi.

1.3.5. Sivistyshallinnon yhteiset toiminnalliset tavoitteet

Suomen Akatemia osana opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan muodostaa sivistyshallinnon, jolla luodaan edellytyksiä Suomen talouden kasvulle, kilpailukyvyille ja hyvinvoinnille sivistyksen, luovuuden, innovaatioiden ja osaamisen kautta. Akatemian tulossopimuksessa on määritelty sivistyshallinnolle yhteiset toiminnalliset tavoitteet. Näiden tavoitteiden toteutumista on tarkasteltu tässä luvussa ja muualla toimintakertomuksessa.

Taulukko 10. Valtion tuottavuusohjelman mukaiset toimet.

Tulostavoite 10	2024 tavoite
Suomen Akatemia toteuttaa tuottavuusohjelman mukaiset toimet JTS 2025-2028:n mukaisesti huomioiden henkilöstön hyvinvointi ja palvelukyvyn laatu	Suomen Akatemia osallistuu tuottavuusohjelman toimenpiteiden valmisteluun ja valmistautuu linjausten perusteella vuosien 2025-2027 toimenpiteisiin

Akatemian tärkeimmät toimenpiteet vuonna 2024 tulostavoitteen saavuttamiseksi

- Valtionhallinnon tuottavuusohjelma käynnistettiin tilanteessa, jossa Akatemian voimavarat ja tehtävät ovat epätasapainossa ja toimintamäärärahan alimitoitus vaatii korjausta.

- Akatemia on määrätietoisesti pyrkinyt tasapainottamaan toimintamenojen niukkuutta vähentämällä henkilöstöä, karsimalla tehtäviä, kehittämällä rahoituksen myöntöprosessia ja sitä tukevaa tietojärjestelmää. Myös toimitiloja on supistettu.
- Akatemia on toteuttanut organisaatiouudistuksen (uusi organisaatio 1.9.2024) ja rahoitus-toiminnan muutosohjelman 2022-2024.
- Akatemia on toteuttanut tehtävänsä suunnitelmallisesti ja laadukkaasti, kts. mm. luvut 1.3 ja 1.5.
- Akatemia on huolehtinut osaavasta ja korkean osaamistason omaavasta henkilöstöstään, kts luku 1.8.

Taulukko 11. Digitaalisuus.

Tulostavoite 12	2024 tavoite
<p>Hakemusten käsittely-, arviointi - ja päätöksentekoprosessit sekä myönnetyn tutkimusrahoituksen maksatus ja hankeraportointi tapahtuvat digitaalisesti. Tutkimusrahoituksen tietojärjestelmämuutokset tukevat keskeytyksettä digitalisaation jo saavutettua korkeaa tasoa ja automatisointiastetta. Tekoälyn mahdollisuuksia prosessien virtaviivaistamisessa hyödynnetään.</p>	<p>Täysin digitalisoitu tutkimusrahoitus-hakemusten käsittely, niiden kansainvälinen vertaisarviointi, luottamuselinten päätöksenteko sekä myönnetyn tutkimusrahoituksen maksatus ja hankeraportointi toimivat keskeytyksettä. Digitalisoinnin aste on 100 %.</p>

Akatemian tärkeimmät toimenpiteet vuonna 2024 tulostavoitteen saavuttamiseksi

- Akatemian tutkimusrahoitusprosessi toimii 100% sille räätälöidyn, systemaattisesti kehitetyn ja laajennetun SARA-järjestelmän tuella. Tutkimusrahoituksen tietojärjestelmä on Suomen Akatemian toiminnan jatkuvuuden kannalta kriittinen ja järjestelmäpalveluiden toimivuus on edellytys Akatemian tutkimusrahoitustoiminnalle.
- Akatemia käynnisti järjestelmäkehityshankkeen, jonka tavoitteena oli uudistetun SARA-järjestelmän käyttöönotto vuonna 2025.

- Akatemian järjestelmähanke keskeytettiin syksyllä 2024 valtionhallinnon yhteisen valtionavustusten tietojärjestelmän kehityshankkeen vuoksi. Esiselvitys Suomen Akatemian liittymisestä yhteiseen VA-tietojärjestelmään valmistuu alkuvuonna 2025.
- Osaa Akatemian tarpeista ei voida toteuttaa osana VA-tietojärjestelmää. Tällaiseksi toimintokokonaisuudeksi on tunnistettu ainakin Akatemian tieteellinen vertaisarviointi.
- Tietojärjestelmäintegraation toteuttamiseen ja rahoitukseen liittyvät epävarmuudet ovat merkittävä riski Akatemian toiminnalle, kts luku 1.6.1.

Riskienhallinta. Akatemian riskienhallinnan kokonaisvaltaista toteuttamista kehitettiin vuonna 2024 niin, että riskienhallinta on entistä kiinteämpi osa Akatemian johtamisjärjestelmää ja vuosisuunnittelua. Erillisen riskienhallintaryhmän toiminta päättyi 31.8.2024, ja sen tekemä riskienhallintatyö organisoitiin uudelleen johtamisjärjestelmää muutoin vastaavaksi. Riskienhallinta on osa Akatemian vuosisuunnitteluprosessia, jossa se tukee yksiköitä strategiaa toteuttavien suunnitelmien toteuttamisessa.

Taulukko 12. Akatemian riskienhallinta.

Tulostavoite 14	2024 tavoite
Akatemialla on ajantasainen riskienhallintapolitiikka, jatkuva riskikartoitus ja varautumissuunnitelma.	Riskikartoitus ja varautumissuunnitelma on päivitetty noudattaen valtionhallinnon käsikirjaa soveltuvin osin.

Akatemian tärkeimmät toimenpiteet vuonna 2024 tulostavoitteen saavuttamiseksi

- Akatemia uudisti riskienhallintatyönsä kiinteäksi osaksi organisaation johtamista ja vuosisuunnitteluprosessia. Akatemia hankki riskienhallintatyökalun, joka tehostaa riskitiedon seuranta ja raportointia, kts myös luku 1.3.2. ja taulukko 1.
- Akatemian yksiköt tunnistivat kriittisiksi riskeiksi tutkimusrahoitusjärjestelmään, toiminnan sopeuttamiseen sekä henkilöstön hyvinvointiin liittyvät riskit.
- Akatemian valmiussuunnitelma päivitettiin.

Akatemian yksiköt tekivät riskiarvioinnit osana vuosisuunnitteluaan. Tällöin yksiköt tunnistivat olennaisimmat operatiiviset ja Akatemian strategisten painopisteiden tavoitteiden

saavuttamiseen liittyviä riskit. Kriittisiksi riskeiksi tunnistettiin tutkimusrahoitusjärjestelmään liittyvät riskit, toiminnan sopeuttamiseen liittyvät riskit sekä henkilöstön hyvinvoinnin turvaamiseen liittyvät riskit. Tunnistetuilla riskeillä oli vaikutusta vuosisuunnitelmien toimenpiteisiin. Yksiköiden johtajat raportoivat jatkossa yksikkönsä riskien ja hallintakeinojen toteuttamisen tilanteesta Akatemian johtoryhmässä kaksi kertaa vuodessa. Vuoden 2025 aikana myös Akatemian ryhmät tekevät omat riskiarviointinsa.

Riskienhallinnan käytännön toteutuksen tueksi tunnistettiin tarve saada koottua Akatemian riskitietoa paremmin yhteen, ja sitä kautta tehostaa sen seuranta ja raportointia. Tätä tukemaan hankittiin vuoden 2024 lopussa erillinen riskienhallintatyökalu, joka otetaan käyttöön vuoden 2025 aikana.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Akatemia on strategiansa ja arvojensa mukaisesti sitoutunut edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Tutkimusrahoitusta myöntävänä viranomaisena Akatemia varmistaa ja edistää tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista tutkimusrahoitustoiminnassa ja rahoituspäätöksiä tehtäessä. Työnantajana edistetään henkilöstön tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä kehitetään työyhteisön monimuotoisuutta.

Akatemian voimassa olevan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2024-2025 toimenpiteet kohdistuvat yleisiin toimintatapoihin, tutkimusrahoitustoimintaan sekä hallintoviraston henkilöstöön. Toimenpiteiden painopisteinä vuosina 2024-2025 on tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulman valtavirtaistaminen vahvemmin Akatemian toimintaan ja valtavirtaistamista tukevien käytäntöjen edistäminen. Suunnitelma kattaa sukupuolten välisen tasa-arvon lisäksi yhdenvertaisuuslain syrjintäperusteet ja siinä on huomioitu monimuotoisuuden ja diversiteetin ulottuvuudet sekä tutkimusrahoituksessa että henkilöstössä.

Akatemian tavoitteena on, että kansainvälisten asiantuntijapaneelien sukupuolirakenne on mahdollisimman tasapuolinen. Akatemia on edistänyt vastuullista arviointityötä omien ohjeistustensa avulla sekä seuraamalla ja osallistumalla kansainväliseen ja kansalliseen vastuullisen tieteen kehitystyöhön. Naisten osuus vertaisarvioinnin asiantuntijoista vuonna 2024 oli tavoitetasoa korkeampi (39 %) mutta pienempi kuin edellisvuonna (taulukko 13).

Taulukko 13. Naisten osuus vertaisarvioinnin asiantuntijoista.

Tulostavoite 15	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
TAE Naisten osuus Akatemian hakemusarvioinnin vertaisarvioinnin asiantuntijoista % (kaikki rahoitusmuodot, pl. liikkuvuusrahoitus).	41 %	37 %	39 %

Toteuma 2022 oli 37 %, johon perustuen tavoitetaso on asetettu. Tiedot sisältävät strategiset tutkimuksen neuvoston haut.

Toimikunnat tekevät rahoituspäätökset kansainvälisestä vertaisarvioinnista saatujen lausuntojen ja hakemusten paremmuusjärjestyksen sekä Akatemian tiedepoliittisten tavoitteiden ja toimikunnan omien linjausten perusteella. Akatemian hyväksymänä tiedepoliittisena tavoitteena tutkimusrahoituspäätöksiä tehtäessä on muun muassa sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen tutkimuksessa. Toimikunnat ottavat tasatilanteessa huomioon tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vahvistamisen.

Systemaattisen tiedonkeruun kehittämistä tutkimusrahoituksesta on jatkettu kuluneella kaudella ja Akatemia seuraa tutkimusrahoituksen hakijoiden ja rahoitettujen tutkijoiden sukupuolijakaumaa aktiivisesti. Vuoden 2024 tulostavoite naishakijoiden rahoittamisen suhteen ei toteutunut. Naisten osuus oli pienempi rahoitetuista akatemiahankehakemuksista (35 %) ja akatemiautkijan tehtävän hakemuksista (41 %) kuin naisten osuus parhaiksi arvioiduista hakemuksista (akatemiahankeet 38 % ja akatemiautkijat 43 %).

Taulukko 14. Naisten osuus hakemuksista sekä parhaimmiksi arvioiduista ja rahoitetuista hakemuksista (akatemiaturkijat ja akatemiahankkeet).

Tulostavoite 16	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Naishakijoiden menestyminen Akatemian rahoitushauissa: naisten osuus hakemuksista / parhaimmiksi arvioiduista hakemuksista / rahoitetuista hakemuksista (%). Lähteenä <i>akatemiatutkijoiden</i> rahoituspäätökset.	45 % / 44 % / 46 %	Naishakijoita rahoitetaan vähintään samassa suhteessa kuin on heidän osuutensa parhaimmiksi arvioiduista hakemuksista	44 % / 43 % / 41 %
Naishakijoiden menestyminen Akatemian rahoitushauissa: naisten osuus hakemuksista / parhaimmiksi arvioiduista hakemuksista / rahoitetuista hakemuksista (%). Lähteenä <i>akatemiahankkeiden</i> rahoituspäätökset.	37 % / 36 % / 37 %	Naishakijoita rahoitetaan vähintään samassa suhteessa kuin on heidän osuutensa parhaimmiksi arvioiduista hakemuksista	39 % / 38 % / 35 %

Lähtötasona 2023 toteuma (09/2023) oli akatemiatutkijoiden osalta 45 % / 44 % / 47 % ja akatemiahankkeiden osalta 37 % / 36 % / 37 %.

Talvihaussa 2024 hakemusten arviointiprosessi muuttui. Aiempaan vuoteen verrattuna vuonna 2024 indikaattorin laskennassa parhaimmiksi hakemuksiksi laskettiin kaikki paneeliarvioinnissa arvosanan 5 tai 6 saaneet hakemukset.

Toiminnallista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään yhteistyössä yliopistojen ja muiden toimijoiden kanssa sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla että sidosryhmäviestinnällä. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön raportointia tehdään myös osana Akatemian vastuullisuusraportointia vuosittain.

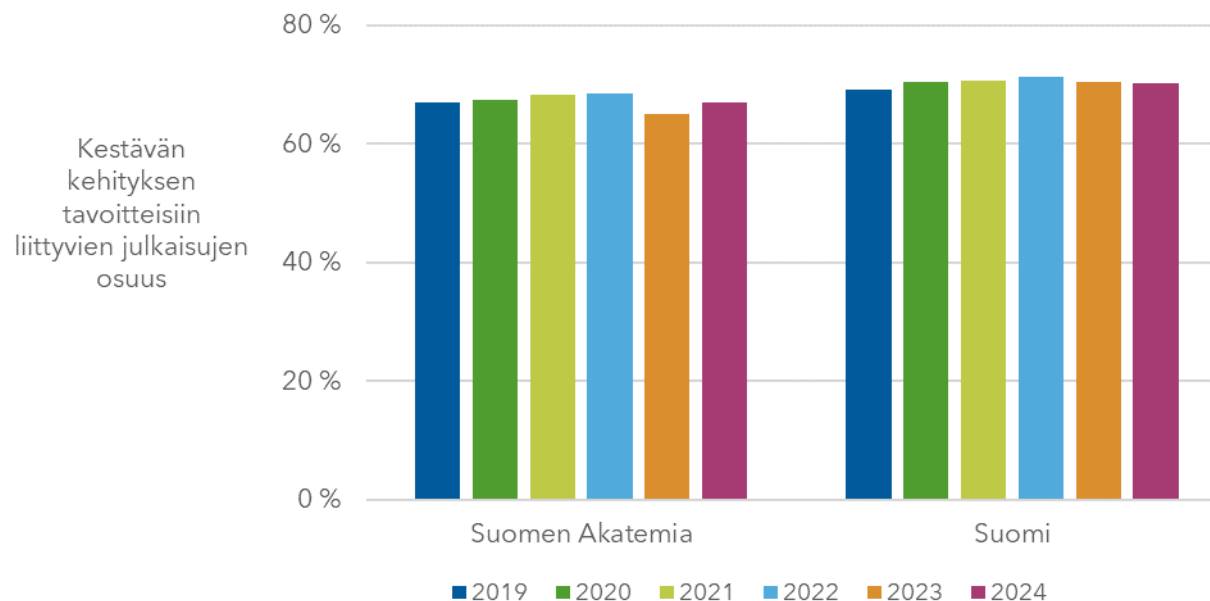
Akatemian hallintoviraston henkilöstön tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen osalta suunnitelman toimenpiteinä ovat yhdenvertaisuusnäkökulman vahvistaminen henkilöstösuunnitelmassa, rekrytoinnissa ja palkkauksessa sukupuolten tasa-arvon rinnalla ja monimuotoisuusnäkö-

kulman mukaan ottaminen suunnitteluun. Myös tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen ja monimuotoisuuteen liittyvää viestintää ja koulutusta on toteutettu. Vuonna 2024 Akatemia osallistui työyhteisönä Helsinki Pride -yhdenvertaisuustapahtumaan. Henkilöstön kokemusta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta seurataan valtion henkilöstötutkimuksen kautta, ks. taulukko 39.

Vastuullisuus ja kestävä kehitys. Akatemia edistää vastuullisuuden ja kestävän kehityksen tavoitteita laaja-alaisesti ja pitkäjänteisesti monin konkreettisin toimin. Vastuullisuutta ja kestävä kehitystä edistävät toimet kohdistuvat sekä tutkimusrahoitukseen että hallintoviraston toimintaan. Akatemia edellyttää kestävän kehityksen periaatteiden huomioimista rahoittamissaan hankkeissa. Tutkijoita kannustetaan esittämään tutkimussuunnitelmassaan, osana yhteiskunnallista vaikuttavuutta, miten hanke edistää kestävä kehitystä, ja vastaavasti hankkeen loppuraportissa kertomaan, miten hanke ja sen tulokset ovat edistäneet kestävä kehitystä.

Akatemia laatii vuosittain vastuullisuusraportin, seuraa kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen tavoitteiden toteutumista, seuraa valtion vastuullisuusverkoston toimintaa ja osallistuu Suomen kestävän kehityksen toimikunnan toimintaan. Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus päivitetään joka toinen vuosi. Akatemian nykyinen sitoumus on voimassa vuoden 2025 loppuun.

Akatemia myös seuraa rahoittamansa tutkimuksen tuottamien julkaisuiden linkittymistä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin (kuva 5). YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyvien julkaisujen osuus kaikista Suomen Akatemian rahoittamien hankkeiden julkaisuista oli 67 prosenttia ja vastaavasti Suomen kaikista julkaisuista 70 prosenttia vuonna 2024.

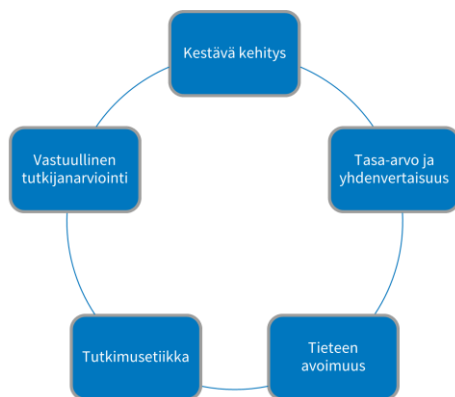
Lähde: Web of Science -tietokanta; InCites-analyysityökalu. Results presented here are derived from Web of Science and InCites Benchmarking and Analysis[®] prepared by CLARIVATE[®], Inc., Philadelphia, Pennsylvania, USA: © Copyright CLARIVATE[®] 2025. All rights reserved.

Kuva 5. YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyvien julkaisujen osuus Suomen Akatemian rahoittamista ja Suomen kaikista julkaisuista.

Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaisesti Akatemia viimeisteli 2024 kolmannen vastuullisuusraporttinsa. Raportti kokoaa Akatemian keskeisimmät vastuullisuutta ja kestävästä kehityksestä edistävät toimet perustuen 2022 valittuihin neljään YK:n Agenda 2030 -tavoitteeseen:

- Tavoite 4: Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.
- Tavoite 5: Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.
- Tavoite 9: Rakentaa kestävästä infrastruktuuria sekä edistää kestävästä teollisuutta ja innovaatioita.
- Tavoite 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.

Vuonna 2024 julkaistu vastuullisuusraportti kohdentui tutkimusrahoituksen ja hallintoviraston toimiin. Keskeistä Akatemialle on toiminnallaan edistää vastuullista tiedettä, johon kuuluvat mm. kestävä kehitys, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, avoin tiede, tutkimusetiikka ja vastuullinen tutkijanarviointi.

Kuva 6. Vastuullisen tieteen ulottuvuudet.

Avoimen tieteen, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä kestävä kehityksen osalta ks. myös luku 1.3.2. ja 1.6 ja taulukko 39.

1.3.6. Strategisen tutkimuksen neuvoston toiminta ja tutkimusrahoitus

Strategisen tutkimuksen neuvosto (STN) toimii Suomen Akatemian yhteydessä. STN rahoittaa teemaattista, ohjelmamuotoista, tieteellisesti korkeatasoista ja vaikuttavaa tutkimusta, joka kohdistuu merkittävien yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseen. Strategisen tutkimuksen ohjelmissa painotetaan kansainvälisesti kilpailukykyisen tutkimuksen ohella vuorovaikutusta tiedeyhteisön ja tiedon hyödyntäjien välillä. Valtioneuvosto päättää STN:n esityksestä seuraavista tutkimuksen teema-alueista, ja STN avaa teemapäätökseen perustuvat uudet tutkimusohjelmat sekä valitsee ohjelmiin hankkeet. STN päättää sille osoitetun myöntövaltuuden ja määrärahan käytöstä. Päätökset toimeenpannaan osana Suomen Akatemian tutkimusrahoitustoimintaa.

Teemavalmistelu ja ohjelmarahoitus. 2024 valmisteltiin teemoja vuoden 2025 strategisen tutkimuksen ohjelmille. Uusien ohjelmien valmistelu alkaa ennakoinnilla ja yhteiskunnallisten

haasteiden tunnistamisella. Teemojen tulee käsitellä merkittäviä suomalaisen yhteiskunnan haasteita. Sidosryhmät osallistuvat valmisteluun alusta alkaen. Valmistelu käynnistyi lokakuussa 2023 avoimella idealuotauksella, johon saatiin 130 ideaa, joista yli 400 kirjautunutta käyttäjää kävi aktiivista keskustelua. Neuvosto valitsi jatkokehitykseen viisi potentiaalisinta teemaa. Näitä työstettiin kutsutyöpajassa, johon osallistui 70 tieteen, hallinnon ja muiden yhteiskunnan sektoreiden edustajaa. Valmistelussa kuultiin myös valtiosihteereitä, ministeriöiden kansliapäälliköitä ja valtioneuvoston tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoimintaa koordinoivaa TEA-työryhmää. STN esitteli luonnokset jatkoon valitsemistaan teemoista julkisessa kuulemisessa, ja luovutti kesäkuussa valtioneuvostolle aloitteen teemaoista: Talous ja hyvinvointi strategisen kilpailun aikakaudella sekä Osaaminen, työvoiman riittävyys ja maahanmuutto tulevaisuuden Suomessa. Läpileikkaavana painopisteenä oli tekoäly. Valtioneuvosto teki syyskuussa teemapäätöksen aloitteen mukaisesti.

Edelliseen teemavalmisteluun perustuvista ohjelmista järjestettiin kaksivaiheiset rahoitushaut alkuvuodesta 2024. Ohjelmien rahoituspäätökset tehtiin marraskuussa 2024. STN myönsi 29 miljoonaa euroa rahoitusta ohjelmille Demokratian tulevaisuus (DEMOC) ja Vesi hyvinvoinnin, turvan ja rauhan elementtinä (WAVE). (Lisätietoja ks. Strategisen tutkimuksen rahoituksen tunnuslukuja.) Kummallekin ohjelmalle valittiin erillisellä haulla myös ohjelmajohtaja.

STN on 2024 yhdenmukaistanut rahoitusperiaatteitaan Akatemian kanssa ja luopunut ulkomaille tehtävistä hankerahoitusmyönnoistä (2023 jälkeen alkaneissa ohjelmissa). STN kuitenkin kannustaa hankkeita kansainväliseen yhteistyöhön, tutkijavierailuihin ja ulkomaisten tutkijoiden palkkaamiseen.

Rahoitettujen ohjelmien seuranta ja arviointi.

STN:n tehtäviin kuuluu rahoitettujen tutkimushankkeiden seuranta. Ensimmäisten päättyneiden STN-ohjelmien arvioinnit toteutettiin 2020-2021 ja 2022-2023 ohjelmatasolla, ja arvioinneissa käytettiin myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Prosessit olivat työmäärältään raskaita. Vuoden 2024 aikana paneuduttiin päättyvien ohjelmien arvioinnin kehittämiseen ennakoitavammaksi, työmäärältään kevyemmäksi ja helpommin toistettavaksi. Jatkossa ei enää tehdä erillisiä ohjelma-arviointoja; päättyville ohjelmille tehdään ainoastaan itsearviointi sekä loppuyhteenveto.

Vuoden 2023 lopussa päättyi kaksi kuusivuotista STN-ohjelmaa, Sopeutuminen kestävän kasvun edellytyksenä (ADAPT) ja Kestävän kasvun avaimet (GROWTH). Näiden ohjelmien loppuyhteenveto valmistui kesällä 2024. Yhteenveto perustui hankkeiden ja ohjelmajohtajien loppuraporteilta

kerättyihin tietoihin, hankkeiden edustajille ja sidosryhmäkumppaneille kohdistetuille kyselyille sekä ohjelmakohtaisten itsearviointitilaisuuksien antiin. Yhteenvedossa kuvattiin taulukoiden, kuvioiden ja sisällöllisten nostojen avulla ohjelmien toimeenpanoa ja tuloksia.

Vuoden 2024 lopussa päättyi kolmivuotinen, Pandemiat yhteiskunnallisena haasteena (PANDEMICS) -ohjelma. Ohjelmassa rahoitettujen hankkeiden edustajille ja sidosryhmäkumppaneille tehtiin syksyllä kyselyt sekä järjestettiin itsearviointitilaisuus. Kyselyjen muotoa on vakiinnutettu, ja aineiston tallentamisesta jatkokäyttöön on tehty jatkuva sopimus Tietoarkiston (FSD) kanssa.

Strategisen tutkimuksen vaikuttavuutta on siirrytty tarkastelemaan ohjelmarajat ylittäen. Vuoden 2024 aikana on kehitetty viraston oman henkilöstön ja työkalujen avulla toteuttavissa olevaa seuranta- ja arviointimallia. Mallissa hyödynnetään valikoituja vaikuttavuuden indikaattoreita, joilla kuvataan strategisen tutkimuksen tieteellisen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ilmentymistä. Indikaattorien lisäksi on suunniteltu optimaalista arviointisykliä sekä arviointitiedon visualisointia ja välittämistä. Vuonna 2024 on ryhdytty myös kehittämään STN-rahoituksen verkossa julkaistavaa ns. tietokarttaa, jolla viestiä päivittyvää seurantatietoa STN-rahoituksesta ja sen vaikuttavuudesta. STN-tietokartta on tarkoitus toteuttaa samaan tapaan Power BI sovelluksella kuin Akatemian tietokartta.

Vuonna 2024 tehtiin kaksi ohjelmarajat ylittävää selvitystä koskien tieteellistä kilpailukykyä ja elinkeinoelämäyhteistyötä: Keväällä toteutettiin uusia menetelmiä hyödyntävä bibliometrinen analyysi yhteistyössä CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy:n kanssa. Analyysissa selvitettiin STN-julkaisujen tieteellistä vaikuttavuutta. Kaikkiaan mukana oli 1769 STN-rahoituksella tuotettua tieteellistä julkaisua vuosilta 2016–2021. Tulokset osoittavat, että strateginen tutkimuksen vahvasta tieteellisestä vaikuttavuudesta kansainvälisessä tiedeyhteisössä. STN-julkaisujen saama huomio on top 10 -indeksillä mitattuna korkeampi kuin maailman ja Suomen keskiarvo sekä Suomen Akatemian akatemiaturkijoiden ja -hankkeiden vaikuttavuusindeksi. Lisäksi STN-rahoituksella tuotetaan julkaisuja laajasti eri tieteenalojen lehtiin ja yhteisjulkaiseminen niin kansallisten tutkimusorganisaatioiden kesken kuin ulkomaisten kumppanien kanssa on vaikuttavaa. Tuloksista viestittiin mm. verkossa, uutiskirjeessä sekä kotimaisessa ja pohjoismaisessa konferenssissa.

Syksyllä toteutettiin selvitys yhteistyöstä elinkeinoelämän kanssa. Tarkoituksena oli selvittää, missä määrin ja millaista yhteistyötä STN-hankkeissa on tehty elinkeinoelämän kanssa, ja millaisten toimijoiden kanssa. Lähtötietoja koottiin hankkeiden väli- ja loppuraporteilta, yhteensä 73 hankkeesta. Tulokset osoittavat, että kaikilla STN-ohjelmilla on vuorovaikutusta elinkeinoelämän

kanssa. Suurimpana yhteistyökumppaniryhmänä ovat yritykset (yhteensä 312), mutta kumppaneina on paljon myös toimialajärjestöjä ja keskusjärjestöjä (yht. 46), ammatillisia järjestöjä ja verkostoja (yht. 35) sekä julkisen sektorin elinkeinoelämätoimijoita (yht. 6). Tutkimuksen ohella yhteistyö voi tarkoittaa myös tiedonvaihtoa, tiedon välittämistä, ohjausryhmään osallistumista tai viestintä- ja vuorovaikutustyötä.

Kuusivuotiset STN-ohjelmat muodostuvat kahdesta kolmivuotisesta rahoituskaudesta. Keväällä 2024 järjestettiin välitarkastelu ja jatkorahoitushaku 2021 alkaneiden STN-ohjelmien Elonkirjon köyhtymisen ympäristölliset ja yhteiskunnalliset yhteydet (BIOD) ja Väestörakenteen muutokset – syyt, seuraukset ja ratkaisut (DEMOGRAPHY) hankkeille ja ohjelmajohtajille. Välitarkastelussa todettiin, että hankkeet ovat edenneet odotetusti ja niille myönnettiin jatkorahoitus, samoin ohjelmien ohjelmajohtajille. Vaikuttavuuden vahvistamiseksi kokeiltiin myös uudenlaista rahoitusta. STN tarjosi mahdollisuuden hakea lisärahoitusta uuteen, ohjelman yhteiskunnallista vaikuttavuutta lisäävään toimintaan ohjelman jälkimmäiselle kaudelle. Rahoitusta myönnettiin kahdessa ohjelmassa yhteensä 26 miljoonaa euroa, keskimäärin 3,2 miljoonaa euroa konsortiota kohti.

Ohjelma- ja vaikuttavuustoiminta sekä yhteiskuntasuhteiden vahvistaminen.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiseksi STN-hankkeissa rahoitetaan tutkijoiden lisäksi vuorovaikutuksesta vastaavia henkilöitä. Mukana on laaja joukko yhteistyökumppaneita, kuten ministeriöitä, yrityksiä ja kunnallisia organisaatioita. Lisäksi joka ohjelmalla on ohjelmajohtaja, joka edistää hankkeiden yhteistyötä, ohjelmatasoista sidosryhmätyötä sekä ohjelmarajat ylittävää yhteistoimintaa.

Akatemia koordinoi strategisen tutkimuksen ohjelmajohtajien ja hankkeiden yhteiskunnallista vaikuttamistoimintaa. Vuonna 2024 Akatemia järjesti STN-hankkeille kaksi webinaaria siitä, miten rakentaa vaikuttavaa vuorovaikutusta ja tarjota oikea-aikaisesti tietoa päätöksenteon tueksi. Lisäksi täydennettiin Ratkaisujatieteesta.fi -verkkoportaalia ja saatettiin loppuun Tietokumppanuus-yhteistyön pilotointi sosiaaliturvakomitean kanssa. Yhteistyön tuloksena syntyi 2021–2024 kolme tietokoostetta, joista kolmas, Digitalisaatio, työn murros ja sosiaaliturva julkaistiin keväällä 2024 ja esiteltiin eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle. Lisäksi uusia ohjelmajohtajia tuettiin strategisen tutkimuksen ensimmäisten täsmennettyjen ohjelma- ja vaikuttavuustavoitteiden muotoilussa. Ohjelmajohtajat toteuttivat myös puolueiden eduskuntaryhmille Saumakohtia-dialogeja, joiden valmistelua Akatemian asiantuntijat tukivat.

Valtion tutkimusrahoituksen kokonaisuudistuksessa 2014 perustettu strategisen tutkimuksen rahoitus saavutti 2024 kymmenen vuoden iän, minkä juhlistamiseksi järjestettiin Transforming Society - How Strategic Research Impacts Thinking and Practices? -juhlaseminaari. Ohjelmajohtajat järjestivät lokakuussa myös kaksipäiväisen Future-proof society: Enhancing social and environmental wellbeing and security -konferenssin, jossa luodattiin myös strategisen tutkimuksen historiaa ja saavutuksia.

Akatemian organisaatiouudistuksen myötä on alettu aiempaakin systemaattisemmin vahvistaa synergioita STN- ja Akatemia-rahoituksen vaikuttavuus- ja yhteiskuntasuhdetyössä. 2024 käynnistettiin kehityshanke, jonka tavoitteena on vahvistaa vaikuttavaa yhteiskuntasuhdetoimintaa ja hyödyntää STN-ohjelmien oppeja soveltuvin osin Akatemian yhteiskuntasuhdetoimintaan.

Strategisen tutkimuksen rahoituksen tunnuslukuja. Vuonna 2024 oli käynnissä 15 tutkimusohjelmaa, jotka muodostuivat 62:sta monitieteisestä konsortiosta (taulukko 15). Jokainen konsortio muodostui useasta osahankkeesta. Ohjelmissa työskenteli vuonna 2024 tutkijoita ja vuorovaikutustyöhön keskittyviä henkilöitä yhteensä 63:stä organisaatiosta.

Taulukko 15: Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamat, vuonna 2024 käynnissä olleet ohjelmat (käynnissä vuosina, konsortioiden lukumäärä ohjelmassa).

Strategisen tutkimuksen neuvoston vuonna 2024 käynnissä olleet ohjelmat	Käynnissä	Konsortioita
Kohti kestäväää, terveellistä ja ilmastoneutraalia ruokajärjestelmää, FOOD	2019-2025	3
Innovatiiviset materiaalit ja palvelut resurssiviisauden ja kestäväen kehityksen edistämiseksi, IMPRES	2019-2025	3
Julkisen vallan muuttuva rooli ja yhteiskunnan ohjaamisen mahdollisuudet, STEER	2019-2025	3
Kulttuuri teknologisoituvassa yhteiskunnassa, CULT	2019-2025	3
Ilmastonmuutos ja ihminen, CLIMATE	2020-2026	4
Tiedon lukutaito ja tietoon perustuva päätöksenteko, LITERACY	2020-2026	5
Väestörakenteen muutokset - syyt, seuraukset ja ratkaisut, DEMOGRAPHY	2021-2017	5
Elonkirjon köyhtymisen ympäristölliset ja yhteiskunnalliset yhteydet, BIOD	2021-2017	3
Pandemiat yhteiskunnallisena haasteena, PANDEMICS	2021-2024	4
Turvallisuus ja luottamus algoritmien aikakaudella, SHIELD	2022-2028	4
Lapset ja nuoret - hyvinvoivat tulevaisuuden tekijät, YOUNG	2022-2028	5
Energiaratkaisut osana oikeudenmukaista vihreää murrosta, JUST ENERGY	2023-2029	5
Yhteiskunnalliset ratkaisut oikeudenmukaisessa vihreässä murroksessa, JUST TRANSITION	2023-2029	5
Demokratian tulevaisuus, DEMOC	2024-2030	5

Vuoden 2024 STN-ohjelmien aiehakuihin saapui 59 konsortiohakemusta, joista rahoituksen sai varsinaisessa haussa 10 konsortiota. Myöntöprosentti oli konsortioiden lukumäärästä laskettuna 17. Naisten osuus strategisen tutkimuksen neuvoston rahoituksen saajista on kasvanut rahoitusmuodon ensimmäisiin vuosiin verrattuna. Rahoitus myönnetään osahankkeittain, ja kaikki rahoitusmyönnot huomioon ottaen sukupuolten osuudet ovat varsin tasaiset (taulukko 16).

Taulukko 16: Vuosittain rahoitettujen osahankejohtajien määrä sukupuolittain tarkasteltuna.

	2022	2023	2024	yht. lkm	yht. %
Naiset	79	59	54	431	52
Miehet	62	50	46	400	48

1.3.7. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Suomen Akatemian toiminnassa ja tilinpäätöksessä siirtomenoilla on merkittävä rooli. Siirtomenoihin luetaan kunnille, muille julkisille yhteisöille, elinkeinoelämälle, kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille maksettavat valtionavut. Suomen Akatemia myöntää valtionavustuksina kilpailullista tutkimusrahoitusta eduskunnan myöntämän valtuuden puitteissa.

Suomen Akatemian tehtävänä on tutkimuksen rahoittaminen tutkimusrahoituksella (momentti 29.40.51, 29.40.54, 29.40.66), joihin budjetoitiin 496,4 miljoonaa euroa vuonna 2024. Siirtomenojen laskennallinen osuus on 89 %:ia eli 440,6 miljoonaa euroa. Tutkimusrahoituksella työskenteli yhteensä 3520 henkilötyövuotta (3568 henkilötyövuotta vuonna 2023, kts taulukko 8). Rahoituspäätöksiä tehtiin 4140 kappaletta (kts taulukko 26).

Sijoitusmenojen osalta Suomen Akatemian käyttöön budjetoitiin (momentille 29.40.88 Osakehankinnat) 300 000 euroa Euroopan sirontatutkajärjestelmän tukemiseen perustettavan osakeyhtiön perustamiskustannusten ja yhtiön perustamissopimuksessa määritellyn osakkeiden merkintähinnan maksamiseen. Suomen Akatemian vastuulla on yhtiön (EISCAT Oy) valtion omistajaohjaus.

Kilpailullisen tutkimusrahoituksen rooli ja vaikuttavuus

Akatemian tärkeänä tehtävänä on vertaisarviointiin perustuva kilpailullisen tutkimusrahoituksen myöntäminen. Tällainen tieteen ja tutkimuksen rahoitusjärjestelmä on tyypillinen lähes kaikissa länsimaissa.

Akatemian hallitus päättää vuosittain *Tutkimusrahoituspäätösten perusteet* -asiakirjassaan yleiset linjaukset rahoituksen perusteista, hakemuksen arvioinnin periaatteista ja käytössä olevien rahoitusmuotojen sisällöstä. Tieteellisten toimikuntien linjaukset rahoituspäätöksensä periaatteista täydentävät hallituksen linjauksia. Kaikki linjaukset ovat julkisia asiakirjoja ja saatavilla Akatemian verkkosivuilta.

Akatemialla on käytössään monipuolinen rahoitusmuotokokonaisuus. Siihen kuuluu rahoitusmuotoja, joissa hakijana on yksittäinen tutkija tai tutkimusryhmä tai niiden muodostama konsortio sekä rahoitusmuotoja, joissa hakijana on tutkimusorganisaatio. Akatemian tavoitteena on kehittää rahoitusmuotojaan jatkuvasti siten, että ne ovat tiedeyhteisön ja yhteiskunnan kannalta mahdollisimman toimivia ja edistävät laadukkaan, vaikuttavan ja uudistuvan tutkimuksen tekemistä. Tutkimusrahoitusprosessista on raportoitu luvussa 1.6.1.

Vuonna 2024 Akatemia avasi 39 hakua ja vastaanotti 5 214 hakemusta (taulukko 17). Hakemusten määrä on kasvanut vuodesta 2022. Osaltaan vuoden 2024 hakemismäärää selittää huippuyksikköohjelman aiehaun hakemukset. Vuoden 2024 hakemismäärä ei ole vertailukelpoinen vuoden 2023 lukuihin syyshaun muututtua talvihauksi.

Taulukko 17. Hakujen ja hakemusten määrä haun päättymisvuonna.

Haut ja hakemukset, lkm.	2022	2023	2024
Hakuja yhteensä	40	35	39
Haut	38	33	35
Aiehaut	2	2	4
Hakemuksia yhteensä	3 872	1 605	5 214
Hakemukset	3 798	1 544	3 922
Aiehakemukset	74	61	1 292

Tiedot sisältävät Suomen Akatemian ja strategisen tutkimuksen neuvoston järjestämät haut. Konsortiohakemukset on laskettu osahankkeittain. Hakemismäärä ei sisällä peruutettuja hakemuksia eikä niitä hakemuksia, joita ei puutteellisina lähetetty arvioitavaksi (ei tutkita). Tutkimatta jätettyjä hakemuksia oli yhteensä 23, 23 ja 37 kappaletta vuosina 2022-2024. Vuoden 2023 hakemismäärä on poikkeuksellisen pieni, koska silloin ei avattu talvihakua.

1.3.8. Suomen Akatemian tutkimusrahoitus rahoitusmuodoittain 2024

Akatemian vuoden 2024 tutkimusrahoituksesta 43 % kohdistui kilpailulliseen, kansainväliseen, pitkäjänteiseen ja uutta luovaan tutkimukseen. Osaamiskeskittymien ja tutkimusympäristöjen rahoitukseen ohjattiin 25 % rahoituksesta ja temaattiseen ja tiedon vaikuttavuutta edistävään tutkimukseen 14 % ja muuhun rahoitukseen (ml. kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut) kohdennettiin 7 % rahoituksesta. Strategisen tutkimuksen neuvoston ohjelmarahoituksen osuus oli 10 %.

Tutkimusrahoituksen muutosohjelma oli käynnissä 2022-2024. Muutosohjelman tuloksista ks. 1.6.1.

Taulukko 18. Suomen Akatemian myöntämä tutkimusrahoitus rahoitusmuodoittain (1 000 €)

Tutkimusrahoituspäätökset rahoitusmuodoittain	2022	2022	2023	2023	2024	2024
	€	%	€	%	€	%
Pitkäjänteinen ja uutta luova tutkimus	191 977	46,6	227 131	49,9	235 778	48,3
Akatemiahankkeet	107 737	26,1	122 692	26,9	132 979	27,3
Tutkijatohtorin rahoitus	26 689	6,5				
Akatemiatutkijan rahoitus	55 265	13,4	101 739	22,3	95 268	19,5
Kliinisen tutkijan rahoitus	2 286	0,6	2 699	0,6	3 132	0,6
Akatemiaprofessorin rahoitus					4 399	0,9
Osaamiskeskittymät ja tutkimusympäristöt	105 345	25,6	110 877	24,3	137 600	28,2
Lippulaivat	28 505	6,9	45 869	10,1	55 634	11,4
Lippulaiva-alojen kv. yhteistyö	5 493	1,3	2 130	0,5	9 119	1,9
Huippuyksikköohjelmat	29 000	7,0	21 110	4,6	30 000	6,2
Tutkimusinfrastruktuurit	42 347	10,3	32 363	7,1	34 757	7,1
EuroHPC			9 405	2,1	8 090	1,7
Temaattisuus ja tiedon vaikuttavuus	82 304	20,0	81 006	17,8	75 542	15,5
Tutkimuksen hyödyntämisen rahoitus (PoC)			6 876	1,5	10 000	2,1
ERA- ja EU-haut	8 318	2,0	4 334	1,0	7 411	1,5
Kehitystutkimus			2 810	0,6		
Liikuntatutkimus					2 450	0,5
ICT 2023 -ohjelma	6 834	1,7	8 599	1,9		
Yliopistojen profiloitumisen rahoitus	50 000	12,1	50 000	11,0	50 000	10,3
Muu temaattinen rahoitus	17 152	4,2	8 388	1,8	5 681	1,2
Muu rahoitus	32 558	7,9	36 529	8,0	38 809	8,0
Yhteensä	412 183	100,0	455 542	100,0	487 729	100,0
Strateginen tutkimus (mom. 29.40.54)	55 471		55 630		55 471	

Pitkäjänteinen ja uutta luova tutkimus

Rahoittamalla pitkäjänteistä ja uutta luovaa tutkimusta levennämme ja syvennämme tieteellistä osaamista, koska emme vielä tiedä tulevaisuuden mahdollisuuksia. Akatemian suurimman rahoituskokonaisuuden avulla turvataan tutkijalähtöisten tutkimusideoiden vapaa kilpailu ja samalla huolehditaan TKI-järjestelmän tieteellisen perustan monipuolisuudesta ja korkealaatuisuudesta. Tähän rahoituskokonaisuuteen kuuluvat akatemiahanke, tutkijantehtävät (akatemiaprofessori, akatemiaturkija, kliininen tutkija, tutkijatohtori) ja tohtorikoulutuksen vahvistaminen.

Akatemiahankerahoitus. Akatemiahanke rakentuu tieteellisesti laadukkaana ja kunnianhimoisen tutkimussuunnitelman ympärille, jonka korkeatasoinen tutkimusryhmä tai tutkimusryhmien konsortio toteuttaa. Akatemiahankkeilla edistetään tutkimuksen laatua, tieteellistä ja muuta vaikuttavuutta sekä tieteen uudistumista ja monimuotoisuutta. Tavoitteena on kansainvälisesti korkeatasoinen tieteellinen tutkimus, mahdolliset tieteelliset läpimurrot ja tutkimusyhteistyö parhaiden kansainvälisten ryhmien kanssa.

Akatemiahankkeen hakija hakee rahoitusta tutkimusryhmän palkkaamiseen ja hankkeessa syntyviin kuluihin. Rahoitus on tarkoitettu ensisijaisesti ryhmille, jotka koostuvat väitöskirjaa valmistelevista ja/tai väitelleistä tutkijoista. Akademia rohkaisee tutkijoita tutkimustyötä tukevaan kansainväliseen liikkuvuuteen esimerkiksi siten, että hankkeeseen palkattu tutkija työskentelee määräajan ulkomailla. Rahoitus mitoitetaan yleensä nelivuotiseksi.

Talvihakuun 2024 jätettiin yhteensä 1818 akatemiahankehakemusta kolmelle tieteelliselle toimikunnalle. Näistä rahoitusta myönnettiin 278 hankkeelle ja myöntöprosentti oli 15 %. Rahoitusta myönnettiin hankkeille yhteensä 133,0 miljoonaa euroa.

Vuonna 2024 akatemiahankerahoitusta suunnattiin myös tohtorikoulutuksen tukemiseen, kts luku 1.3.3. ja taulukko 7.

Akatemiatutkijan rahoitus. Akatemiatutkijan tehtävä on tarkoitettu urallaan nopeasti edenneiden ja lupaavien nuoren tutkijasukupolven tutkijoiden tukemiseksi. Rahoitus tukee akatemiatutkijan tutkimustyötä siten, että hän voi pätevoitää ja edetä merkittävästi urallaan kohti vaativimpia tutkijantehtäviä sekä vakiinnuttaa asemansa kansallisessa ja kansainvälisessä tutkijayhteisössä. Akatemiatutkija tekee tieteellisesti korkeatasoista, vaikuttavaa ja tiedettä uudistavaa tutkimusta. Rahoitusta voi käyttää joustavasti tutkimuksen tarpeiden mukaisesti, muun muassa akatemiatutkijan omaan palkkaan, tutkimusryhmän palkkaamiseen sekä muihin tutkimuskuluihin.

Akatemiatutkijan rahoituksen sai vuoden 2024 talvihaussa 134 hakijaa. Hakeneista 15 prosenttia sai rahoituksen (15 % päätösvuonna 2023). Naisten osuus kaikista talvihaun 2024 akatemiatutkijan hakemuksista oli 44 % ja kaikista akatemiatutkijan rahoituksen saaneista 41 %. Ks. taulukko 14.

Kliinisen tutkijan rahoitus. Akademia tukee kliinistä potilastyötä tekevien lääkäreiden ja muiden tutkijoiden osa-aikaisen tutkimuksen tekemisen potilastyön ohessa. Vuonna 2024 biotieteiden, terveyden ja ympäristön tutkimuksen toimikunta sai ennätysmäärän hakemuksia (55 kpl) kliinisen tutkijan tehtävään. Myös hakemusten taso on jatkuvasti noussut. Vaikka rahoitus on verrattain

pieni, sen merkitys suomalaiselle lääketieteen tutkimukselle on kokoaan suurempi. Kliininen tutkija toimii siltana käytännön potilastyön ja muun biolääketieteellisen tutkimuksen rajapinnassa. Rahoitusta myönnettiin kolmelletoista kliiniselle tutkijalle yhteensä 3,1 miljoonaa euroa, myöntöprosentin ollessa 24 %. Naisia rahoitettavista tutkijoista oli 50 %.

Akatemiaprofessorin rahoitus. Uudistettu akatemiaprofessorin rahoitus on tarkoitettu korkeatasoiselle tieteenharjoittajalle, jonka tutkimus uudistaa tiedettä, pyrkii tieteellisiin läpimurtoihin ja etsii ratkaisuja yhteiskunnan hyväksi. Rahoituksen tavoitteena on, että alansa kansainvälisessä kirjossa oleva hakija nousee kautensa aikana kansainväliseksi huippututkijaksi samalla vahvistaen alansa osaamisen tasoa Suomessa.

Rahoitusmuotoa uudistettiin siten, että akatemiaprofessorin rahoituskausien määrä rajattiin yhteen, aiempaa rahoitusta pidempään kuuden vuoden kauteen. Tärkeänä tavoitteena pidetään myös sitä, että akatemiaprofessoritasoiset tutkijat hakevat nykyistä enemmän Euroopan tiedesäätiö ERC:n rahoitusta. Rahoituksessa siirryttiin myös yhden kokonaiskustannusmallin mukaisen päättökseen malliin, jolloin rahoituksella voidaan kattaa palkkakuluja ja muita tutkimuksen kuluja. Myös akatemiaprofessorin rahoituksen haku- ja arviointiprosessia uudistettiin, kts myös luku 1.6.1.

Edellisestä akatemiaprofessorihausta on kulunut kuusi vuotta. Nyt akatemiaprofessorin rahoitushakuun saapui talvihaussa 2025 244 hakemusta. Rahoituspäätöksiä tehdään viimeistään joulukuussa 2025.

Rahoitus osaamiskeskittymille ja tutkimusympäristöille

Osaamiskeskittymien ja tutkimusympäristöjen rahoituksen tavoitteena on vahvistaa ja levittää tieteellisen osaamisen kansainvälisesti kilpailukykyisimpiä kärkiä Suomessa ja huolehtia niiden kehitymisestä kansainvälisesti entistä houkuttelevammiksi keskittymiksi. Tavoitteena on myös vahvistaa tutkimusinfrastruktuurien merkitystä korkeatasoisen ja vaikuttavan tutkimuksen perustana. Tämän rahoituskokonaisuuden muodostavat lippulaivat, huippuyksiköt ja tutkimusinfrastruktuurit sekä yhdysvaltalaisen tutkimusrahoittajien kanssa rahoitettavat yhteistyöhankkeet lippulaivojen aihealueilla.

Lippulaivaohjelma tukee korkeatasoista tutkimusta ja siitä kumpuavaa laajaa taloudellista ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Lippulaivoissa yhdistyvät vahva yhteistyö elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan kanssa, muuntautumiskyky sekä taustaorganisaatioiden vahva sitoutuminen.

Vuonna 2024 aloitti toimintansa neljä uutta lippulaivaa. Nyt lippulaivaohjelmaan kuuluu kaikkiaan 14 lippulaivaa:

* 6 lippulaivaa, rahoituskausi 2018–2026

* 4 lippulaivaa, rahoituskausi 2020–2028

* 4 lippulaivaa, rahoituskausi 2024–2031

Kymmenen ensimmäistä lippulaivaa on jo raportoinut tuloksiaan väliraporteilla, joita vaaditaan kahden vuoden välein. Uusimmat väliraportit ovat vuosilta 2023 (4 lippulaivaa) ja 2024 (6 lippulaivaa). Näiden raporttien perusteella voidaan todeta ohjelman olevan tuloksellinen. Tähän mennessä nämä 10 lippulaivaa ovat saaneet rahoitusta yhteensä lähes kaksi miljardia euroa, josta 15 % on myönnetty Akatemiasta. Akatemian rahoituksella on siten ollut vipuvaikutus. Suurimpana rahoittajana ovat toimineet yliopistot ja tutkimuslaitokset, joiden osuus kokonaisrahoituksesta on ollut 36 %. Muita merkittäviä rahoittajia ovat olleet mm. EU (9 %), liikeyritykset (7 %) ja Business Finland (5 %). Rahoituksen määrä on kasvanut jokseenkin tasaisesti ja erilaisten rahoittajien osuudet ovat pysyneet melko samoina lippulaivojen toisen ja neljännen vuoden raporteissa.

Lippulaivojen henkilötyövuosista yli kolmanneksen (36 %) ovat tehneet ulkomaalaiset, ja ulkomaalaisten osuus on kaikissa lippulaivoissa kasvanut. Naisten osuus lippulaivoissa tehdystä henkilötyöstä on ollut keskimäärin 43 %. Eniten lippulaivat ovat työllistäneet jatko-opiskelijoita (29 %), mutta myös avustava henkilöstö (19 %), tutkijatohtorit (18 %) ja tutkijat (17 %) ovat tehneet huomattavan määrän työtä lippulaivoissa. Lisäksi lippulaivoissa on työskennellyt merkittävä määrä professoreita sekä vaikuttavuustyöhön keskittyvää henkilöstöä. Uusimpien väliraporttien mukaan lippulaivoissa on kaikkiaan tehty noin 12 000 henkilötyövuotta.

Lippulaivat ovat luoneet tähän mennessä lähes 3800 uutta työpaikkaa. Uusia kansainvälisiä työntekijöitä on rekrytoitu yli 1400. Lippulaivojen alaisuudessa on suoritettu yli 2100 maisterin tutkintoa ja yli 700 tohtorin tutkintoa. Lippulaivojen piirissä on saatu 29 ERC-projektia, tuotettu yli 14 000 vertaisarvioitua julkaisua, noin 390 patenttia, lähes 500 startup-yritystä ja yli 200 lisenssisopimusta.

Lippulaiva-alueilla toteutettavasta rahoitusyhteistyöstä yhdysvaltalaisen rahoittajien kanssa enemmän Akatemian kansainvälistä toimintaa kuvaavassa luvussa 1.3.4.

Huippuyksikköohjelma. Huippuyksikkö on tutkimusyhteisö, joka on saavuttamassa oman alansa kansainvälisen parhaimmiston tai on jo sen saavuttanut. Huippuyksikköohjelmassa uudistuminen toteutetaan uusien tutkimusaiheiden, menetelmien, lähestymistapojen ja tutkimusryhmien muodossa. Huippuyksikön kahdeksan vuotta kestävä kausi jakaantuu kahteen osaan (5 + 3 vuotta). Huippuyksiköitä rahoittavat Suomen Akatemian lisäksi isäntäorganisaatioina toimivat yliopistot ja tutkimuslaitokset, joiden kanssa toteutettava pitkäjänteinen yhteisrahoitus mahdollistaa riskin ottamisen ja uudet avaukset. Lisäksi huippuyksiköt saavat rahoitusta useista muista lähteistä.

Akatemia arvioi rahoittamiensa huippuyksiköiden tutkimuksen edistymisen rahoituskauden puolivälissä. Arvioinnissa käydään läpi yksiköiden neljän vuoden toiminta viidentenä toimintavuonna. Arvioinnin tulosten perusteella huippuyksikön loppukauden rahoitus voi laskea, nousta tai pysyä samana. Rahoitus voidaan myös lopettaa.

Rahoitusmuodon arvioinnin perusteella tutkimusrahoituspäätösten perusteet dokumenttiin tuotiin kirjaus, että huippuyksikön jälkimmäisen kauden rahoituspäätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä otetaan huomioon rahoitustason määräytymisessä myös huippuyksikön aktiivisuus EU-rahoituksen hakemisessa ja sen saannossa sekä yksikön suunnitelmat jatkosta huippuyksikkörahoituksen päätyttyä. Tällä kirjauksella haluttiin vastata tavoitteeseen Suomeen ohjautuvan EU:n t&k-rahoituksen kaksinkertaistamisesta.

Vuonna 2024 uudistetuina tavoittein Akatemia avasi haun uusille huippuyksiköille vuosille 2026–2033. Hakuun saapui 188 arvioitavaa hakemusta, joiden arviointi- ja päätösprosessit jatkuvat vuoden 2025 loppuun saakka.

Vuonna 2024 käynnissä oli yhteensä 23 huippuyksikköä

- 12 huippuyksikköä huippuyksikköohjelmassa 2018–2025
- 11 huippuyksikköä huippuyksikköohjelmassa 2022–2029

Tutkimusinfrastruktuurirahoitus ja -toiminta. Suomen Akatemiassa toimivan tutkimusinfrastruktuurikomitean (TIK) tehtävänä on seurata ja kehittää kansallista ja kansainvälistä tutkimusinfrastruktuuritoimintaa. Tutkimusinfrastruktuurikomitean keskeiset toimet ja päätökset tukivat monipuolisesti tieteellisen tutkimuksen laatua, yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja Suomen aseman vahvistamista globaalissa tiedeyhteisössä. Samalla ne mahdollistivat tieteellisen tiedon hyödyntämisen yhteiskunnallisissa ja taloudellisissa uudistuksissa.

Tutkimusinfrastruktuurikomitean keskeisimpänä tehtävänä vuonna 2024 oli tutkimusinfrastruktuurien pitkän aikavälin suunnitelman (TIPAS) pohjalta avatun tiekarttahaun päätökset. Tutkimusinfrastruktuurikomitea teki joulukuussa 2024 valinnat tiekartalle otettavista tutkimusinfrastruktuureista sekä päätöksiä niiden kehittämishankkeiden rahoituksesta. Loput tiekartalle valittujen tutkimusinfrastruktuurien kehittämishankkeista rahoitetaan tammikuussa 2025.

Tämän lisäksi 2024 viimeisteltiin Suomen liittyminen jäseneksi kansainvälisessä EMBRC-ERIC tutkimusinfrastruktuurissa sekä toteutettiin katsaus koskien Suomen Akatemian ja Business Finlandin yhteisrahoitteisia tutkimusinfrastruktuureja.

Vuonna 2024 Akatemia avasi neljä tutkimusinfrastruktuureille kohdennettua rahoitushakua: tutkimusinfrastruktuurien tiekarttahaku, haku Suomen jäsenyyksille kansainvälisissä tutkimusinfrastruktuureissa, kutsuhaku Suomen isännöimille ICOS-ERIC ja ACTRIS-ERIC päämajatoiminnoille sekä EuroHPC-vastinrahahaku. Tutkimusinfrastruktuurikomitea teki hauista rahoituspäätöksiä vuonna 2024 yhteensä 36 miljoonalla eurolla. Lisäksi tutkimusinfrastruktuurikomitea päätti kohdentaa noin 2,5 miljoonaa euroa kansainvälisten tutkimusinfrastruktuurien jäsenmaksuihin sekä noin miljoona euroa EISCAT 3D-tutkimusinfrastruktuurin rakentamiskuluihin.

Taulukko 19: Tutkimusinfrastruktuurikomitean rahoituspäätökset vuonna 2024.

Rahoitus	Rahoitettu tutkimusinfrastruktuuri (lkm)	Rahoitus (€)
FIRI2023 (tiekartan ja tiekartan ulkopuolisille infrastruktuureille)	14	19 638 613
FIRI24 (tiekarttahaku)	10	15 036 968
EuroHPC-vastiraha	1	1 089 726

Temaattisuus ja tiedon vaikuttavuus

Temaattisuuden ja tiedon vaikuttavuuden rahoituskokonaisuus edistää tutkitun tiedon hyödyntämistä ja vaikuttavuutta. Rahoitusta kohdennetaan temaattisesti talousarviossa osoitettuihin tarkoituksiin sekä Akatemian omien valintojen perusteella vahvistamaan tutkitun tiedon vaikuttavuutta. Luonteeltaan temaattisia ovat myös monet kansainvälisessä rahoittajayhteistyössä toteutettavat rahoitushaut. Tähän rahoituskokonaisuuteen kuuluvat tutkimuksen hyödyntämisen rahoitus,

temaattiset akatemiaohjelmat, suunnatut akatemiahankkeet, temaattiset lisärahoitukset, kansainvälinen rahoitusyhteistyö ja yliopistojen profiloitumisen rahoitus.

Ideat ratkaisuksi - tutkimuksen hyödyntämisen rahoitus. Rahoituksella tuetaan Akatemian jo rahoittaman tutkimuksen tulosten monipuolista hyödyntämistä ja vahvistetaan siirtymistä tutkimuksesta kohti taloudellista tai muuta yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Rahoituksella voi esimerkiksi testata tutkimustuloksia käytännön olosuhteissa tai kehittää uusia toimintamalleja elinkeinoelämän, julkishallinnon tai kolmannen sektorin tarpeisiin.

Vuonna 2024 Ideat ratkaisuksi - tutkimuksen hyödyntämisen rahoitushaku toteutettiin toista kertaa hyödyntäen vuonna 2023 järjestetystä pilottihausta saatuja kokemuksia. Rahoitushaku suunnattiin akatemiahankkeille ja hakuun jätettiin yhteensä 203 hakemusta. Hakemukset arvioitiin kolmessa asiantuntijapaneelissa.

Akatemian hallituksen asettama Tutkimuksen hyödyntämisen jaosto myönsi yhteensä 10 miljoonaa euroa 32 kaksivuotiselle hankkeelle. Hankkeissa kehitetään työkaluja, menetelmiä ja laitteita esimerkiksi sairauksien diagnosointiin ja hoitoon ja kestävän vihreän siirtymän tukemiseen.

Etelämanner-tutkimus. Etelämanner-sopimuksen konsultatiivinen jäsenyys edellyttää Suomelta merkittävää tieteellistä tutkimustyötä Etelämantereella. Tähän liittyen Akatemia on järjestänyt säännöllisesti kolmen vuoden välein suunnatun haun Etelämanner-tutkimusta varten vuodesta 1998 lähtien. Vuonna 2024 järjestetyllä haulla tuetaan Suomen Etelämanner-tutkimuksen strategiaan 2014 asetettuja tavoitteita, kuten edistää kansainvälisesti vuorovaikutteista ja monitieteistä tutkimusta sekä merkittäviä uusia tutkimusavauksia

Hakuun jätettiin 19 hakemusta, jotka arvioitiin asiantuntijapaneelissa. Akatemian hallituksen asettama Etelämanner-tutkimuksen jaosto myönsi yhteensä 2,8 miljoonaa euroa neljälle tutkimushankkeelle. Rahoitetuissa hankkeissa tutkitaan mm. Etelämantereen ilmastojärjestelmää ja jäätikön massatasetta.

Yliopistojen profiloitumisen tukeminen kilpailulla rahoituksella (Profi) -rahoitusmuodolla tuetaan ja nopeutetaan tutkimuksen laadun kehittämistä yliopistojen omien strategisten valintojen pohjalta. Rahoitusmuodolla tuetaan myös suomalaisten yliopistojen välisen yhteistyön syventämistä sekä yliopistojen yhteistyötä ammattikorkeakoulujen, tutkimuslaitosten, sairaanhoitopiirien ja muiden toimijoiden kanssa.

Yliopistot esittävät hakemuksissaan konkreettisen suunnitelman tutkimuksen laadun ja vaikuttavuuden kehittämiseksi valituilla profiloitumisalueilla. Yliopistoja pyydetään kuvaamaan myös, miten työnjako ja yhteistyö muiden suomalaisten yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, tutkimuslaitosten, sairaanhoitopiirien ja muiden toimijoiden kanssa tullaan toteuttamaan.

Akatemia on toteuttanut kaikkiaan kahdeksan Profi-hakua vuosina 2015–2024. Kahdeksas profiloitumisrahoituksen haku päättyi kesäkuussa 2024. Vuoden 2024 haussa yliopistot hakivat yhteensä lähes 200 miljoonaa euroa yli 30 profiloitumisalueeseen. Rahoituspäätökset tehtiin kahden eri vuoden myöntövaltuudesta siten, että ensimmäiset 50 miljoonan rahoituspäätökset tehtiin joulukuussa 2024 ja toiset 50 miljoonaa päätettiin tammikuussa 2025. Rahoitusta myönnettiin kaikkiaan kahdeksalle yliopistolle.

Rahoituspäätökset perustuivat vertaisarviointiin. Hakemukset arvioitiin kansainvälisessä asiantuntijapaneelissa, joka myös haastatteli kunkin yliopiston johdon. Arviointiprosessin osana yliopistoilla oli mahdollisuus antaa vastine asiantuntijapaneelin lausunnosta.

Päätöksissä otettiin huomioon asiantuntijalausuntojen lisäksi haettavan rahoituksen suhde suunniteltuihin profiloitumistoimiin ja yliopiston tutkimusrahoituksen kokonaisuuteen sekä yliopistojen raportointi jo rahoitettujen profiloitumistoimien edistymisestä.

Vuonna 2024 Akatemian yleisjaosto hyväksyi yliopistojen loppuraportit viidennen Profi-haun rahoituksen vaikutuksista. Akatemian rahoitusosuus tähän hakuun oli 50 miljoonaa vuosina 2019–2023.

Yliopistot raportoivat mm. seuraavista vaikutuksista rahoitettujen profiloitumisalueiden tutkimukselle:

- Tutkimuksen laatu on vahvistunut
- Tieteellisen julkaisutoiminnan määrä ja taso on noussut
- Kilpaillun tutkimusrahoituksen määrä on kasvanut. Profi-rahoituksella ollut vipuvaikutus kansallisen ja kansainvälisen rahoituksen hankkimiseen.
- Rekrytointien rooli korostunut: vahvistettu olemassa olevia vahvuuksia tai nopeutettu uusien tutkimusalojen käynnistymistä
- Yliopistojen sisäinen ja ulkoinen (myös yritykset) yhteistyö lisääntynyt
- Monitieteinen tutkimus vahvistunut.

Tammikuussa 2024 järjestettiin opetus- ja kulttuuriministeriön, yliopistojen ja Akatemian kesken keskustelutilaisuus Profi-rahoitusmuodon tulevaisuudesta.

Kansainväliset haut: Tutkijoiden kansainvälinen liikkuvuus, ERA-haut ja haut Euroopan ulkopuolisten maiden kanssa. Lisää hauista Akatemian kansainvälistä toimintaa kuvaavassa luvussa 1.3.4.

Akatemiaohjelmat. Akatemiaohjelmat edistävät rahoituksellaan ja ohjelmatoiminnallaan korkeatasoista, uudistuvaa ja vaikuttavaa tutkimusta sekä kansainvälistä että kansallista tutkimusyhteistyötä. Vuonna 2024 Akatemia rahoitti kaikkiaan kuutta akatemiaohjelmaa:

- BioFuture2025 (2017-2025)
- Ilmastonmuutoksen ja hiilineutraaliuden tutkimuksen akatemiaohjelma Climate-Synergy)
- Kehitystutkimus DEVELOP2
- Kriittiset materiaalit kaupunkien kiertotaloudessa Romulus 2022-2025
- Liikuntatutkimus ACTIVE
- Pandemiat ja muut kriisit sekä niihin varautuminen RESILIENCE

Kriittiset materiaalit kaupunkien kiertotaloudessa (Romulus) -akatemiaohjelma 2022-2025 järjesti huhtikuussa tutkijaseminaarin Kemian Päivillä Helsingin Messukeskuksessa. Tilaisuudessa tutkijat esittelivät työnsä tuloksia esitysten ja postereiden avulla. Messuvieraiden ja tutkijoiden väliset keskustelut lisäsivät tilaisuuden merkittävyyttä. Joukko Romulus-ohjelman tutkijoita vieraili syksyllä Fortumin akkujen kierrätysyksikössä Raisiossa. Vaikuttavuutta syntyi yrityksen ja tutkijoiden keskusteluista, jotka olivat potentiaalisia yhteistyön alkuja.

Tieteellä terveyteen TERVA-ohjelmassa 2018-2022 arvioitiin ohjelman päätyttyä Akatemian ja neljän lääketiedettä rahoittavan säätiön yhteistyön tuomaa lisäarvoa rahoittajille ja tutkijoille. Yhteistyö toi lisäarvoa lisäämällä tutkimusrahoituksen volyyymiä ja tutkimushankkeiden näkyvyyttä, mikä vahvisti tutkimuksen vaikuttavuutta. TERVA:n kokemusten pohjalta säätiöt kehittivät yhteisen Aivotuonti-ohjelman, jonka tavoitteena on tuoda kansainvälisesti tunnustettuja suomalaisia lääketieteen huippututkijoita takaisin Suomeen.

Akatemian rahoittaman akademiaohjelman Pandemiat ja muut kriisit sekä niihin varautuminen RESILIENCE tutkimushankkeet tavoittelivat tieteellisiä läpimurtoja ja korkeatasoisen osaamisen vahvistamista kriisivalmiudessa ja huoltovarmuudessa. RESILIENCE-ohjelman tieteelliset tulokset ja osaaminen ovat luoneet vahvan pohjan tutkimuksen laajemmalle yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle monimuotoisen vuorovaikutuksensa ansiosta.

Akatemian rahoittamat kriisivalmiuden ja huoltovarmuuden tutkimushankkeet tarkastelivat erilaisia tulevaisuuden skenaarioita ja uhkia. Tutkimushankkeet osoittivat, että niin COVID-pandemia kuin myös muut yhteiskunnan moniulotteiset kriisit edellyttävät monialaista yhteistyötä ja vuorovaikutusta tutkijoiden sekä yhteiskunnan eri toimijoiden välillä. Hankkeet ovat kolmen vuoden aikana olleet vuorovaikutuksessa noin 140 eri alojen ryhmän kanssa. Monessa hankkeessa on keskusteltu myös päätöksentekijöiden kanssa ja tutkijat ovat osallistuneet eduskunnan kuulemistilaisuuksiin ja ministeriöiden, aluehallintovirastojen sekä hyvinvointialueiden asiantuntijatyöhön. Lisäksi vuorovaikutustyötä on tehty esimerkiksi puolustusvoimien ja huoltovarmuuskeskuksen kanssa. Vuorovaikutusta on ollut myös kansalaisjärjestöjen, teollisuuden, yrityssektorin ja median kanssa.

Pandemiat ja muut kriisit sekä niihin varautuminen RESILIENCE-ohjelmassa COVID-19 rokote- ja lääkekehityshankkeet raportoivat tutkimustuloksista, joita on jo hyödynnetty potilaiden hoidossa, ja jotka ovat vahvistaneet suomalaisten tutkijoiden osaamista ja kyvykkyyttä uusien virustautien kohtaamiseen. Vuonna 2020 toteutetun tutkimushaun laajuus oli 10 miljoonaa euroa.

Liikuntatutkimuksen ACTIVE akademiaohjelmassa rahoitettiin ensimmäiset tutkimushankkeet. Ohjelma tavoittelee vaikuttavuutta, vastuullisuutta ja kestäväen kehityksen edistämistä liikuntatutkimuksessa, joka kohdistuu eri väestöryhmiin ja liikunta- ja urheilumuotoihin niin harrastaja- kuin kilpatasollakin. Lisäksi tavoitteena on osaamisen ja monitahoisen yhteistyön vahvistaminen liikuntatutkimuksessa. Ohjelman puitteissa Akatemia ja opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) tekevät yhteistyötä liikuntatutkimuksen rahoittamisessa.

Elämän molekulaariset säätelyverkostot R'Life-ohjelmassa (2020-2023) haastateltiin lisähankerahoitusta saaneet tutkijat, joiden rahoituskausi oli hiljattain päättynyt. Rahoitusmuotoa, jossa hakijat laajensivat jo käynnissä olleita tutkimushankkeitaan ohjelman teemojen mukaisesti, kiiteltiin erityisesti siitä, että rahoitus mahdollisti suuremman tutkimuksellisen riskin ottamisen.

Kehitystutkimuksen DEVELOP2-akademiaohjelmassa vuonna 2024 järjestettyjen tapahtumien, koulutuksen ja muiden ohjelmopalveluiden avulla tutkijat saivat tukea viestintä- ja vaikuttamis-

sekä yhteiskehittämistaitojensa vahvistamiseen. Ohjelma edisti kehitystutkimuksen vaikuttavuutta ja näkyvyyttä sekä sidosryhmäyhteistyötä. Sidosryhmät saivat kokonaiskuvan Akatemian ja ulkoministeriön rahoittamasta tutkimuksesta ohjelmassa ja rahoittajien roolista globaalissa kehitystutkimuksessa. Sidosryhmät saattoivat myös identifioida oman toimintansa kannalta relevantteja tutkimushankkeita ja tulosten hyödyntämismahdollisuuksia.

DEVELOP2-ohjelman avajaisseminaari järjestettiin Helsingissä helmikuussa 2024. Toukokuussa DEVELOP2-osallistui Maailma kylässä -festivaaliin Helsingin Suvilahdessa. Tapahtumavieraat tutustuivat ohjelman tutkimukseen ja keskustelivat hankkeessa työskentelevien tutkijoiden kanssa. Joulukuussa DEVELOP2-ohjelma järjesti tilaisuuden, jossa tarkasteltiin parhaita käytäntöjä paikallisen osaamisen vahvistamiseksi tutkimuksessa globaalissa etelässä. Ohjelmassa on järjestetty lisäksi politiikkasuosituskoulutusta tutkijoille. DEVELOP2 tekee yhteistyötä myös opetushallituksen Higher Education Partnership -ohjelman kanssa, joka tukee suomalaisten ja kehittyvien maiden korkeakoulujen välisiä yhteistyöhankkeita.

Jo päättyneen ensimmäisen DEVELOP-ohjelman (2018–2023) hankkeet jättivät loppuraporttinsa ja ohjelman loppuarviointi aloitettiin. Tutkijoille suunnatussa itsearviointikyselyssä mm. 95 % vastanneista oli onnistunut hyvin tai erittäin hyvin ohjelmalle asetetussa tavoitteessa levittää uutta tutkimukseen perustuvaa tietoa päätöksentekoon ja sen toteuttamiseen.

EU:n elpymis- ja palautumistukivälinerahoitus, RRF. Suomen kestävä kasvun ohjelman (RRP) puitteissa oli vuonna 2024 käynnissä kolme toimenpidekokonaisuutta:

- P3C3I2 Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus - Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen;
- P3C3I5 Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen - Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit; ja
- P3C3I6 Innovaatio- ja tutkimusinfrastruktuurien edistäminen - Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit.

Näissä kokonaisuuksissa on yhteensä 172 osahanketta, jotka muodostavat yhteensä 54 konsortiohanketta. Hankkeet edistävät hiilineutraaliutta ja ilmastonmuutokseen sopeutumista, sekä digitaalisuutta. Kokonaisuudessaan Akatemian kautta on investoitu RRF-tutkimus- ja tutkimusinfrastruktuurihankkeisiin 89 miljoonaa euroa. Rahoitus jakautuu alueellisesti laajasti ja edistää korkeatasoista ja monitieteistä tutkimusta yli 80 tutkimusalalla.

Kaikki rahoitettavat hankkeet ovat DNSH (Do No Significant Harm) -periaatetta koskevan teknisen ohjeen (2021/C58/01) mukaisia ja vastaavat vaatimusta EU:n ja kansallisen ympäristölainsäädännön noudattamisesta.

Akatemia toteutti osana sisäisen tarkastuksen vuoden 2024 suunnitelmaansa RRF-rahoituksen varainkäytön valvontaa. Tarkastuskohteina oli 7 organisaatiota ja 25 hanketta. Valvonnan kohteena olivat tuensaajan EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen RRF-rahoituksen käyttö ja tähän liittyvät prosessit. Tarkastus suoritettiin BDO Audiator Oy:n ja Suomen Akatemian RRF-tiimin virkahenkilöiden yhteistyönä. Tarkastusten perusteella RRF-rahoitettujen hankkeiden hallinnointi on pääosin toimivalla tasolla. Tuensaajaorganisaatioissa on kuitenkin hyvä kiinnittää huomiota RRF-rahoituksen erityisehtojen ja ohjeistusten tuntemukseen, hankintaohjeistuksiin ja näihin liittyviin tukipalveluihin, tuntikirjauksia koskeviin ohjeistuksiin ja prosesseihin sekä siihen, että kaikilla EU-rahoituksen saajilla on yleinen velvollisuus ilmoittaa rahoituksen alkuperä ja varmistaa EU:lta saadun rahoituksen näkyvyys.

Vuonna 2024 on jatkettu tiivistä tukiviranomaisyhteistyötä. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön johdolla ja VTT:n tukemana on aloitettu yhteistyö Suomen kestävä kasvun ohjelman vaikuttavuuden arviointiin liittyen. Osana tätä yhteistyötä Akatemia on valmistellut RRF-ohjelman vaikuttavuuden arviointia. Lisäksi Akatemia järjesti yhteistyössä Euroopan komission Suomen pysyvän edustuston, VM:n, OKM:n ja TEM:n kanssa RRF-vuosittelaisuuden.

RRF-ohjelmatoimintaa on edistetty viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelman mukaisesti. Akatemia järjesti RRF-hankkeille kaksiosaisen vaikuttavuuskertomuskoulutuksen ja vuonna 2024 päättyneiden hankkeiden päätöstilaisuuden, julkaisi yleistajuisen juttusarjan sekä kartoitti muiden EU-maiden RRF-suunnitelmista strategiset kumppanimaat ja aloitti EU-tason vaikuttavuus- ja yhteistyön suunnittelun.

ICT2023-ohjelma on kymmenvuotinen Suomen Akatemian ja Business Finlandin yhdessä toteuttama tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-ohjelma, jonka tavoitteina on vahvistaa alan korkeatasoista tutkimusta sekä mahdollistaa tuotteiden ja palvelujen kehittämistä ja innovaatioiden syntymistä. Akatemialla on ollut ohjelman aikana yhteensä 21 kansallista rahoitushakua sekä 10 kansainvälistä yhteishakua, joiden kautta tutkimusrahoitusta on myönnetty yhteensä noin 105 miljoonaa euroa. Ohjelman viimeiset käynnissä olevat hankkeet päättyvät vuonna 2026. Ohjelmalla on rahoitettu yli 1000 tutkijahenkilötyövuotta. Ohjelma on herättänyt myös kansainvälistä kiinnostusta ja johtanut

pitkäaikaiseen Suomen ja Yhdysvaltojen väliseen TKI-yhteistyöhön, jota Suomen Akatemia rahoittaa.

Vuonna 2024 loppuraportin jätti 21 ICT2023-ohjelmasta rahoitettua hanketta temaattisista hauista: Uudet ICT-ratkaisut avaruusalalle ja avaruusdataa hyödyntäville aloille, Teollisuuden digitaalisen murroksen ICT-teknologiat, Ohjelmoitava maailma ja edistyneet ohjelmistotekniikat, Kaiken autonomia, ja Ohjelmistot innovaation, liiketoiminnan ja kestäväen kehityksen lähteenä. Näiden lisäksi loppuraportin jätti neljä eurooppalaisen yhteisrahoitteisen CHIST-ERA -verkoston hauissa rahoitettua hanketta. Rahoitettujen hankkeiden Akatemian rahoitusosuus oli yhteensä yli 14 miljoonaa euroa ja niissä tutkittiin mm. kryptografiaa, ohjelmistojen teknistä velkaa, robottien välistä luovaa yhteistyötä, digitaalisia kaksosia, tuoksujen tuomista virtuaalitodellisuudessa, sekä avaruussään simuloimista supertietokoneella.

Tutkijatohtorit. Luonnontieteiden ja tekniikan tutkimuksen toimikunta toteutti selvitykset vuosina 2017 ja 2019 rahoittamiensa tutkijatohtorien tehtävien vaikuttavuudesta. Vuonna 2017 toimikunta suuntasi rahoitusta Suomen teollisuuden kannalta merkittäville tekniikan aloille ja vuonna 2019 Suomen taloudelle ja hyvinvoinnille tärkeiksi linjatuille osaamisaloille. Toimikunnan tavoitteena oli suuntaamisissa tutkijakunnan uusiutuminen lisäämällä kansainvälisesti kilpailukykyisiä tutkijoita, sitouttaa lupaavia nuoria tutkijoita akateemiselle uralle sekä varmistaa tutkimuksen korkea taso kansantaloudellisesti ja yhteiskunnallisesti merkittävillä tutkimusaloilla. Rahoituksen saaneiden tutkijoiden sijoittuminen rahoituskauden jälkeen on ollut Akatemian ja LT-toimikunnan tavoitteiden mukaista. Suurin osa rahoitetuista tutkijoista on jatkanut pitkäjänteistä tieteellistä tutkimusta ja heistä 23 % työskentelee professorin tehtävässä. 16 % rahoitetuista on siirtynyt rahoituskauden jälkeen työskentelemään yrityksiin. Rahoitetut tutkijat ovat olleet aktiivisia tutkimustulostensa julkaisemisen lisäksi niiden hyödyntämisessä. Esimerkiksi 44 % rahoitetuista suunnatun tekniikan alojen tutkijoista oli patentteja ja/tai keksintöilmoituksia. Selvityksen mukaan rahoitus mahdollisti myös merkittävän verkostoitumisen tulosten loppukäyttäjien kanssa.

Tilastoja Akatemian myöntämästä tutkimusrahoituksesta 2024

Edellisten vuosien tapaan Akatemian myöntämästä tutkimusrahoituksesta valtaosa (78,5%) kohdistui yliopistoille. Tutkimuslaitoksille (ml. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy) rahoituksesta kohdistui 12,0 %. Ulkomaisten organisaatioiden rahoitusosuus 6,4 % myönnettiin pääosin tutkimuksen infrastruktuureja ylläpitäville organisaatioille.

Taulukko 20. Tutkimusrahoituspäätökset organisaatioryhmittäin (1 000 €).

Tutkimusrahoituspäätökset organisaatioryhmittäin	2022		2023		2024	
	€	%	€	%	€	%
Yliopistot	375 975	80,4 %	401 298	78,5 %	426 326	78,5 %
Yliopistosairaalat	3 513	0,8 %	5 926	1,2 %	2 627	0,5 %
Tutkimuslaitokset	43 002	9,2 %	59 970	11,7 %	65 286	12,0 %
Ulkomaiset organisaatiot	24 058	5,1 %	27 150	5,3 %	34 726	6,4 %
Ammattikorkeakoulut	3 703	0,8 %	2 114	0,4 %	1 961	0,4 %
Yritykset	1 077	0,2 %	3 793	0,7 %	4 682	0,9 %
Muut organisaatiot	16 326	3,5 %	10 922	2,1 %	7 593	1,4 %
Yhteensä	467 654	100,0 %	511 173	100,0 %	543 200	100,0 %

Tiedot sisältävät strategiset tutkimuksen neuvoston haut.

Taulukko 21. Yliopistoille ja tutkimuslaitoksille myönnetty tutkimusrahoitus organisaatioittain (1 000 €).

Yliopistot	2024		2024		2024	2024
	Rahoitettu	%	Valtion tutkimuslaitokset	Rahoitettu		
Aalto-yliopisto	88 337	20,7 %	Geologian tutkimuskeskus	2 452	3,9 %	
Helsingin yliopisto	115 144	27,0 %	Ilmatieteen laitos	11 284	18,0 %	
Itä-Suomen yliopisto	42 125	9,9 %	Luonnonvarakeskus	6 733	10,7 %	
Jyväskylän yliopisto	39 750	9,3 %	Maanmittauslaitos Paikkatietokeskus	4 758	7,6 %	
Lapin yliopisto	2 735	0,6 %	Suomen ympäristökeskus	8 526	13,6 %	
Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT	7 168	1,7 %	Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy	20 004	31,9 %	
Oulun yliopisto	43 216	10,1 %	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	4 534	7,2 %	
Svenska handelshögskolan	101	0,0 %	Työterveyslaitos	1 093	1,7 %	
Taideyliopisto	1 207	0,3 %	Ulkopoliittinen instituutti	1 026	1,6 %	
Tampereen yliopisto	36 095	8,5 %	Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	2 290	3,7 %	
Turun yliopisto	37 980	8,9 %	Yhteensä	62 702	100 %	
Vaasan yliopisto	2 154	0,5 %	Muut tutkimuslaitokset			
Åbo Akademi	10 313	2,4 %	Elinkeinoelämän tutkimuslaitos	807	31,2 %	
			Folkhälsan tutkimuskeskus	200	7,7 %	
			Meriturvallisuuden ja -liikenteen tutkimuskeskus	577	22,3 %	
			Siirtolaisuusinstituutti	832	32,2 %	
			Työn ja talouden tutkimus LABORE	169	6,5 %	
Yhteensä	426 326	100 %	Yhteensä	2 584	100 %	

Tiedot sisältävät strategiset tutkimuksen neuvoston haut.

Taulukko 22. Haettu ja myönnetty tutkimusrahoitus yliopistoittain (1 000 €).

Yliopisto	2022			2023			2024		
	haettu	rahoitettu	%	haettu	rahoitettu	%	haettu	rahoitettu	%
Aalto-yliopisto	239 145	65 035	27 %	176 750	41 531	23 %	274 863	88 337	32 %
Helsingin yliopisto	389 056	103 058	26 %	449 077	136 563	30 %	466 853	115 144	25 %
Itä-Suomen yliopisto	134 998	23 702	18 %	156 810	48 605	31 %	178 536	42 125	24 %
Jyväskylän yliopisto	135 653	26 214	19 %	123 193	28 628	23 %	162 442	39 750	24 %
Lapin yliopisto	15 911	3 876	24 %	13 937	6 224	45 %	24 108	2 735	11 %
Lappeenrantaan-Lahden teknillinen yliopisto LUT	44 880	4 980	11 %	37 128	6 489	17 %	56 779	7 168	13 %
Oulun yliopisto	197 974	43 041	22 %	155 069	32 716	21 %	190 172	43 216	23 %
Svenska Handelshögskolan	6 363	514	8 %	3 896	60	2 %	4 180	101	2 %
Taideyliopisto	6 030	1 290	21 %	9 786	4 020	41 %	10 650	1 207	11 %
Tampereen yliopisto	176 494	43 780	25 %	176 049	44 685	25 %	186 787	36 095	19 %
Turun yliopisto	205 560	53 006	26 %	166 625	42 116	25 %	187 465	37 980	20 %
Vaasan yliopisto	11 532	1 751	15 %	11 643	1 834	16 %	28 238	2 154	8 %
Åbo Akademi	49 536	5 720	12 %	38 330	7 825	20 %	51 000	10 313	20 %
Yhteensä	1 613 132	375 975	23 %	1 518 293	401 296	26 %	1 822 073	426 326	23 %

Tiedot sisältävät strategiset tutkimuksen neuvoston haut.

Taulukko 23. Tutkimusrahoituspäätökset tutkimusaloittain (1 000 €/%) Taulukon tiedot perustuvat tutkijan hakemusvaiheessa valitsemaan hakemuksen tärkeimpään tutkimusalaan. Tutkija voi valita rahoitushakemusta tehdessään enintään viisi hakemustaan kuvaavaa tutkimusala.

Rahoituspäätökset tutkimusaloittain	2022		2023		2024	
	€	%	€	%	€	%
Arkkitehtuuri	7,0	0,0	1 797,3	0,4	47,3	0,0
Elintarviketekniikka	288,8	0,1	616,5	0,1	711,4	0,1
Energiatekniikka	10 137,2	2,5	7 130,4	1,6	6 527,0	1,3
Fysiikka	40 361,3	9,9	52 834,3	11,7	63 447,3	13,0
Geotieteet	19 514,8	4,8	33 331,1	7,4	31 546,5	6,5
Kemia	8 589,0	2,1	12 871,0	2,8	12 260,5	2,5
Kone- ja valmistustekniikka	2 430,9	0,6	1 521,2	0,3	3 290,2	0,7
Laskennallinen tiede	4 029,6	1,0	6 054,3	1,3	2 540,6	0,5
Lääketieteellinen tekniikka	4 212,4	1,0	2 401,6	0,5	5 668,0	1,2
Matematiikka	9 888,7	2,4	7 458,0	1,6	17 603,0	3,6
Materiaalitiede ja -tekniikka	17 395,1	4,3	12 308,8	2,7	10 556,9	2,2
Nanotiede ja -tekniikka	8 102,9	2,0	3 834,6	0,8	1 440,1	0,3
Prosessitekniikka	1 708,4	0,4	4 870,0	1,1	5 566,2	1,1
Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka	1 889,2	0,5	1 319,1	0,3	24,9	0,0
Sähkötekniikka ja elektroniikka	24 597,2	6,0	13 826,6	3,1	18 876,5	3,9
Teollinen biotekniikka	1 247,1	0,3	1 478,0	0,3	3 936,0	0,8
Tietojenkäsittelytieteet	24 470,9	6,0	17 279,3	3,8	21 099,5	4,3
Tilastotiede	1 181,5	0,3	1 081,3	0,2	583,3	0,1
Tuotantotalous	223,2	0,1	785,2	0,2	1 147,9	0,2
Tähtitiede	4 713,7	1,2	4 935,8	1,1	9 482,5	1,9
Ympäristötekniikka	4 527,9	1,1	2 878,0	0,6	2 871,6	0,6
Biokemia, biofysiikka	5 600,7	1,4	6 857,2	1,5	4 624,5	0,9
Ekologia, evoluutiobiologia ja ekofysiologia	10 946,9	2,7	16 797,6	3,7	14 444,0	3,0
Kasvibiologia	1 777,4	0,4	1 442,2	0,3	8 536,6	1,8

Kehitysbiologia ja fysiologia	2 042,1	0,5	549,9	0,1	1 840,2	0,4
Mikrobiologia	5 822,6	1,4	3 662,0	0,8	6 214,4	1,3
Perinnöllisyystiede	2 623,8	0,6	2 081,4	0,5	4 292,8	0,9
Solu- ja molekyylibiologia	19 645,9	4,8	25 677,6	5,7	15 427,9	3,2
Systeemibiologia, bioinformatiikka	3 913,8	1,0	2 286,5	0,5	2 096,3	0,4
Ympäristötiede	11 039,4	2,7	11 791,4	2,6	32 981,4	6,8
Elintarviketieteet		0,0	1 096,3	0,2	1 352,7	0,3
Maataloustieteet	7 416,3	1,8	786,9	0,2	2 760,1	0,6
Metsätieteet	5 358,5	1,3	17 484,7	3,9	4 932,0	1,0
Biolääketieteet	12 816,2	3,1	31 191,2	6,9	12 080,7	2,5
Eläinlääketiede					0	0,0
Farmasia	1 494,7	0,4	3 995,0	0,9	6 668,8	1,4
Hammaslääketiede			1 065,5	0,2	1 465,4	0,3
Hoitotiede	944,2	0,2	130,5	0,0	1 075,6	0,2
Kansanterveystiede	4 278,7	1,0	3 988,7	0,9	4 041,5	0,8
Kliiniset lääketieteet	7 661,0	1,9	13 876,7	3,1	5 358,6	1,1
Liikuntatiede	2 105,9	0,5	1 236,1	0,3	3 724,6	0,8
Ravitsemustiede	457,5	0,1			1 119,4	0,2
Ympäristöterveyden tutkimus			468,3	0,1	5 489,1	1,1
Neurotiede	4 956,9	1,2	7 059,8	1,6	6 215,3	1,3
Ihmismaantiede	6 790,8	1,7	1 360,6	0,3	3 882,6	0,8
Kansantaloustiede	2 000,5	0,5	5 691,5	1,3	9 491,1	1,9
Kasvatustieteet	8 628,3	2,1	9 499,3	2,1	19 614,1	4,0
Kehitystutkimus	710,0	0,2	491,3	0,1	680,3	0,1
Liiketaloustiede	4 513,2	1,1	4 323,6	1,0	3 098,4	0,6
Nais- ja sukupuolentutkimus	1 500,6	0,4	2 840,9	0,6	1 808,7	0,4
Oikeustiede	2 569,6	0,6	11 211,0	2,5	4 362,4	0,9
Psykologia	12 974,3	3,2	8 026,9	1,8	6 101,0	1,3
Sosiaalitieteet	30 888,6	7,6	18 094,2	4,0	29 579,1	6,1
Tieteentutkimus	587,0	0,1	3 434,0	0,8	1 744,1	0,4

Toiminnallinen tuloksellisuus:

Suomen Akatemia toimii laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti ottaen huomioon valtionalouden toiminnalle asettamat reunaehdot.

Toimenpiteet

Suomen Akatemia käsittelee sille osoitetut tutkimusrahoitushakemukset laadukkaasti, suunnitelmallisesti ja tehokkaasti.

Tutkimusrahoituksen hakijat saavat ajanmukaisen tiedon Suomen Akatemian rahoitusperiaatteista ja -mahdollisuuksista sekä päätöksentosta.

Akatemia toimeenpani tutkimusrahoituksen muutosohjelman vuosina 2022-2024.

Akatemia uudisti organisaationsa lisäten näin organisaation kykyä toimeenpanna strategiaa ja sille asetettuja tavoitteita.

Valtiotieteet	3 944,8	1,0	4 792,6	1,1	8 494,5	1,7
Viestintätieteet	7 248,1	1,8	995,9	0,2	5 197,5	1,1
Yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus	6 363,3	1,6	11 375,8	2,5	5 243,4	1,1
Filosofia	2 187,7	0,5	2 854,2	0,6	1 724,1	0,4
Historia ja arkeologia	6 333,7	1,6	8 810,9	1,9	5 634,5	1,2
Kielitieteet	3 635,2	0,9	8 086,1	1,8	5 896,4	1,2
Kirjallisuuden tutkimus	1 093,5	0,3	1 464,0	0,3	2 184,6	0,4
Muotoilun tutkimus	166,2	0,0			0	0,0
Taiteiden tutkimus	4 703,4	1,2	3 574,2	0,8	4 853,6	1,0
Teologia	1 170,1	0,3	1 772,7	0,4	1 806,1	0,4
Yhteensä	408 428,2	100,0	452 837,4	100,0	487 365,5	100,0
Lisäksi osoitettiin:*	59 225,9		58 335,5		55 834,5	
Kaikki yhteensä	489 817,5		511 172,9		543 200,0	

*Yliopistojen profiloitumisen vahvistamiseen (50 000,0 t €), kansainvälisten organisaatioiden jäsenmaksuihin (5 000,5 t €) ja tutkimuksen arviointiin (834,0 t €). Taulukon tiedot sisältävät strategiset tutkimuksen neuvoston haut.

1.4. Toiminnallinen tehokkuus

1.4.1. Toiminnan tuottavuus

Akatemian toiminnan tehokkuuden seuranta perustuu sisäisen laskennan tuottamiin tietoihin toimintaprosessien kustannuksista. Toimintolaskennan avulla on selvitetty kustannusten kertymistä toimintojen kautta loppusuoritteille. Akatemian välittömiä suoritteita ovat mm. hakemusten käsittely ja päätöksenteko (ks. luku: Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet).

Akatemian toiminnan kulut olivat vuonna 2024 yhteensä 54,3 miljoonaa euroa, joka sisältää edelleen jaettavaa tutkimusrahoitusta yhteensä 37,9 miljoonaa euroa. Tämä edelleen jaettava tutkimusraha koostuu valtion tutkimuslaitosten tutkimushankkeiden maksatuksista ja luokitellaan

tilinpäätöksessä valtion talouden toiminnan kuluihin. Toimintaan liittyvät tulot olivat yhteensä 0,5 miljoonaa euroa. Loput toiminnan kuluista yhteensä 15,9 miljoonaa euroa ovat Akatemian viraston tehtävien suorittamisesta aiheutuvia kuluja. Tässä luvussa käsitellään kyseisiä toiminnan kokonaiskustannuksia.

Akatemian hallintoviraston toiminnan kokonaiskustannukset olivat yhteensä 15,9 miljoonaa euroa, josta Akatemian toimintamenomäärärahaa käytettiin yhteensä 13,1 miljoonaa euroa ja tutkimusmäärärahaa yhteensä 2,8 miljoonaa euroa. Tutkimusmäärärahasta maksettiin tutkimuksen tukitoimintoja, kuten hakemusrvioinnin (ulkopuolisten asiantuntijoiden kustannuksia) ja tutkimusrahoituksen järjestelmiin liittyviä kustannuksia.

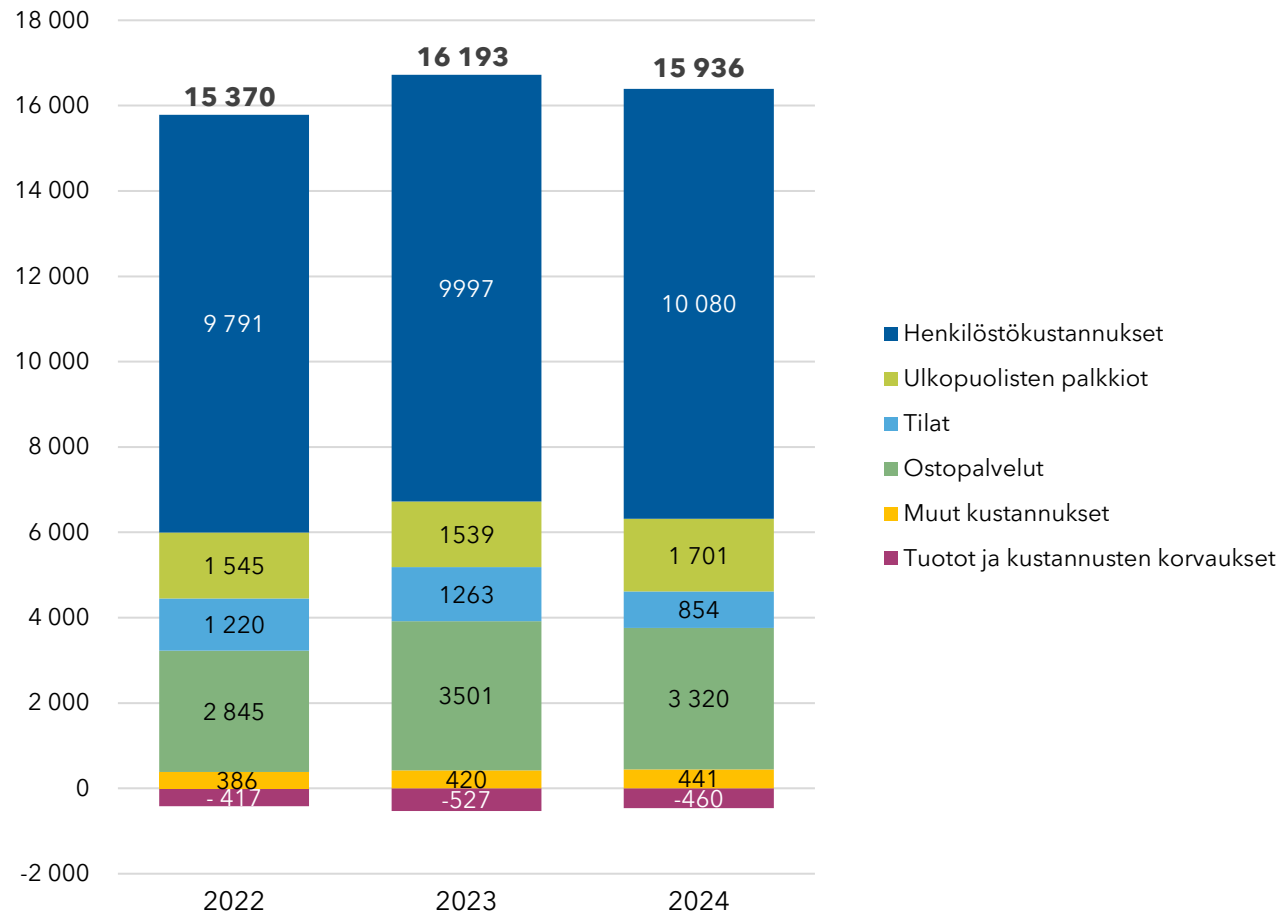
Kokonaiskustannusten jakautuminen

Toiminnan kokonaiskustannukset laskivat 1,6 % vuoteen 2023 verrattuna ollen 15,9 miljoonaa euroa (16,2 milj.€ vuonna 2023). Akatemian suurimmat säästöt syntyivät toimitilojen vähentämisestä. Elokuussa 2023 Akatemia tiivisti merkittävästi toimitilojaan, siirtyen kahdesta kerroksesta yhteen. Vuosi 2024 oli ensimmäinen kokonainen vuosi, jolloin toimitilasäästöjen vaikutus nähtiin. Tiloihin liittyvät kustannukset laskivat 32,4 % vuoteen 2023 verrattuna ollen 0,9 miljoonaa euroa (1,3 milj.€ vuonna 2023). Säästötoimenpiteet näkyivät mm. ostopalveluiden kustannusten laskuna 5,2 % verrattuna vuoteen 2023 ollen 3,3 miljoonaa euroa (3,5 milj. € vuonna 2023).

Henkilöstökustannukset (pl. ulkopuolisten palkkiot) pysyivät lähes edellisvuoden tasolla ollen 10,1 miljoonaa euroa (10,0 milj.€ vuonna 2023).

Ulkopuolisten palkkiot nousivat 10,5 % verrattuna vuoteen 2023 ollen 1,7 miljoonaa euroa (1,5 milj. € vuonna 2023) johtuen siitä, että vuonna 2024 maksettiin enemmän tutkimushakemusten arviointiin osallistuvien asiantuntijalausuntojen ja paneelilausuntojen palkkioita. Hakemusrvioinnin uudistuksen seurauksena aiemmista lausuntoluonnoksista luovuttiin ja ne korvautuivat asiantuntijalausunnoilla.

Akatemian tuotot ja kustannusten korvaukset laskivat 12,7 % vuoteen 2023 verrattuna ollen 0,46 miljoonaa euroa (0,52 milj.€ vuonna 2023). Kyse on pääosin korvauksista yhteisrahoitteisten hankkeiden hallinnoinnista ja määrä vaihtelee vuosittain riippuen käynnissä olevista hankkeista.

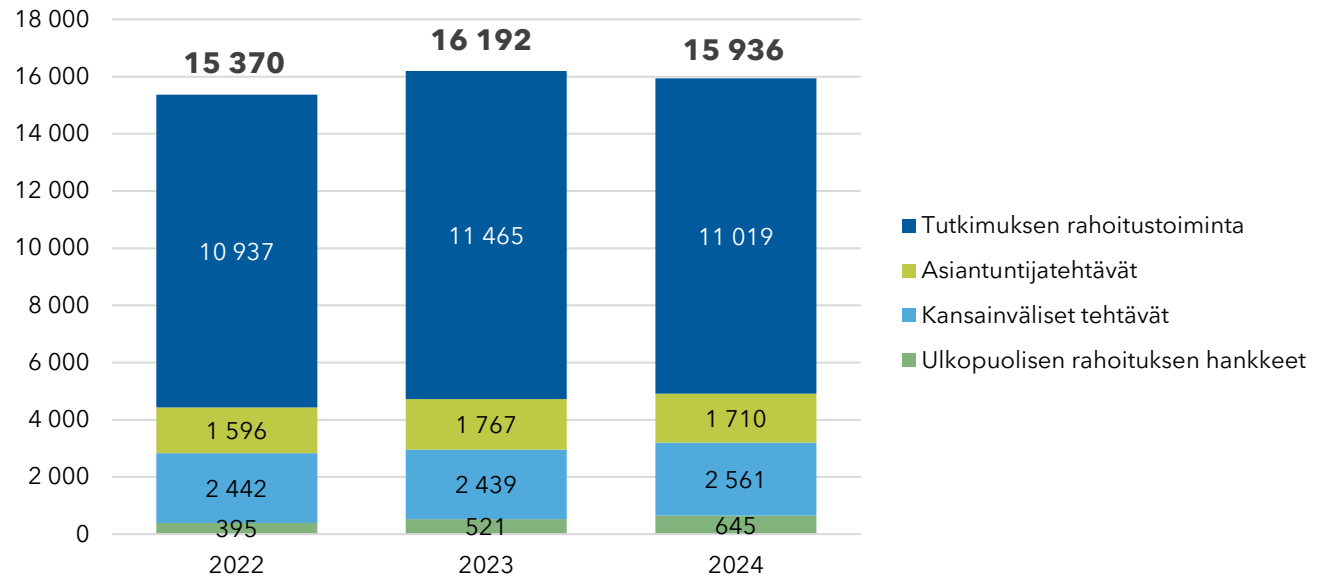
Kuva 7. Toiminnan kustannukset kustannuslajeittain

Päätoimintojen kokonaiskustannukset

Toiminnan kustannusjakauma perustuu toiminnoille asti vietyihin kustannuksiin, toiminnoille on kohdennettu myös tukitoimintojen kustannukset. Toiminnan kokonaiskustannukset on kohdennettu päätoiminnoille kuvassa 8. Vuoteen 2023 verrattuna kokonaiskustannukset laskivat 0,25

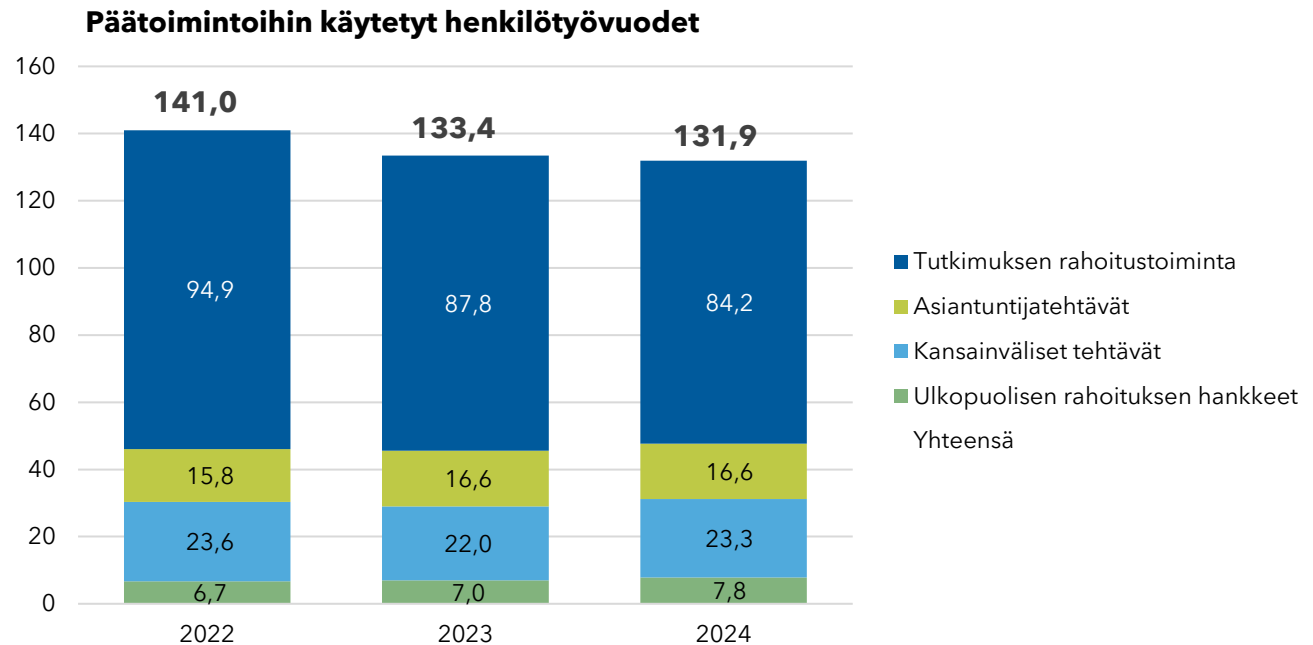
miljoonaa euroa eli -1,6 %. Tutkimuksen rahoitustoimintaan kohdistuneet kustannukset laskivat 3,9 %. Organisaatiouudistuksen ja valtion tuottavuusohjelman vaikutukset näkyvät kustannuksissa. Kansainvälisestä toiminnasta lisää kappaleessa 1.3.4.

Kokonaiskustannukset päätoiminnoittain

Kuva 8. Kokonaiskustannukset päätoiminnoittain (1 000 euroa)

Henkilötyövuosien määrä oli 131,9 htv (kuva 9 alla). Määrä laski 1,5 % edelliseen vuoteen verrattuna (133,4 HTV vuonna 2023). Organisaatiouudistuksen, rahoitustoiminnan muutosohjelman ja valtion tuottavuusohjelman vaikutukset näkyvät henkilötyövuosien kehityksessä. Tutkimusrahoitusprosessista lisää luvussa 1.6.1.

Kuva 9. Päätoimintoihin käytetyt henkilötyövuodet

1.4.2. Toiminnan taloudellisuus

Toiminnan taloudellisuutta tarkastellaan rahoitustoiminnan osalta suhteuttamalla tutkimuksen rahoitustoiminnan kokonaiskustannukset käsitelyihin hakemuksiin ja hankekantaan. Rahoitustoiminnan kokonaiskustannus saadaan, kun toimintolaskennalla rahoitusmuodoille kohdennetaan koko hakemus- ja rahoitusprosessin kustannusten lisäksi myös tukitoimintojen kustannukset.

Rahoitustoiminnan kokonaiskustannus suhteessa käsitelyihin hakemuksiin ja käynnissä oleviin hankkeisiin on esitetty alla taulukossa 26. Rahoitustoiminnan kokonaiskustannus on laskenut edelliseen vuoteen verrattuna, mikä vaikuttaa suhdeluvun toteuman laskuun.

Taulukko 24. Rahoitustoiminnan kokonaiskustannukset / käsitellyt hakemukset ja hankekanta sekä käsitellyt hakemukset per henkilötyövuosi

	2022 toteuma	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Kaikkien rahoitusmuotojen käsittelykustannukset (euroa/käsitellyt hakemukset ja hankekanta)	1 167	1 357	≤ 1200	1 319
Käsitellyt hakemukset suhteessa henkilöresursseihin (lkm/kokonaishtv)	31,3	28,2	31-32	31,4

Tiedot sisältävät strategiset tutkimuksen neuvoston haut.

Toiminnan taloudellisuutta kuvaa myös rahoitustoiminnan kustannusten osuus myönnetystä tutkimusrahoituksesta, joka vuonna 2024 oli 2,0 %. Rahoitustoiminnan kustannukset ovat kansainvälisesti verrattuna hyvin alhaiset.

Taulukko 25. Rahoitustoiminnan kokonaiskustannusten osuus myönnetystä rahoituksesta

Tulostavoite 11	2022 toteuma	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Rahoitustoiminnan kustannusten (ml. STN) osuus myönnetystä rahoituksesta (%)	2,3	2,2	< 3,5	2,0

Akatemian tärkeimmät toimenpiteet vuonna 2024 tulostavoitteen saavuttamiseksi

- Akatemia on toteuttanut organisaatiouudistuksen ja muutosohjelman ja tarkastelee jatkuvasti rahoitusmuotojaan. Hallintoviraston toiminnassa tavoitellaan resilienssiä.
- Rahoitustoiminnan kustannusten osuus myönnetystä rahoituksesta on hyvin alhainen. Riittävä ja osaava henkilöstö on edellytys laadukkaalle toiminnalle.

1.4.3. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Suomen Akatemian vuonna 2024 saamat tuotot liiketaloudellisesti hinnoitelluista maksullisista suoritteista olivat yhteensä 85 052 euroa (81 416 euroa vuonna 2023). Tuotot koostuivat Fulbright Suomi -säätiön kanssa tehdyn toimitilojen alivuokraussopimuksen vuokratuotoista ja

käyttökorvauksista. Valtiokonttorin määräyksen VK/99662/00.00.00.01/2022 mukaan kirjanpitoyksikön tulee esittää yksittäisen osa-alueen kustannusvastaavuuslaskelma toimintakertomuksessa, jos osa-alueen tuotot ovat vähintään miljoona euroa.

1.4.4. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Opetus- ja kulttuuriministeriö ei ole vahvistanut Suomen Akatemialle erityisiä tulostavoitteita yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuudesta. Vuonna 2024 Suomen Akatemian yhteisrahoitteiseen toiminnan tuotot koostuivat EU:n rahoittamien hankkeiden hallintokuluihin saaduista tuotoista. Akatemian vuonna 2024 saamat yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 181 566 euroa (192 922 euroa vuonna 2023). Valtiokonttorin määräyksen VK/1077/00.01/2014 mukaan kirjanpitoyksikön tulee esittää yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma toimintakertomuksessaan silloin, kun kirjanpitoyksikön saama ja varainhoitovuodelle jaksotettu rahoitus on vähintään miljoona euroa.

1.5. Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Akatemian rahoittama tutkimus tuottaa julkishyödykkeinä tutkimustuloksia: niiden hyödyntäminen uuden tutkimuksen pohjaksi ei vähennä muiden toimijoiden mahdollisuuksia hyödyntää samoja tuloksia. Tutkimustulokset ovat lähtökohtaisesti myös vapaasti saatavilla.

Akatemian oman toiminnan tulokset (esim. rahoituspäätökset) ovat välineitä, joiden avulla tuotetaan erityisen korkealaatuisia ja vaikuttavia julkishyödykkeitä (tutkimustuloksia). Akatemian tiedepoliittinen toiminta tuottaa välittömiä julkishyödykkeitä kuten raportteja, tiedepoliittista dataa ja analyyseja, joista raportoitu tarkemmin luvussa 1.3.2. Myös tiedettä koskeva viestintä kts luku 1.7 tuottaa välittömiä julkishyödykkeitä, kuten tiedepoliittisia artikkeleita ja haastatteluja sekä Akatemian johdon ja asiantuntijoiden blogikirjoituksia.

Välittömiä suoritteita ovat hakemusten käsittely ja päätöksenteko, arviointi, hankkeiden seuranta ja valvonta sekä tutkimuksen verkottaminen esimerkiksi ohjelmamuotoisessa rahoituksessa. Akatemian tuottama tiedepoliittinen viestintä voidaan myös katsoa suoritteiksi. Myös asiantuntijalausekunnat voidaan niin ikään katsoa suoritteiksi, niistä on raportoitu taulukossa 30. Myönnettyjä tutkimushankkeita koskeviksi välillisiksi suoritteiksi voidaan katsoa esimerkiksi käynnissä olevien

hankkeiden lukumäärä, Akatemian myöntämällä rahoituksella työskentelevien henkilöiden määrä sekä hankkeista raportoidut tulokset (esimerkiksi julkaisut).

Taulukossa 26 esitetään vuosien 2022–2024 rahoituspäätösten (myönteiset ja kielteiset yhteensä) määrä. Vuonna 2024 tehtiin 4 140 rahoituspäätöstä, mikä on 12 prosenttia enemmän kuin vuonna 2023.

Taulukko 26. Rahoitustoiminta: rahoituspäätösten määrä (konsortiot osahankkeittain).

Rahoitustoiminta	2022 toteuma	2023 toteuma	2024 toteuma
Rahoituspäätökset (lkm.)	4 365	3 708	4 140

Rahoituspäätösten määrä sisältää Akatemian ja strategisen tutkimuksen neuvoston kaikki haut. Lukumääriin on laskettu kaikki päätökset, joissa päätös on myönteinen tai kielteinen. Aiehauista lukumäärä sisältää vain kielteiset päätökset, jotta kaksivaiheisissa hauissa hakemuksia ei lasketa kahteen kertaan. Konsortiohakemukset on laskettu osahankkeittain paitsi STN:n aiehauissa, joissa hakemukset jätetään konsortioittain, ei osahankkeittain.

Taulukossa 27 esitetään vuosien 2022–2024 aikana käynnissä olleiden tutkimushankkeiden lukumäärä (hankekanta) ja taulukossa 28 hankekanta on eritelty rahoitusmuodoittain. Käynnissä olevien hankkeiden määrä on laskenut vuodesta 2022.

Taulukko 27. Rahoitustoiminta, hankekanta (rahoituspäätökset, jotka käynnissä tilivuoden aikana)

Rahoitustoiminta	2022 toteuma	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Hankekanta (lkm.)	4 958	4 688	4 900	4 217

Tiedot sisältävät strategisen tutkimuksen neuvoston haut.

Taulukko 28. Tutkimusrahoituksen hankekanta (käynnissä olevat hankkeet, rahoituskausi voimassa) rahoitusmuodoittain (milj. €).

Rahoituskokonaisuus / Rahoitusmuoto	2022	2023	2024
Pitkäjänteinen ja uutta luova tutkimus	194,6	202,5	208,4
Akatemiahankkeet	106,4	113,9	117,3
Tutkijatohtorin rahoitus	28,2	23,6	15,2
Akatemiatutkijan rahoitus	51,7	56,3	69,7
Kliinisen tutkijan rahoitus	0,9	1,5	2,1
Akatemiaprofessorin rahoitus	7,4	7,3	4,0
Osaamiskeskittymät ja tutkimusympäristöt	119,5	115,1	137,6
Lippulaivat	12,9	16,5	18,2
Lippulaiva-alojen kv. yhteistyö	9,3	10,5	10,6
Huippuyksikköohjelmat	22,1	25,6	35,7
Tutkimusinfrastruktuurit	23,8	26,9	45,2
EuroHPC	51,5	35,5	28,0
Temaattisuus ja tiedon vaikuttavuus	43,7	35,8	28,2
Tutkimuksen hyödyntämisen rahoitus (PoC)	5,1	1,2	0,4
ERA- ja EU-haut	0,6	0,1	0,2
Kehitystutkimus	13,4	7,8	3,7
Liikuntatutkimus	0,0	0,0	0,0
ICT 2023 -ohjelma	0,0	8,8	8,1
Yliopistojen profiloitumisen rahoitus	22,7	16,1	12,2
Muu temaattinen rahoitus*	1,8	1,7	3,6
Muu tutkimuksen tuki (mom. 29.40.51)**	7,6	7,6	7,6
Strategisen tutkimuksen neuvosto (mom. 29.40.54)	52,9	58,9	55,0
Strateginen tutkimusrahoitus	52,9	58,9	55,0
Valtiosopimuksiin perustuvat rahoitusosuudet kv-järjestöille (mom. 29.40.66)	22,9	22,9	26,9
Yhteensä	441,2	442,8	463,7

*Muu temaattinen rahoitus sisältää Akatemian liikkuvusrahoituksen sekä rahoituksen NordForskin yhteisrahoitteisiin ohjelmiin sekä Etelämanner-tutkimukseen.

**Muu tutkimuksen tuki sisältää jäsenmaksut ja hakemusrvioinnin sekä tutkimusrahoituksen tietojärjestelmien kehitystyöhön.

1.6. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Akatemian palvelukyky muodostuu toisaalta hakemusten laadukkaasta ja tehokkaasta käsittelystä ja päätöksenteosta sekä hankkeiden seurannasta ja varainkäytön valvonnasta. Akatemian rahoitustoiminnan kustannukset ovat kansainvälisesti katsoen pienet (taulukko 25).

Toinen Akatemian palvelukyvyyn komponentti on tiedepoliittisena asiantuntijana ja vaikuttajana toimiminen sekä aktiivinen vuorovaikutus eri tahojen kanssa. Akatemia tuottaa tietoa tiedepoliittisen päätöksenteon tueksi, edistää suomalaisen tieteen tunnettavuutta ja näkyvyyttä sekä kansallisessa tutkimus- ja innovaatiojärjestelmässä että kansainvälisesti.

Sidosryhmäkyselyn tuloksia on kuvattu taulukossa 31.

1.6.1. Tehokas ja laadukas tutkimusrahoitusprosessi

Suomen Akatemian keskeinen tehtävä on rahoittaa tieteellistä tutkimusta, tutkimusedellytyksiä ja niiden hyödyntämistä. Tutkimusrahoitustoiminnan prosessi hakumuodoista ja niiden perusteella avattavista hauista, arviointiin ja luottamuselinten päätöksentekoon on mittava kokonaisuus, joka käsittää useita osaprosesseja.

Akatemian hakumuodot on kuvattu tarkemmin luvussa 1.3.8. Eri rahoitusmuotojen haku-, arviointi ja myöntöprosessit ovat pääosin samanlaisia, joskin yksityiskohdissa voi olla eroavaisuuksia. Akatemian rahoitustoiminnan keskeinen kriteeri on rahoitettavan tutkimuksen korkea laatu. Korkeatasoinen kansainvälinen arviointi on tärkein työväline tunnistaa parhaimmat ja lupaavimmat tutkimusrahoitushakemukset rahoitettaviksi.

Akatemian järjestämät kansainväliset arviointipaneelit järjestettiin 2024 etäyhteyksin. Etäpaneelien toiminta vakiintui pääasialliseksi käytänteeksi korona-aikana. Akatemia panostaa vertaisarviointimenettelyn laadukkaaseen järjestämiseen ja on saanut toimintatavoistaan kiittävää palautetta asiantuntijapaneelien jäseniltä.

Akatemia kerää tutkimusrahoitustoimintansa kehittämiseksi hakijoilta, arviointipaneelien puheenjohtajilta, luottamuselimiltä ja henkilöstöltä systemaattisesti palautetta. Eri sidosryhmien kanssa käytävissä keskusteluissa on säännöllisesti esillä rahoitusmuodot, niiden uudistamistarpeet tai uudentyyppisten rahoitusmuotojen tarve.

Tauluko 29. Palvelukyvyn laatu hakija- ja asiantuntijakyselyyn perustuen.

	2022	2023	2024 tavoite	2024 toteuma
Akatemia tarjoaa laadukkaan kansainvälisen tason palvelukokemuksen / Kansainvälisten asiantuntijoiden kokema arviointitoiminnan kokonaislaatu talvihaussa, panelistikysely, asteikko 1-5	4,6	4,6	≥4	4,6
Akatemian tarjoaa laadukkaan kansainvälisen tason palvelukokemuksen / Hakijoiden kokema hakemusprosessin kokonaislaatu talvihaussa, hakijakysely haun päätyttyä, asteikko 1-5	N/A	N/A	≥4	4,1

Tutkimusrahoitustoiminnan muutosohjelma

Vuonna 2022 käynnistetty tutkimusrahoitustoiminnan muutosohjelma tuli päätökseensä vuonna 2024. Muutosohjelmassa tavoiteltiin tutkimusrahoitustoiminnan sujuvoittamista ja työn tuottavuuden parantamista muuttamalla keskeisiä prosesseja ja lisäämällä työn automatisointia.

Muutosohjelma pohjautui tutkimusrahoitusprosessin voimakkaaseen kehittämiseen Akatemian sisäisissä Arvo- ja Rahka-ydintiimeissä ja niiden koordinoimissa verkostoissa. Muutosohjelmaan liitettiin myös Akatemian tutkimusrahoituksen tietojärjestelmän (SARA) korvaamiseen tähtäävä järjestelmäkehityksen projekti.

Muutosohjelman käynnistämisvaiheessa Akatemian toiminnan kustannukset ylittivät käytettävissä olevan toimintamenomäärärahan. Tutkimusrahoitustoiminnan toiminnallisen tehokkuuden kasvattamiseksi muutosohjelmassa pyrittiin muuttamaan tapaa, jolla tutkimusrahoitusta jaetaan ja hallinnoidaan.

Keskeisimmät muutokset olivat rahoitusmuotovalikoiman yksinkertaistaminen uudistamalla akatemiaturkijarahojutus ja luopumalla tutkijatohtorirahoituksesta, hakemusmäärältään suurimman hakukokonaisuuden uudelleenajoittaminen ns. talvihauksi ja sen arviointipaneelien rakenteen

voimakas uudistaminen sekä paneelivalinnan siirtäminen hakijalle itselleen. Tehokkuutta on saatu myös muun muassa karsimalla hakemustarkastusta sekä automatisaatiota hyödyntämällä.

Akatemia uudisti arviointiprosessiaan, ja uudistukset otettiin käyttöön talvihakuun 2024. Akatemiatutkijan tehtävän, klinisten tutkijoiden ja akatemiahankkeiden hakemukset arvioitiin ennakkoon määritellyissä arviointipaneeleissa, jotka koostuivat kansainvälisistä asiantuntijoista. Hakijat valitsivat talvihaussa 2024 ensimmäistä kertaa itse hakemuksellensa parhaiten sopivan arviointipaneelin. Uudistetun menettelyn myötä hakijat saivat palautteena arvioinnista kaikki yksittäisten asiantuntijoiden antamat lausunnot arvosanoineen. Hakijat, joiden hakemukset käsiteltiin paneelissa saivat lisäksi paneelin yhteenvedon ja loppuarvosanan.

Taulukko 30. Tutkimusrahoitushakemuksia arvioineet asiantuntijat ja hakemuksista laaditut arviointilausunnot.

Asiantuntijat ja arviointilausunnot (kaikki haut)	2022	2023	2024
Asiantuntijapaneeleja, lkm.	79	75	57
Asiantuntijoiden määrä (panelistit ja yksittäiset asiantuntijat yhteensä)	784	807	907
Ulkomaalaisten asiantuntijoiden osuus kaikista asiantuntijoista (%)	97 %	98 %	98 %
Asiantuntijoiden eri työskentelymaiden lukumäärä (pl. Suomi)	33	31	32
Lausuntoja yhteensä, lkm.	9 736	8 426	8 445
Asiantuntijalausuntoja, lkm.	6 626	5 663	6 176
Paneelilausuntoja, lkm.	3 110	2 763	2 269

Tiedot sisältävät Suomen Akatemian ja strategisen tutkimuksen neuvoston kaikki haut, pl. liikkuvuushaut. Ulkomaalaiset asiantuntijat on määritely asiantuntijan työskentelyorganisaation maan mukaan. Asiantuntijalausunnot sisältävät tilastollisen vertailun vuoksi myös esilausunnot vuosien 2022 ja 2023 tiedoissa (ja STN:n hakujen osalta myös vuonna 2024). Vuodesta 2024 alkaen Akatemian hauissa asiantuntijat ovat laatineet vain asiantuntijalausuntoja ja paneelilausuntoja. Strategisen tutkimuksen neuvoston hauissa lausuntokäytäntö ei ole muuttunut vastaavasti.

Rahoitusprosessin tehokkuuden kannalta merkittävimpiä tekijöitä on myös tutkimusrahoituksen maksatuksen automatisointi, jonka avulla yliopistot ja muut suorituspaikat pystyvät toimittamaan maksatushakemukset tiedonsiirtona taloushallinnon järjestelmien välillä ja ne pystytään käsittelemään Akatemiassa lähes täysin koneellisesti.

Akatemian organisaatiouudistuksen myötä tutkimusrahoituksen maksatushakemusten asiatarkastus keskitettiin yhdelle Akatemian ryhmistä. Syksyllä 2024 aloitettiin kehitystyö, joka mahdollisti automatiikan lisäämisen työvoimaa vaativassa maksatushakemusten asiatarkastustyössä. Asiatarkastus korvataan automaattisella tarkastuksella ja jälkiseurannalla. Uusi toimintatapa otetaan käyttöön tammikuussa 2025.

Muutosohjelman tavoitteita ei täysin saavutettu. Vuoden 2023 alusta voimaan tullut laki valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 (1092/2022) ja sen toimeenpano julkisen talouden suunnitelmissa 2024–2027 ja 2025–2028 ovat merkinneet Akatemian kautta jaettavan tutkimusrahoituksen merkittävää kasvua. Viraston toimintamenoissa sen sijaan ei ole tapahtunut samansuuntaista kehitystä, mikä yhdessä valtionhallinnon tuottavuusohjelman toimeenpanon kanssa entisestään syventää epäsuhtaa tutkimusrahoituksen ja toimintameno määrärahan välillä. Lisäksi muutosohjelmaan olennaisesti kytkeytyvässä tietojärjestelmäkehityksessä tavoitteeksi otettiin valtionhallinnon yhteisen valtionavustustietojärjestelmän käyttöönotto. Yhteisen järjestelmän käyttöönoton valmistelu käynnistyi syksyllä 2024 Valtiokonttorin kanssa laaditulla esiselvityksellä.

Akatemian tietojärjestelmät tutkimusrahoitusprosessin tukena. Akatemian tutkimusrahoitusprosessin tueksi on otettu käyttöön Akatemialle räätälöity järjestelmä eli SARA vuonna 2010. Järjestelmää on tämän jälkeen kehitetty systemaattisesti ja laajennettu järjestelmätuen toiminnallisuksia siten, että tutkimusrahoitusprosessi toimii 100 % järjestelmän avulla tuettuna.

Koska nykyinen SARA-järjestelmä on lähestymässä käyttöikänsä loppua nykyisen teknisen ratkaisunsa osalta, on Akatemia käynnistänyt järjestelmäkehityshankkeen, jonka tavoitteena oli uudistettua SARA-järjestelmän käyttöönotto vuonna 2025. Oma järjestelmähanke keskeytettiin syksyllä 2024, koska valtionhallinnossa on menossa yhteisen valtionavustusten tietojärjestelmän kehityshanke ja tuottavuushyötyjen saavuttamiseksi on käynnistetty esiselvitys Suomen Akatemian liittymisestä yhteiseen VA-tietojärjestelmään syksyllä 2024. Esiselvitys valmistui alkuvuonna 2025.

Suomen Akatemian tutkimusrahoitustoiminnassa on erityispiirteitä, jotka edellyttävät yhteisen VA-tietojärjestelmän toiminnallisuuksien edelleen kehittämistä Akatemian tarpeisiin ja osittain kokonaan uusia toiminnallisuksia, joita voidaan kehittää yhteiseen järjestelmään, jos niiden arvioidaan tukevan myös muiden valtionavustustoimijoiden työskentelyä. Osa Akatemian tarpeista on niin spesifejä, että niitä ei voida toteuttaa osaksi VA-tietojärjestelmää. Tällaiseksi toimintokokonaisuudeksi on tunnistettu Akatemian tieteellinen vertaisarviointi.

Tutkimusrahoituksen tietojärjestelmä on Suomen Akatemian toiminnan jatkuvuuden kannalta kriittinen ja järjestelmäpalveluiden toimivuus on edellytys Akatemian tutkimusrahoitustoiminnalle. Järjestelmän avulla Akatemiassa on tehostettu työtä ja lyhennetty hakemusten käsittelyaikoja. Siirtyminen yhteiseen VA-tietojärjestelmään edellyttää vähintään samantasoista tukea toimintaprosessien tehokkuudelle, jotta työmäärä ei kasva Akatemiassa. Toimintamenojen tiukkuus ja kasvava valtuus edellyttäisivät järjestelmätukea, jolla toimintaa voitaisiin jopa tehostaa nykyiseen verrattuna.

Akatemian tutkimusrahoituksen tietojärjestelmää käyttävät myös tutkijat ja suorituspaikat, joille on tarjottava vastaavat toimivat palvelut myös VA-tietojärjestelmään siirryttäessä.

VA-tietojärjestelmään siirtyminen voi tapahtua aikaisintaan vuonna 2027. Akatemia tarvitsee tämän vuoksi riittävät määrärahat nykyisen järjestelmän elinkaaren pidentämiseen vuoteen 2028 asti ja lisäksi arviointitoiminnallisuuden ja muiden Akatemian vastuulle jäävien järjestelmäpalveluiden kehittämiseen ja integraatioihin vuosille 2025-2028 ja sen jälkeen niiden ylläpitoon ja jatkokehitykseen.

Rahoitusmuotojen kehittäminen: Huippuyksiköt ja akatemiaprofessorin rahoitusmuodot

Vuonna 2024 Akatemia arvioi akatemiaprofessori- ja huippuyksikkörahoitusmuotojaan tavoitteenaan kehittää rahoitusmuotoja toisiaan täydentävinä rahoituksina ja vähentää mahdollisia päällekkäisyyksiä. Aiemmin oli havaittu, että akatemiaprofessorin ja huippuyksiköiden rahoitusmuodoilla on osin samoja tavoitteita ja myös hakijoita, mikä on tarkoittanut usean hakemuksen kirjoitustyötä hakijoille ja työlästä hakemusten arviointiprosessia Akatemialle. Lisäksi rahoitusmuotojen matalat läpimenoprosentit puolsivat kyseisten rahoitusmuotojen perusteellista tarkastelua. Sidosryhmäykselystä ja -työpajasta saadun palautteen perusteella huippuyksikkörahoitus koettiin hyvin toimivaksi nykymuodossaan, kun taas akatemiaprofessorin rahoitusmuodon tavoitteista näkemykset vaihtelivat. Sidosryhmätyöskentelyn jälkeen keskustelua jatkettiin Akatemian tieteellisissä toimikunnissa ja Akatemian hallituksessa. Arviointityön lopputuloksena Akatemian hallitus päätti molempien rahoitusmuotojen osalta päivittää tutkimusrahoituspäätösten perusteet dokumenttia mm. siten, että akatemiaprofessorin rahoituskausien määrä rajataan yhteen kauteen (kts luku 1.3.8).

Vastuullinen tutkijanarviointi. Akatemian strategian 2030 yhtenä tavoitteena on, että suomalainen tiedeyhteisö on vastuullisen tieteen edelläkävijä. Akatemia aloitti vastuullisen tutkijanarvioinnin periaatteiden toteuttamisen toiminnassaan 2021. Vastuullisen tutkijanarvioinnin kansalliset ja

kansainväliset verkostot jatkoivat toimintaansa vuonna 2024 ja Akatemia osallistui niihin aktiivisesti. Tutkimusrahoitushakemusten arvioinnin ja päätöksenteon käytänteiden kehittämisessä otetaan huomioon Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan (TSV) vastuullisen tutkijanarvioinnin periaatteet sekä DORA-julistuksen (*Declaration of Research Assessment*) tavoitteet. Akatemian edustaja osallistuu TSV:n Vastuullisen tutkijanarvioinnin ohjausryhmään 2025–2028.

CoARA (Coalition for Advancing Research Assessment) työryhmätoiminta käynnistyi vuonna 2023 ja Akatemia päätti osallistua kahteen työryhmään vuosina 2023–2025. Työryhmissä edistetään tutkimusrahoittajien hakemuserviointikäytänteiden vastuullisuutta ja monikielisyyden parempaa huomioimista tiedeyhteisössä ja tutkimuksen arvioinnissa. Lisäksi Akatemia liittyi Suomen kansalliseen CoARA-osastoon, jota koordinoi TSV. Keväällä 2024 Akatemia julkaisi CoARA-toimintasuunnitelmansa Research Council of Finland - CoARA Action Plan, jossa kuvataan, miten vastuullinen tutkijanarviointi on jo omaksuttu tutkimusrahoitustoiminnassa ja miten toimintaa tullaan kehittämään vuoteen 2027 mennessä.

Akatemia osallistuu myös Science European Research culture -työryhmään, joka edistää laajemmin eurooppalaista yhteisymmärrystä terveemmästä ja houkuttelevammasta tutkimuskulttuurista ja tutkijan urapolusta.

Akatemian omaa vastuullisen arvioinnin ohjeistusta myös päivitettiin ja uusi ohje otettiin käyttöön lokakuussa 2024. Akatemian uudessa organisaatiossa vastuullisen arvioinnin edistämisestä vastaa tieteellisen arvioinnin ryhmä.

Hyvän tieteellisen käytännön (HTK) edistäminen on keskeinen tavoite, joka ohjaa Suomen Akatemian toimintaa. Akatemia on sitoutunut noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) laatimia HTK-ohjeita ja edellyttää niiden noudattamista myös kaikessa rahoittamassaan tutkimuksessa.

Toukokuussa julkaistiin [saamelaisia koskevan tutkimuksen eettiset ohjeet Suomessa](#), joita Akatemia suosittelee noudatettavaksi kaikilla tieteenaloilla sen rahoittamissa hankkeissa, jotka käsittelevät saamelaisia, saamelaisyhteiskuntaa tai saamelaisyhteisöjä.

Akatemia osallistui aktiivisesti hyvän tieteellisen käytännön ja tutkimuseettikan kansalliseen ja kansainväliseen kehittämiseen. Akatemia osallistui Science European *Task force on Research Integrity* -työryhmän toimintaan, joka julkaisi heinäkuussa julkilausuman [Integrity at the Heart of Healthy and Effective Research Cultures - Science Europe](#). Lisäksi Akatemia osallistui TENK:n luontoon ja

ympäristöön kohdistuvan tutkimuksen eettisten periaatteiden ja ennakoarvioinnin ohjausryhmän työskentelyyn.

1.7. Viestintä ja yhteiskuntasuhteet.

Suomen Akatemia toimii tutkimus-, koulutus- ja innovaatiojärjestelmän kokonaisuudessa tiiviissä vuorovaikutuksessa järjestelmän muiden toimijoiden ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Sidosryhmäviestintää toteutetaan monipuolisesti eri kanavissa ja foorumeilla keskustellen sekä käymällä vuoropuhelua eri tahojen kanssa Akatemiantoiminnasta, tutkimusrahoituksesta ja tieteen merkityksestä.

Akatemia tukee vuorovaikutuksella ja viestinnällä tutkimusyhteisöä ja tutkijoita tutkimusrahoituksen hakemisen käytännöissä. Koko henkilökunta osallistuu aktiivisesti viestintään omissa tehtävissään. Tavoitteena on vaikuttava viestintä Akatemian toiminnan kannalta keskeisille sidosryhmille ja suomalaisen yhteiskunnan hyväksi.

Viestinnän linjaukset päivitettiin vuonna 2024 Akatemian strategian tavoitteiden mukaisesti. Linjauksissa painotetaan vaikuttavuusviestinnän kehittämistä, yhteisökuvan vahvistamista ja organisaatiokulttuurin lujittamista muutosvaiheessa.

Linjausten mukaan tavoitteena on, että päättäjät ja vaikuttajat ymmärtävät Suomen Akatemian toiminnan ja sen rahoittaman korkealaatuisen tutkimuksen vaikuttavuuden ja merkityksen yhteiskunnalle ja että Suomen Akatemia on organisaatio, jota kuunnellaan ja jonka asiantuntemukseen luotetaan.

Yhteiskuntasuhdetoimintojen vahvistamiselle luotiin uuden organisaation aloittaessa kehityshanke, jonka tavoitteena on määritellä ja suunnitella käytännöt vaikuttavalle yhteiskuntasuhde- ja sidosryhmäviestinnälle sekä vaikuttavuusviestinnälle. Suunnitelma valmistuu keväällä 2025.

Sidosryhmäkyselyt: asiantuntevuus, luotettavuus ja vastuullisuus vahvuuksia. Syksyllä 2024 toteutetun sidosryhmäkyselyn mukaan Suomen Akatemiaa vahvimmin kuvaavat ominaisuudet ovat asiantuntevuus ja luotettavuus. Muita Akatemiaa hyvin kuvaavia ominaisuuksia ovat vastaajien mielestä vaikuttava ja tasa-arvoinen. Myös tunnettuus on kyselyn vastaajaryhmissä hyvä: 70 prosenttia vastaajista arvioi tuntevansa Suomen Akatemian erittäin hyvin tai hyvin. (Aula Research, 2024)

Kyselyn tulosten mukaan Akatemia onnistuu strategisten tavoitteidensa toteuttamisessa hyvin. Omaan toimintakenttään liittyvään keskusteluun osallistumista Akatemialta odotettiin aktiivisempaa otetta, samoin osa vastaajaryhmistä toivoi Akatemialta enemmän vuorovaikutteisuutta viestinnässä. (Aula Research, 2024)

Kyselyn kohderyhminä olivat yliopistojen, tutkimuslaitosten, ammattikorkeakoulujen ja virastojen johto sekä eduskunnasta sivistys- ja tulevaisuusvaliokunnat, ministeriöiden edustajat, muut tutkimusrahoittajat kuten säätiöt ja rahastot, järjestöt ja yritysten t&k-toiminnoista vastaavat. Vastaajia oli yhteensä 145 henkilöä.

Suomen Akatemia arvioidaan vuosittaisessa Luottamus&Maine-tutkimuksessa (T-Media) osana julkishallinnon organisaatioita kartoittavaa kyselyä. Tutkimuksella kartoitetaan organisaatioiden mainetta kansalaisten keskuudessa. Vuonna 2024 Suomen Akatemian maineen keskiarvo nousi vuoden 2023 tasosta selvästi, ja oli nyt 3,47 eli lähellä hyvän rajaa (3,5). Kahden laskusuuntaisen vuoden jälkeen luottamus Suomen Akatemiaan organisaationa näyttää siten vahvistuneen suuren yleisön keskuudessa. Korkeimmat pisteet Akatemia saa vastuullisuudesta, taloudesta, tuotteista ja palveluista sekä työnantajakuvasta. Tutkimuksessa laskettava sidosryhmätuki on myös noussut (3,51). (T-Media, 2024)

Taulukko 31 . Akatemian maine ja sidosryhmätuki (Luottamus&Maine-tutkimus)

Toiminnallisen tehokkuuden sekä tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet.	2022 toteuma	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Akatemian maine tehtävänsä toteuttamisessa on vähintään hyvällä tasolla. Kansalaisten kokemus. Lähde: Luottamus&Maine -tutkimus	3,4/5	3,3/5	≥ 3,5/5	3,47
Suomen Akatemian saama sidosryhmätuki (suuri yleisö tai kansalaiset) on vähintään hyvällä tasolla. Lähde: Luottamus&Maine-tutkimus	3,56/5	3,4/5	≥ 3,5/5	3,51

Tilaisuudet ja tapahtumat Sivistyksen teemavuonna. Suomen Akatemia osallistui tapahtumilla ja viestintätoimilla kansalliseen Sivistyksen teemavuoteen. Yhdessä Sivistysala ry:n ja Suomen yliopistojen rehtorineuvoston Unifi ry:n kanssa toteutettu SuomiAreena-keskustelu Porissa käsitteli

sivistyksen merkitystä tämän päivän yhteiskunnassa ja maailmanlaajuisten haasteiden ratkaisemisessa. Niin ikään suurelle yleisölle suunnatussa Puistofilosofia-tapahtumassa lkaalisissa aiheena oli sivistyksen historia ja tulevaisuus. Molemmat keskustelut houkuttelivat paikan päälle runsaan yleisön ja lisäksi niitä pystyi seuraamaan suorana verkkolähetyksenä (MTV Katsomo ja Yle Areena) sekä taltiointeina vuoden ajan.

Sivistyksen teemavuoteen osallistuttiin myös tutkimusta yleistajuisesti käsittelevällä tietysti.fi-verkosisivustolla, jossa julkaistiin Tieteestä sivistykseksi -teemakokonaisuus. Artikkeleissa eri alojen tutkijat pohtivat sivistystä muun muassa filosofian, oppimisen tutkimuksen ja tiedepääoman näkökulmista.

Kevään EU-vaalien alla Akatemia järjesti yhdessä Akavan kanssa tutkimukseen ja osaamiseen painutuvan EU-vaalikeskustelun Helsingin yliopiston Tiedekulmassa. Keskustelussa nostettiin esiin tulevan parlamenttikauden aikana sovittava EU:n rahoituskehys ja siinä tärkeä tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma.

Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunta järjesti keskustelun toimikunnan tutkimusalojen rahoituksen parissa työskentelevälle kolmellekymmenelle säätiölle ja rahastolle, mm. Jane ja Aatos Erkon säätiö, Koneen Säätiö, Suomen Kulttuurirahasto sekä Vaikuttavuussäätiö. Tapaamiseen osallistuneiden säätiöiden ja rahastojen määrä itsessään jo kertoi tapaamisen tarpeellisuudesta ja tärkeydestä. Tapaamisella luotiin ymmärrystä humanististen ja yhteiskuntatieteiden rahoittamisen tarpeista, tavoitteista ja rahoittajien rooleista. Yhteisenä, jaettuna näkemyksenä todettiin, että tutkimuksen rahoittajilla on erilaisia vahvuuksia ja toisiaan täydentäviä rooleja, joita voitaisiin hyödyntää entistä tietoisemmin ja dataohjatumminkin. Ääntä tulee käyttää tieteen ja taiteen puolesta.

Mediaviestintä ja sosiaalinen media. Akatemia julkaisi ja jakoi vuoden 2024 aikana yhteensä 70 lehdistötiedotetta STT-info-uutispalvelun kautta. Luku pitää sisällään sekä laajemman jakelun uutisoivat mediatiedotteet, kohdennetut mediakutsut ja juttuvinkit toimittajille sekä hakutiedotteet tutkimuspalveluille ja yliopistojen sekä tutkimuslaitosten viestintäyksiköille. Eniten kiinnostusta herättivät tiedotteet akatemiapalkinnoista, sivistyksen teemavuoden aiheista ja tutkimusinfrastruktuurirahoituksista.

Mediaosumien kokonaismäärän ja uutisoinnin tavoitavuuden perusteella Akatemian medianäkyvyys on kasvussa edellisiin vuosiin verrattuna. Mediaosumien tilastoinnin perusteella Suomen Akatemia mainittiin kotimaisissa lähteissä toimituksellisessa mediassa vuoden 2024 aikana yli 4 000 kertaa. (Retriever Suomi)

Kaikkien osumien yhteenlaskettu potentiaalinen tavoitavuus oli yli 330 miljoonaa lukijaa tai katsojaa. Lukijamääriltään tavoittavimmat mediaosumat olivat Yle uutisissa, Helsingin Sanomissa, Aamulehdessä, Turun Sanomissa ja Kalevassa. (Retriever Suomi)

Kansainvälisessä mediassa Suomen Akatemia mainittiin vuoden 2024 aikana toimituksellisessa mediassa yli 1 200 kertaa. Osumamäärien perusteella suosituimmat lähteet olivat MDPI – Publisher of Open Access Journals sekä Nature Geoscience.

Taulukko 32. Suomen Akatemia mediassa 2022-2024.

	2022	2023	2024*
Mediaosumien määrä	2 346	1 739	4 077

*Vuoden 2024 luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempiin vuosiin seurantatyökalun vaihduttua.

Suomen Akatemian toimintaa ja Akatemian rahoittaman tutkimuksen vaikuttavuutta esiteltiin vuoden aikana useissa toimittajavierailuissa. Vierailuihin osallistui lukuisia toimittajia Tekniikan Maailmasta, Kauppalehdestä, Yle uutisista ja Tekniikka & Talous -lehdestä. Lisäksi järjestettiin toimittajille kaksi tiedeamiaista, joista toisessa uuden DIWA – Digitaaliset vedet -lippulaivan johtajat ja tutkijat esittelivät tutkimustaan ja vesitutkimuksen merkitystä osana globaalien haasteiden ratkaisemista.

Akatemia järjestää yhdessä Teknologiateollisuus ry:n ja Journalistiliiton kanssa uusiin teknologioihin keskittyvää toimittajakoulutusten sarjaa nimeltä Teknologia-akatemia. Vuoden 2024 aikana Teknologia-akatemian tiimoilta vierailtiin tutustumassa kvanttiteknologian lippulaivan tutkimukseen ja yritys yhteistyöhön Aalto-yliopistossa ja VTT:llä sekä 6G-lippulaivaan Oulun yliopistossa ja Nokian tutkimuskeskuksessa. Jo kaksi vuotta toteutetun koulutusohjelman tavoitteena on nostaa esiin korkealaatuisen tutkimuksen merkitystä uusien teknologioiden kehittämisessä ja käyttöönotossa. Tilaisuuksiin on osallistunut 30-50 toimittajaa laajasti eri medioista.

Akatemian sosiaalisen median kanavat ovat LinkedIn, Facebook ja YouTube. X-kanavassa (ent. Twitter) Akatemia ei organisaationa viestinyt enää vuoden 2024 alun jälkeen.

LinkedIn-kanavaa käytettiin ajankohtais- ja vaikuttajaviestintään, yhteisökuvaviestintään ja tutkimusrahoitusviestintään. Akatemian Facebook-kanavalla painottui yleistajuinen tiedeviestintä pääasiassa tietysti.fi-sivuston artikkeleista sekä tapahtumamarkkinointi.

Akatemia jatkoi panostamista LinkedIn-tiliin kokeillen esimerkiksi eri julkaisuformaatteja ja suunnitelmallisempaa julkaisujen aikataulutusta. LinkedIn-tilin seuraajamäärä kasvoikin noin 25 prosenttia vuoden 2024 aikana. Vuoden lopussa tilillä oli jo lähes 20 000 seuraajaa.

Akatemian LinkedIn-julkaisut keräsivät vuoden aikana yli 25 000 osallistumista (+ 73 %; osallistumiset = klikkaukset, tykkäykset, kommentit, jaot) ja noin 490 000 näyttökertaa (+ 9 %). Akatemian tililtä julkaistiin 282 (- 11 %) kertaa vuoden aikana ja julkaisujen linkkejä klikattiin yli 18 000 kertaa (+ 102 %).

Taulukko 33. Suomen Akatemian sosiaalisen median kanavien seuraajamäärien kehitys.

	2022	2023	2024
LinkedIn	12 218	15 746	19 871
Facebook	4 642	4 728	4 823
YouTube	918	1 000	1 078
X	20 960	21 750	20 871

Akatemialla on kansallisesti laaja sidosryhmäverkosto. Sidoryhmäyhteistyön tavoitteena on keskustella aktiivisesti ja vuorovaikutteisesti eri toimijoiden näkökulmista ajankohtaisiin TKI-kysymyksiin sekä toimintaympäristön muutoksiin. Keskeisiä sidoryhmiä ovat tutkijat ja tiedeyhteisö, korkeakoulut, tutkimuslaitokset, ministeriöt, Business Finland sekä liike-elämän ja tutkijayhteisön etujärjestöt. Keskusteluissa 2024 aikana painottuivat muun muassa TKI-rahoituslain toimeenpanoon liittyvät asiat.

Suomen Akatemian ja Business Finlandin aktiivinen ja säännöllinen rahoittajayhteistyö tiivistyi vuonna 2024. Yhteistyön tavoitteena on TKI-järjestelmän systeemisyyden kehittäminen ja Akatemian ja Business Finlandin eri rahoitusvälineiden keskinäinen täydentävyyden ja kattavuuden parantaminen. Rahoitusvälineitä tarkastelemalla pyrittiin muun muassa tukemaan TKI-toimijoiden välistä yhteistyötä monimuotoisesti sekä kannustamaan ja luomaan mahdollisuuksia yhteistyöhön niin yksityisen kuin julkisen sektorin toimijoille. Akatemian osalta keskeisiä rahoitusvälineitä ovat lippulaivaohjelma ja tutkimusinfrastruktuurien rahoitus, jotka kytkeytyvät Business Finlandin rahoitustoimiin (esim. veturiekosysteemit). Tiivistä yhteistyötä tehtiin myös tutkimus- ja

Voimavarojen hallinta

Akatemia kehittää ja johtaa työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja hyvinvointi, asiantuntijuus, vahva osaaminen ja sen kehittäminen. Akatemian strateginen henkilöstösuunnitelma vastaa tunnistettujen riskien hallintaan. Virasto ottaa toiminnassaan huomioon lainsäädännön mukaiset yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelvoitteet niin toiminnallisesta kuin henkilöstöpoliittisesta näkökulmasta. Tilat ovat tehokkaasti käytössä valtion toimitilastrategian mukaisesti. Hankintapolitiikka perustuu valtion keskitettyihin palveluihin.

innovaatiotoiminnan rajapinnassa olevan Akatemian Proof of Concept -rahoituksen yhteydessä sekä temaattisen rahoituksen suunnittelussa ja toimeenpanossa (esim. rinnakkain toteuttavat energiatutkimuksen ohjelmat).

Akatemia osallistuu asiantuntijana useisiin TKI-toiminnan työryhmiin. Niistä tärkein on pääministerin johtama tutkimus- ja innovaationeuvosto (TIN). Myös ministeriötason poikkihallinnollinen sidosryhmäyhteistyö oli monipuolista.

1.8. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Akatemian henkilöstösuunnittelu on strategialähtöistä ja pitkäjänteistä. Henkilöstösuunnitelmalla pyritään varautumaan tulevaisuuteen ja toimintamäärärahatason kehitykseen erilaisin skenaarioin. Henkilöstösuunnitelma sisältää keskeisiä henkilöstöpoliittisia linjauksia ja tavoitetilan niiden toteuttamiseen.

Vuonna 2024 toteutettiin strategian toimeenpanon osana organisaatorakenteen uudistaminen ja uusi organisaatio aloitti toimintansa 1.9.2024. Vuoden aikana henkilöstömäärä on pienentynyt suunnitellusti. Toimintamäärärahatilanteen takia Akatemia ei ole voinut loppuvuodesta enää rekrytoida uusia työntekijöitä tai jatkaa määräaikaistuuksia.

Tulevien vuosien suunnittelussa tavoitellaan merkittävästi pienempää henkilöstöä. Myös tulossopimuksen 2024-2027 tavoitelukuja muutettiin tuleville vuosille selvästi aiempaa alhaisemmiksi. Akatemian tulossopimukseen (15.1.2024) päivitetty henkilötyövuositavoite vuodelle 2024 oli 139 htv:tä ja toteuma-htv 131,9 oli 7,1 henkilötyövuotta vuoden 2024 tavoitelukua alempi. Voimavarojen hallinnan määrällisissä tavoitteissa ei ole vielä tulossopimusta tehtäessä otettu huomioon tuotavuusohjelman tai virastorakennemuutoksen vaikutuksia.

Taulukko 34. Suomen Akatemian hallintoviraston henkilötyövuodet.

	2022 toteuma	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Henkilötyövuodet (htv)	141,0	133,4	139	131,9

Keskeisiä tietoja henkilöstöstä

Akatemian henkilöstöä koskevat keskeiset tiedot on esitetty taulukossa 35. Vuoden 2024 lopussa hallintovirastossa työskenteli 125 henkilöä, vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 5,4 prosenttia. Henkilötyövuosimäärä vuonna 2024 oli 131,9, jossa laskua 1,2 prosenttia verrattuna vuoteen 2023.

Hallintovirastossa aloitti vuoden 2024 aikana yhteensä yhdeksän uutta henkilöä, joista vakinaisessa tehtävässä neljä henkilöä. Kolmeen avoinna olleeseen määräaikaiseen johtajan virkaan valittiin kaksi henkilöä viraston sisältä ja yksi viraston ulkopuolelta. Kolmen henkilön tehtävä vakinaistettiin 1.9.2024 lukien. Lisäksi yksi henkilö viraston sisältä valittiin vakinaiseen virkaan. Harjoittelijoina oli vuoden aikana 14 henkilöä, joiden lisäksi Akatemiaan otettiin yksi siviilipalvelusta suorittava henkilö. Akatemian palveluksesta irtisanoutui tai määräajan päätyttyä palveluksen päätti 12 henkilöä (pl. harjoittelijat). Vakinaisesta virasta irtisanoutui seitsemän henkilöä, joista eläkkeelle siirtyi neljä henkilöä.

Henkilöstön määrä pieneni johtuen siitä, että normaalin vaihtuvuuden lisäksi on ollut useampia tehtäviä lähes koko vuoden täyttämättä tai tehtäviin ei ole otettu sijaista esim. virkavapaalla olleille. Henkilöstökustannusten kasvuun vaikuttaa melko suuren VES-korotuksen ja kertaerän lisäksi rakenneliukuma eli alemman vaatavuustason tehtävistä on jääty pois ja korkeamman palkkaustason tehtävät ovat suhteessa lisääntyneet.

Organisaatiouudistuksesta johtuen toteutettiin sisäisenä hakuna ryhmien päälliköiden (9) sekä pääsihteereiden (5) rekrytoinnit.

Akatemia edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta suunnitelmallisesti. Naisten osuus henkilöstöstä on vaihdellut noin 70–75 prosentin välillä ollen 69,6 prosenttia vuoden 2024 lopussa.

Vuoden 2024 lopussa määräaikaisessa palvelussuhteessa oli 17 henkilöä, joista harjoittelijoita oli kolme. Määräaikaisista suurin osa oli naisia. Määräaikaisessa palvelussuhteessa olevien osuus henkilöstöstä laski hieman ollen 13,6 prosenttia. Myös osa-aikaisten osuus laski hieman ollen 4,8 prosenttia. Henkilöstön keski-ikä oli 50,9 vuotta, joka oli sama kuin edellisen vuoden lopussa.

Akatemialaisten koulutustaso on poikkeuksellisen korkea. Vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon on suorittanut 83,2 prosenttia vuoden 2024 lopun henkilöstöstä. Tohtorin tai lisensiaatin tutkinnon suorittaneiden osuus henkilöstöstä oli 47,2 prosenttia.

Taulukko 35. Tietoja henkilöstöstä

Henkilöstö 31.12.	2022	2023	2024
Henkilöstömäärä yhteensä (lkm)	140	132	125
- naiset/miehet (lkm)	104/36	93/39	87/38
- naiset/miehet osuus henkilöstöstä (%)	74,3/25,7	70,5/29,5	69,6/30,4
Henkilöstömäärän muutos (%)	-2,1	-5,7	-5,3
Henkilötyövuosimäärä (htv)	141	133,4	131,9
Vakinaiset/Määräaikaiset (lkm)	118/22	113/19	108/17
Määräaikaisten osuus henkilöstöstä (%)	15,7	14,4	13,6
- määräaik. naisten osuus kaikista naisista (%)	19,2	15,1	13,8
- määräaik. miesten osuus kaikista miehistä (%)	5,5	12,8	13,2
Kokoaikaiset/Osa-aikaiset (lkm)	130/10	122/10	119/6
Osa-aikaisten osuus henkilöstöstä (%)	7,1	7,6	4,8
- osa-aikaisten naisten osuus kaikista naisista (%)	6,7	6,5	2,3
- osa-aikaisten miesten osuus kaikista miehistä (%)	8,3	10,3	10,5
Ylemmän korkeakoulu- ja yliopistotason tutkinnon suorittaneiden osuus henkilöstöstä (%)	80,7	81,1	83,2
Tutkijakoulutuksen suorittaneiden osuus henkilöstöstä (%)	48,6	47,0	47,2
Koulutustason indeksiluku, kaikki	7,1	7,1	7,2
- Koulutustason indeksiluku, naiset	7,0	7,1	7,1
- Koulutustason indeksiluku, miehet	7,4	7,1	7,3
Keski-ikä (vuotta), kaikki	49,6	50,9	50,9
- Keski-ikä (vuotta), naiset	49,8	51,7	51,7
- Keski-ikä (vuotta), miehet	49,1	48,9	49,1
Vähintään 45-vuotiaiden osuus henkilöstöstä (%)	69,3	76,5	77,6
Suurimmat ikäryhmät, osuus henkilöstöstä (%)			
- 35-44-vuotiaat, osuus henkilöstöstä (%)	20	15,9	16,0
- 45-54-vuotiaat, osuus henkilöstöstä (%)	36	41,6	43,2
- 55-64-vuotiaat, osuus henkilöstöstä (%)	31	33,3	31,2
Henkilöstökulut			
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta (%)	80,6	79,7	80,9
Kokonaistyövoimakustannukset, tuhatta euroa	10 014	10 208	10 225
Tehdyn työajan palkat, %-osuus palkkasummasta	77,0	76,2	75,8
Välilliset työvoimakustannukset, %-osuus tehdyn työajan palkoista	58,3	60,2	58,3

Akatemia arvioi ja kehittää suunnitelmallisesti johtamistaan, osaamisen kehittämistään ja asiantuntijatyönsä edellytyksiä

Henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelmalla tuetaan toiminnan vaikuttavuutta ja strategisia tavoitteita sekä työntekijöiden henkilökohtaisten kehitymis- ja tulostavoitteiden toteuttamista. Osaamisen kehittämistä suunnitellaan ja toteutetaan kiinteässä yhteistyössä henkilöstöpalvelujen, vastuualueiden ja työntekijöiden kanssa. Tavoitteena on, että henkilöstöllä on aikaa ja mahdollisuuksia kehittää osaamistaan tarkoituksenmukaisin keinoin.

Suunnittelukaudelle 2023–2024 henkilöstön osaamisen kehittämisen painopisteiksi määriteltiin: 1) johtamisen kehittäminen, 2) prosessien yhteiskehittäminen, 3) toimintatavat ja työympäristö, sekä 4) perehdytyksen kehittäminen. Näitä painopisteitä oli edistetty jo vuonna 2023. Vuonna 2024 osaamisen kehittämisen pääasialliset toimet liittyivät organisaatiouudistuksen valmistelun tukemiseen.

Akatemian henkilöstö osallistui organisaatiouudistukseen sen kaikissa vaiheissa. Muutostukiryhmässä oli edustettuina eri tehtävissä ja eri vastuualueilla työskentelevät akatemialaiset. Lisäksi järjestettiin henkilöstölle suunnattuja kyselyitä, muutostoreja ja työpajoja sekä muutostukea lyhytvalmennuksen ja henkilökohtaisen ohjauksen keinoin.

Akatemian henkilöstöllä on joustava mahdollisuus hybridityöhön. Uuden organisaation aloitessa syksyllä 2024 täsmennettiin lähityölinjausta siten, että koko henkilöstö työskentelee lähityössä toimitilassa vähintään kaksi työpäivää viikossa.

Syksyllä 2024 uuden organisaation käynnistyttyä toteutettiin johdon sparraus ja johtamisjärjestelmän kehittämisen valmennukset johtoryhmälle ja päälliköille ostopalveluna HAUSista. Tavoitteena näissä oli tavoitejohtamisen ja yhdessä johtamisen vahvistaminen sekä yhteisen toiminta- ja johtamiskulttuurin tavoitetilan määrittely uuteen organisaatioon. Lisäksi valmisteltiin vuosille 2024–2025 viraston yhteinen toimintatapojen ja prosessien kehittämisen valmennuskokonaisuus, johon saatiin Valtiokonttorin Kaiku-kehittämisraha vuosille 2024–2025 osana Sivistyshallinto 2030 -hankkeen muutostukea.

Jatkuvana kehitymis- tai työhyvinvoinnin tuen mahdollisuutena henkilöstölle on ollut tarjolla Aun tien työhyvinvointivalmennus ja coaching sekä HAUSin työnohjaus tarpeen mukaan. Lisäksi

järjestettiin kriisiviestintäkoulutus poikkeustilanteissa viestimisen vahvistamiseksi koko henkilöstölle sekä kriisiviestinnän simulaatio avainhenkilöille.

Akatemia jatkoi vuonna 2024 osallistumista valtion yhteiseen uusille työntekijöille, esihenkilöille ja harjoittelijoille suunnattuun perehdytysohjelmaan. Akatemia osallistui myös OKM:n hallinnonalojen virastojen (OPH, Kotus, Taike, Museovirasto, KAVI ja Suomen Akatemia) yhteisten kielikoulutusten toteutukseen.

Akatemiassa laaditaan yhdessä henkilöstön edustajien kanssa työsuojelun ja työhyvinvoinnin toimintaohjelma. Työhyvinvointia tukeva tyhy-toiminta on aktiivista ja perustuu henkilöstön ehdotuksiin ja yhdessä tekemiseen. Lisäksi työhyvinvointia tuetaan muun muassa työterveyshuollon ja joustavien työaika- ja hybridityöjärjestelyjen keinoin. Työsuojelutoimikunta kokoontuu vähintään neljä kertaa kalenterivuoden aikana ja yleensä yhdessä yhteistoimintaryhmän kanssa.

Omaehtoista liikuntaa tuettiin BreakPro-taukoliikuntasovelluksella. Henkilöstöetuutena on ollut käytössä ePassi liikunta- ja kulttuuriharrastuksiin. Myös lounastuki on toteutettu ePassin kautta.

Akatemian työterveyshuolto toimii Mehiläisessä. Henkilöstön työkyvyn varmistamiseksi ja laadukkaiden työterveydenhuollon palvelujen saamiseksi Akatemia tekee aktiivisesti yhteistyötä työterveyshuollon palveluntuottajan kanssa. Suunnittelu-, seuranta- ja raportointitapaamisia järjestetään säännöllisesti. Sairauspoissaoloihin pyritään vaikuttamaan ennaltaehkäisevästi yhteistyössä työterveyshuollon kanssa ja varhaisen välittämisen mallia soveltaen. Vuonna 2024 sairauspoissaolot vähenivät edelleen vuoden 2022 hetkellisen nousun jälkeen.

Taulukko 36. Osaamisen kehittäminen

	2022	2023	2024
Koulutuspäivien määrä (pv/htv)	2,2	2,5	1,3
Koulutukseen käytetty työaika, %-osuus säännöllisestä työajasta	0,8	1,0	0,6
Koulutuskustannukset, euroa/htv, ei palkkoja	1071	1216	645,01
Kokonaiskoulutuskustannukset (sis. koulutusajan palkat), euroa/htv	1 531	1795	1007

Kokemus oppimisesta ja uudistumisesta	3,91	3,98	3,82
---------------------------------------	------	------	------

Koulutuspäivien määrä laski. Tähän on voinut vaikuttaa koulutuspoissaolojen kirjaamatta jääminen sekä organisaatiouudistus, jonka valmisteluun henkilöstö osallistui aktiivisesti ja siten ei ole työajallisesti ollut mahdollisuutta osallistua muun tyyppiseen osaamisen kehittämiseen.

Taulukko 37. Työhyvinvointi

Indikaattori	2022	2023	2024 tavoite	2024 toteuma
Työtyytyväisyysindeksi, kaikki	3,67	3,75	>3,6	3,45
- Työtyytyväisyysindeksi, naiset	3,68	3,76		3,43
- Työtyytyväisyysindeksi, miehet	3,79	3,8		3,54
Sairauspoissaolot, pv/htv	9,3	6,2	<8	6,0
Lyhyiden, 1-3 sairauspäivän tapausten osuus kaikista sairaustapauksista, %	77,1	72,2		81,7
Työterveyshuolto, euroa/htv	545	730		640
Työkunnan ja työtyytyväisyyden edistäminen, euroa/htv (sis. palkat)	689	578		554
Työkunnan ja työtyytyväisyyden edistäminen, euroa/htv (ei palkat)	497	307		271

Akatemian johtamisen ja johtamisjärjestelmän kehittäminen on ollut osa uuden strategian toimeenpanoa ja organisaatiouudistuksen valmistelua vuonna 2024. Samalla on vahvistettu yhdessä johtamista ja johtajien ja esihenkilöiden kokonaisvaltaista tilannekuvaa. Esihenkilötyön tukemiseksi organisaatiouudistuksen ja muutosjohtamisen ajankohtaisista sisällöistä keskusteltiin johdon ja esihenkilöiden yhteisissä valmennuksissa ja Akatemian esihenkilöiden säännöllisissä vertaispalavereissa.

Johtamista, osaamisen kehittämistä ja asiantuntijatyön edellytyksiä arvioidaan erityisesti valtion henkilöstötutkimuksen tulosten ja purkukeskustelujen kautta. Organisaatiouudistuksen myötä suurella osalla henkilöstöstä esihenkilö ja työyhteisö vaihtuivat, mikä näkyi henkilöstötutkimuksen tuloksissa.

Vuoden 2024 valtion henkilöstötutkimus (aiemmin VMBaro) toteutettiin uuden organisaation tulla voimaan loka-marraskuun vaihteessa, ja sen tulokset käsiteltiin marras-joulukuussa yhdessä henkilöstön kanssa. Akatemian henkilöstön työtyytyväisyysindeksi laski ollen 3,45 (2023: 3,75), joka jäi alle tavoitetason (3,6). Henkilöstötutkimuksen vastausprosentti pysyi hyvällä tasolla, ollen 89 % (2023: 83 %). Johtajuusindeksi laski ja jäi alle tavoitetason ollen 3,45 (2023: 3,65). Myös esihenkilötyön indeksi laski, ollen 3,83 (2023: 4,22). Tuloksiin vaikutti Akatemian uuden organisaation käynnistysvaiheen muutostilanne.

Kokonaisuudessaan henkilöstötutkimuksen tulokset laskivat kaikissa osa-alueissa edellisestä vuodesta. Korkeimmat arvosanat olivat oikeudenmukaisessa kohtelussa työtoverin taholta (4,24), sitoutumisessa työnantajan tavoitteisiin (4,16) sekä työpaikan arvojen tunteminen (4,15). Avovastauksen osalta välittyi, kuten edelliselläkin vuonna, kiireen ja työmäärän kielteiset vaikutukset sekä organisaatiouudistuksen tuoma lisäkuormitus. Myös Akatemian resurssitilanne huoletti henkilöstöä.

Henkilöstötutkimuksen 2024 tulosten perusteella työhyvinvointia tukeviksi keinoiksi vuodelle 2025 määriteltiin johtamisen osalta erityisesti yhteisen suunnan, roolien ja vastuiden edelleen selkeyttäminen sekä työhyvinvoinnin tukikeinojen kehittäminen. Lisäksi uuden organisaation toimintakulttuuria vahvistetaan kehittämällä ydinprosesseja sekä yhteisöllisyyttä.

Taulukko 38. Johtaminen ja työnantajakuva

Henkilöstöresurssien mittarit	2022 toteuma	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Johtaminen (VMBaron johtajuusindeksi)	3,5	3,65	>3,6	3,29
Työnantajakuva ja arvot (VMBaro)	3,8	3,92		3,69

Vuonna 2024 toteutettiin yhteensä neljä Pulssi-kyselyä, joilla kartoitettiin henkilöstön kokemusta työn sujuvuudesta sekä organisaatiouudistuksesta. Kyselyn vastaukset ja lukuisat avovastaukset antoivat erittäin hyödyllistä ajantasaista tietoa työhyvinvoinnin ja käynnissä olevan organisaatiouudistuksen tueksi. Läpi vuoden tuloksissa näkyi, että yhteistyö kollegojen kanssa sujui kiitettävästi, vaikkakin kuormitus oli korkealla tasolla erityisesti syksyllä uuden organisaation käynnistyessä. Henkilöstöä on kannustettu jatkuvaan keskusteluun oman esihenkilön kanssa sekä hyödyntämään saatavilla olevia tukikeinoja (mm. työsuojelu, työnohjaus, työterveyspalvelut).

Henkilöstön kokemukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta pysyivät valtion henkilöstötutkimuksen tulosten perusteella hyvällä tasolla, mutta tulokset olivat kuitenkin laskeneet alle tavoitetasoa (>4). Myös viraston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2024–2025 osana toteutetun henkilöstökyselyn mukaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden koetaan toteutuvan hyvin virastossa. Kuitenkin eri-ikäiset, eri henkilöstöryhmiin kuuluvat, eri vastuualueilla työskentelevät ja eri koulutustaustan omaavat sekä määräaikaiset työntekijät ovat kokeneet jonkin verran eriarvoisuutta työyhteisössä.

Akatemian uuden päivitetyn tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2024–2025 mukaisesti, Akatemian hallintoviraston osalta on jatkettu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen seurannan ja tiedonkeruun kehittämistä systemaattisemmaksi osaksi henkilöstöraportointia. Näin pyritään suunnittelemaan ja seuraamaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviä toimenpiteitä. Esimerkiksi valtion henkilöstötutkimuksen tulokset on analysoitu ja raportoitu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat huomioiden. Yhdenvertaisuusnäkökulman vahvistamista henkilöstösuunnittelussa, rekrytoinnissa ja palkkauksessa sukupuolten tasa-arvon rinnalla on jatkettu sekä monimuotoisuusnäkökulma on otettu mukaan suunnitteluun. Vuonna 2024 Akatemiassa valmisteltiin ja otettiin käyttöön turvallisemman tilan periaatteet osana yhteisiä toimintatapoja. Periaatteiden avulla tuetaan monimuotoisuutta arvostavan, syrjimättömän ja osallistavamman työyhteisön luomista.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä kestävä kehityksen osalta on raportoitu myös luvussa 1.3.5.

Taulukko 39. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo.

Tulostavoitteet 17 ja 18	2022 toteuma	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat laadittu	Päivitetty-		Päivitetty-	Laadittu, päätös hyväksymisestä 2/2024
Henkilöstön kokemus tasa-arvon edistymisestä (Valtion henkilöstötutkimus)	4,17	4,13	>4,0	3,85
Henkilöstön kokemus yhdenvertaisuuden edistymisestä (Valtion henkilöstötutkimus)	3,93	4,08	>4,0	3,65

Toimitilat ja toimintaedellytykset

Akatemia toimi vuonna 2024 yhdessä kerroksessa Hakaniemenranta 6 kiinteistössä. Akatemian alivuokralaisena on kevästä 2020 asti ollut Fulbright Suomi -säätio, joka on irtisanonut vuokrasopimuksensa 1.3.2025 lukien. Kuluneen vuoden aikana Akatemia liittyi Senaatin ja muiden toimijoiden hankkeeseen valmistelemaan muuttoa Sörnäisten rantatie 13 yhteiseen työympäristöön.

Taulukko 40. Tilat ja tilatehokkuus

	2022 toteuma	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Toimitilojen käyttö (m ² /hlö)	25,2	14,9	13,5	15,7

Akatemian hankintapolitiikka (palvelut mm. Valtori ja kilpailutukset/puitesopimukset) perustuu valtionhallinnon keskitettyihin palveluihin.

Taulukko 41. Hanselin kilpailuttamat sopimukset.

	2022 toteuma	2023 toteuma	2024 tavoite	2024 toteuma
Sopimuksista Hanselin kilpailuttamia (%)	90	90	95	88

1.9. Tilinpäätösanalyysi

1.9.1. Rahoituksen rakenne

Talousarviossa Suomen Akatemialle osoitettiin määrärahoja vuodelle 2024, lisätalousarviot huomioiden, yhteensä 510,3 miljoonaa euroa. Tutkimusrahoituksen siirtomenot maksettiin talousarviotileiltä 29.40.51.01 ja 29.40.54. Aikaisemmilta vuosilta siirtyneitä määrärahoja oli käytettävissä yhteensä 1,2 miljoonaa euroa (2,4 milj. euroa v. 2023).

Taulukko 42. Suomen Akatemian talousarvio 2024 (1 000 €)

Talousarviotili	Käyttötarkoitus	Talousarvio 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio 2024
29.40.01	Toimintamenot (smr. 2 v)	12 086	12 318	13 539
29.40.51.01	Tutkimusmäärärahat (amr.)	365 146	319 575	374 737
29.40.51.02	Avainalojen vauhdittaminen (RRF)	4 000	13 000	17 000
29.40.51.03	Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit (RRF)	2 000	8 000	9 000
29.40.51.04	Paikalliset infrastruktuurit (RRF)	5 000	8 000	10 000
29.40.51.05	Tutkimusrahoituksen tietojärjestelmän ylläpito ja valtion avustusjärjestelmän integraatio	0	0	2 000
29.40.51.06	Tohtoripilotin hakemusten arviointikustannukset	0	0	100
29.40.53.01	Tutkimusmäärärahat/Veikkausvoittovarot (amr.)	31 389	46 936	0
29.40.54	Strategisen tutkimuksen rahoitus (amr.)	55 631	55 631	55 631
29.40.56	Tiedepoliittisten tavoitteiden edistäminen	0	0	500
29.40.66	Rahoitusosuudet kv-järjestöille (amr.)	21 974	22 895	27 349
29.40.88	Osakehankinnat	0	0	300
29.90.20.1.2.	Suomen Akatemian liikuntatieteellisten tutkimusten arvioinnin hallintokustannukset	0	0	120
29.90.50.09.2	Tieteellisen tason arviointiin Suomen Akatemialle (amr.)	30	30	0
Yhteensä		497 256	486 358	510 276

smr = siirtomääräraha, amr = arviomääräraha

Taulukko 43. Suomen Akatemian siirtomäärärahat 1.1.2024 (1 000 €)

Talousarviotili	Käyttötarkoitus	Käytettävissä
4.23.29.40.01	SA:n toimintamenot (smr. 2 v.)	1 233
Yhteensä		1 233

Vuoden 2024 aikana akatemian käyttöön tuli useita uusia talousarviotilejä, erilaiseen toimintaan liittyen.

29.40.51.05: Määräraha, joka oli merkitty Akatemian tutkimusrahoituksen tietojärjestelmän ylläpitoon ja yhteisen valtionavustusjärjestelmän integraatioon.

29.40.51.06: Tohtoripilotista aiheutuviin hakemusten arviointikustannuksiin

29.40.56: Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti kyseessä olevan määrärahan Akatemian käyttöön erityistä suurteholaskennan rahoitushakua varten. Kyse oli rahoitushaku, jossa hyödynnettiin LUMI supertietokonetta yhteistyössä Yhdysvaltain liittohallituksen alaisen ilmailu- ja avaruushallintovirasto NASA:n tutkijoiden kanssa.

29.40.88: Euroopan sirontatutkajärjestelmän tukemiseen perustettavan osakeyhtiön perustamiskustannusten ja yhtiön perustamissopimuksessa määritellyn osakkeiden merkintähinnan maksamiseen. EISCAT-sirontatutkajärjestelmää hallinnoivan järjestön organisaatiomuoto muutetaan yhdistyksestä ruotsalaiseksi osakeyhtiöksi, jonka omistavat Suomen, Ruotsin ja Norjan valtiot yhtä suurin omistusosuuksin. Perustettava yhtiö EISCAT AB on valtion osittain omistama erityistehtäväyhtiö. Akatemia toimii Suomen omistajaohjaajana, osakkeet ostettiin syksyllä 2024 yhtiön osakeannissa ja kirjataan akatemian taseeseen.

29.90.20.1.2 Suomen Akatemian liikuntatieteellisten tutkimusten arvioinnin hallintokustannukset

Lisäksi momentti 29.40.53 "Rahapelitoiminnan tuotot tieteen edistämiseen" poistettiin kokonaan talousarviosta, mutta akatemia sai vastaavanlaisen summan lisäyksenä momentille 29.40.51

Toiminnan tulot

Vuonna 2024 Suomen Akatemian toimintamenomomenteille kertyi tuloina yhteensä 0,5 miljoonaa euroa (0,5 milj. euroa vuonna 2023). Akatemian toiminnan tulojen vuosittaiseen vaihteluun vaikuttaa toiminnassa olevien ulkopuolisen rahoituksen hankkeiden koko ja määrä.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot vuonna 2024 sisälsivät EU:n rahoittamia hankkeita varten saatuja tuloja yhteensä 0,2 miljoonaa euroa (0,2 milj. euroa vuonna 2023).

Vuokratuloja ja vuokrien yhteydessä perittäviä muita käyttökorvauksia Fulbright Suomi -säätiön alivuokrasopimuksesta kertyi yhteensä 0,09 miljoonaa euroa (0,08 milj. euroa vuonna 2023).

Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset olivat yhteensä 0,13 miljoonaa euroa (0,2 milj. euroa vuonna 2023) sisältäen muun muassa OKM:n liikuntatieteellisen tutkimuksen arviointiin liittyvistä hallinnointitehtävistä saadut korvaukset 0,06 miljoonaa euroa, ulkoministeriön toimeksiantosopimuksella toteutettavan kehitystutkimuksen akatemiaohjelman (Develop2) hallinnointikuluihin saadut korvaukset 0,07 miljoonaa euroa.

Muut tuotot 0,06 miljoonaa euroa (0,08 milj. euroa vuonna 2023) sisältää mm. yhteistyöorganisaatioiden kanssa jaettavaksi sovittuja palkkojen osakorvausten laskutuksia.

Muu rahoitus valtion virastoilta ja yliopistoilta

Suomen Akatemia käytti vuonna 2024 toisilta valtion virastoilta saatua rahoitusta (talousarviotili 630, Toiselle kirjanpitoyksikölle siirrettävät talousarviomenot) yhteensä 0,1 miljoonaa euroa (0,7 milj. euroa vuonna 2023). Näistä Akatemian kautta ulkoasiainministeriön rahoittamille kehitystutkimuksen hankkeille ohjattuja varoja oli 0,09 miljoonaa euroa. Kyseisten ulkoasiainministeriön rahoittaminen hankkeiden viimeiset laskutukset toimitettiin Akatemialle vuoden 2024 aikana.

1.9.2. Talousarvion toteutuminen

Tiliviraston talousarvion toteutumalaskelma

Vuoden 2023 talousarviossa nettobudjetoidulla toimintamenomomentilla (29.01.05) oli käytettävissä 13,5 miljoonaa euroa, josta käytettiin yhteensä 11,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 toimintamenomomentilta siirtyi 1,2 miljoonaa euroa vuodelle 2024. Kaikki vuodelta 2023 siirtyneet määrärahat käytettiin. Toimintamenoihin käytettiin yhteensä 13,1 miljoonaa euroa (89 %) mukaan lukien

vuoden 2024 talousarvion sekä vuoden 2023 siirtomäärärahat. Vuodelta 2024 siirtyi 1,7 miljoonaa euroa vuodelle 2025.

Vuoden 2024 talousarviossa tutkimusmäärärahamentillä (29.40.51.01) oli käytössä 374,7 miljoonaa euroa, jota käytettiin yhteensä 353,1 miljoonaa euroa (94 %). RRF avainalojen vauhdittaminen (momentti 29.40.51.02) käytti 16,9 miljoonaa budjetoidusta 17,0 miljoonasta (99 %), kun taas kansalliset infrastruktuurit (momentti 29.40.51.03) käytti 5,4 miljoonaa varatuista 9,0 miljoonasta (60 %). Paikalliset infrastruktuurit (momentti 29.40.51.04) käytti 8,5 miljoonaa budjetoidusta 10,0 miljoonasta (85 %). Tutkimusrahoituksen tietojärjestelmien ylläpitoon varatusta määrärahasta 29.40.51.05 käytettiin 1,5 miljoonaa, annetusta 2,0 miljoonasta (75 %). Tohtoripilotin hakemusten arviointikustannuksiin käytettiin 0,02 miljoonaa, annetusta 0,1 miljoonasta (20 %).

Strategisen tutkimusrahoituksen arviomäärärahamentillä (29.40.54) oli talousarviossa käytettävissä 55,6 miljoonaa euroa. Arviomäärärahaa käytettiin 56,9 miljoonaa euroa (102 %) maksatuksen ajoituksen muutoksesta johtuen. Rahoituksensaajien rahoitustarve oli arvioitua suurempi joulukuun maksatuksen yhteydessä. Tämän johdosta Akatemia anoi samassa yhteydessä arviomäärärahamentin ylityslupaa (VN/3233/2025), jonka raha-asiainvaliokunta seuraavassa kokouksessaan myönsi.

Suurteholaskennan yhteistyöhön NASA:n kanssa varatusta 0,5 miljoonasta käytettiin 100 %.

Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille momentille (29.40.66) myönnettiin talousarviossa yhteensä 27,3 miljoonaa euroa, josta käytettiin 26,9 miljoonaa euroa (98 %). Akatemia rahoittaa valtiosopimukseen perustuvien kansainvälisten järjestöjen (esim. CERN, ESO, FAIR) jäsenmaksuja momentilta 29.40.66.

EISCAT AB:n osakkeidenhankintaa varten oli varattu enintään 0,3 miljoonaa euroa. Osakkeidenhankinta suoritettiin ruotsin kruunuissa, jonka kokonaishinnaksi tuli valuuttamuutoksen jälkeen 0,26 miljoonaa euroa (87 %).

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti Akatemian käyttöön 0,1 miljoonaa euron määrärahan momentille 29.90.20.1.2 liikuntatieteellisen tutkimuksen arvioinninhallintokustannuksia varten. Siitä käytettiin 0,1 miljoonaa euroa (100 %).

Talousarvion toteumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä

Talousarvion mukaan Suomen Akatemian momentilta 29.40.51 rahoitettaviin tutkimushankkeisiin ja Akatemian rahoittaman tutkimuksen edistämiseen sai vuonna 2024 hyväksyä sitoumuksia yhteensä 460 226 000 euron edestä. Valtuutta käytettiin yhteensä 460 213 267 euroa. Käyttämättä jäänyttä valtuutta (12 733 euroa) ei voida uusia vuodelle 2024. Suomen Akatemian momentilta 29.50.54 rahoitettaviin strategisen tutkimuksen rahoituksen tutkimushankkeisiin ja tutkimuksen edistämiseen sai vuonna 2024 hyväksyä sitoumuksia enintään 55 631 000 euron arvosta. Valtuutta käytettiin yhteensä 55 630 897 euroa.

1.9.3. Tuotto- ja kululaskelma

Tuotto- ja kululaskelma on laadittu liikekirjanpidon periaatteiden mukaisesti.

Vuonna 2024 toiminnan tuottoja kertyi 0,7 miljoonaa euroa (1,2 milj. euroa vuonna 2023). Toiminnan tuottojen lasku johtui pääasiallisesti siitä, että Akatemian kautta hallinnoitavat ulkoasiainministeriön rahoittamat kehitystutkimuksen hankkeet päättyivät vuoden 2023 aikana ja viimeiset laskutukset hankkeista tehtiin vuonna 2024. Näin ollen Akatemian tarve laskuttaa ulkoasiainministeriöltä kustannusten korvauksia väheni.

Toiminnan kulut olivat 54,3 miljoonaa euroa (51,5 milj. euroa vuonna 2023). Nousu johtui valtiontalouden sisäisten yhteisrahoitteisten rahoitusosuuksien kasvusta eli mm. tutkimuslaitoksille maksettavasta hankerahoituksesta. Toiminnan kulut sisältävät Akatemian hallintoviraston toiminnan kulut 16,4 miljoonaa euroa (16,7 milj. euroa vuonna 2023) ja valtiontalouden sisäiset yhteisrahoitteisen toiminnan rahoitusosuudet 37,9 miljoonaa euroa (34,7 milj. euroa vuonna 2023). Yhteisrahoitteisen toiminnan rahoitusosuudet sisältävät valtion tutkimuslaitosten tutkimusrahoitushankkeiden maksatukset. Hallintoviraston toiminnan kulut 16,4 miljoonaa sisältää Suomen Akatemian toimintamenot ja hallintoviraston hankerahoituksen (hakemusarviointitoiminta ja tutkimusrahoitusjärjestelmän VA-digi-integraatio).

Henkilöstökulut 10,6 miljoonaa euroa (10,6 milj. euroa vuonna 2023) sisältävät hallintoviraston palkat, ulkopuolisten arvioitsijoiden palkkiot sekä lomapalkkavelan muutoksen. Akatemian henkilövuodet vuonna 2024 olivat 131,9 (vuonna 2023 133,4).

Tuotto- ja kululaskelman Toiminnan kulut -ryhmässä oleva vuokrat 0,8 miljoonaa euroa (1,2 milj. euroa vuonna 2023) sisältää muun muassa rakennusten, kalusteiden ja laitteiden vuokrat.

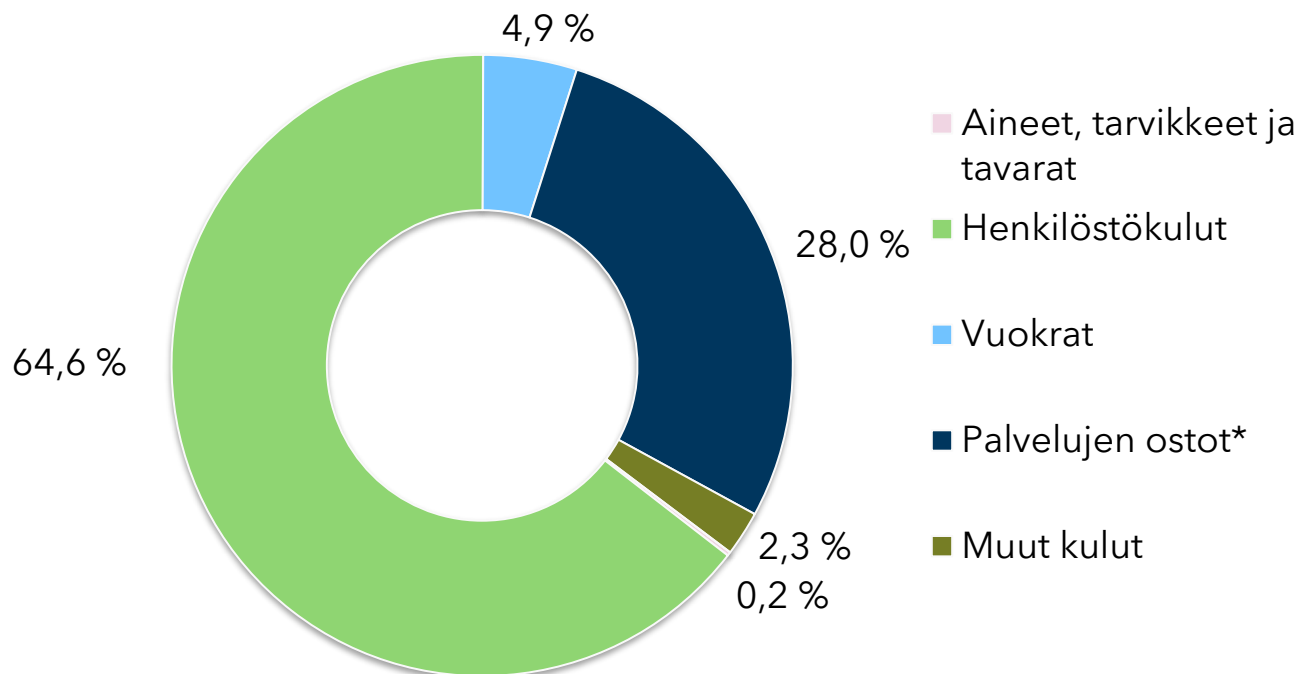
Akatemian pienempiin toimitiloihin liittyvä uusi sopimuskausi Senaatin kanssa alkoi 1.12.2023 ja tämä laski vuoden 2024 vuokratustannuksia merkittävästi.

Palvelujen ostot 42,5 miljoonaa euroa (39,3 milj. euroa vuonna 2023) sisältää valtion tutkimuslaitoksille maksetut yhteisrahoitteisen toiminnan rahoitusosuudet 37,9 milj. euroa sekä hallintoviraston toimintaan liittyvät palvelujen ostot 4,6 miljoonaa euroa (4,6 milj. euroa vuonna 2023). Hallintoviraston toimintaan liittyvät palvelujen ostot sisältävät muuan muassa asiantuntija- ja tutkimuspalvelut, hakujen asiantuntijapaneeleista maksetut työkorvaukset, työterveyspalvelujen ostot, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen ostot Palkeilta, ICT-palvelujen ostot Valtorilta sekä ravitsemus-, koulutus- ja muut ulkopuoliset palvelut.

Tiliryhmä muut kulut 0,4 miljoonaa euroa (0,4 milj. euroa vuonna 2023) sisältää muun muassa matkakulut, patentti-, lisenssi- ja käyttöoikeusmaksut, jäsenmaksut sekä tilin muut kulut.

Kuvassa 10 on kuvattu tuotto- ja kululaskelman mukaiset toiminnan kulut vuonna 2024.

Tuotto- ja kululaskelman mukaiset toiminnan kulut 2024

*pois lukien valtion tutkimuslaitoksille maksetut yhteisrahoitteisen toiminnan rahoitusosuudet

Kuva 10. Tuotto- ja kululaskelman mukaiset toiminnan kulut

Siirtotalouden kulut olivat 428,8 miljoonaa euroa (413,9 milj. euroa vuonna 2023). Käynnissä oleva hankekanta oli suurempi euromääräisesti mutta pienempi kappalemääräisesti kuin edellisellä vuonna. Siirtotalouden kulut sisältävät muun muassa käyttötalouden tulonsiirrot sekä ennakoiden palautukset. Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle 365,8 miljoonaa euroa (351,9 milj. euroa vuonna 2023) sisältää tulonsiirrot talousarviotalouden yksiköiden ohella muun muassa talousarvion ulkopuolisille valtion rahastoille sekä laitoksina ja säätiöinä toimiville yliopistoille.

1.9.4. Tase

Tase on laadittu liikekirjanpidon periaatteiden mukaisesti.

Vastaavaa

Suomen Akatemian taseen loppusumma 31.12.2024 oli 6,6 miljoonaa euroa (1,0 milj. euroa 31.12.2023). Ero johtuu maksatushakemuksista, jotka piti käsitellä uudestaan ja jotka odottavat maksatuspäätöstä vuoden 2025 arviomäärärahasta.

Käyttöomaisuusarvopaperit (0,26 milj. euroa) sisältää Euroopan sirontatutkajärjestelmän tukemiseen perustetun osakeyhtiön perustamissopimuksessa määritellyt osakkeet.

Muut rahat ja pankkisaamiset koostuu Uusiutuva tiede -rahastosta ja professori Holger Frykenstedtin testamenttilahjoitusrahastosta.

Vastattavaa

Rahastojen pääomat koostuvat Uusiutuva tiede -rahastosta ja professori Holger Frykenstedtin testamenttilahjoitusrahastosta.

Vieraan pääoman määrä oli tilinpäätöshetkellä 7,6 miljoonaa euroa (10,3 milj. euroa 31.12.2023).

Siirtovelat vuonna 2024 olivat 3,1 miljoonaa euroa (3,4 milj. euroa vuonna 2023). Siirtovelat koostuvat lähinnä tilinpäätöshetken lomapalkkavelasta ja vuoden aikana tehtyjen tutkimusrahoitushankkeiden myöntöpäätösperusteisten kirjauksista kuluksi ja velaksi.

Muut lyhytaikaiset velat olivat 3,4 miljoonaa euroa (5,4 milj. euroa vuonna 31.12.2023). Muut lyhytaikaiset velat koostuvat suurimmilta osin siirtotalouden tilinpäätöshetken maksamattomista tutkimusmäärärahamenoista.

1.10. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Suomen Akatemian johto vastaa valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 24 b §:n mukaisesti viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sen asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Johdon tehtävänä on valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 69 §:n mukaan huolehtia siitä, että virastossa toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset valvontamenettelyt, jotka kattavat myös Akatemian

vastattavina olevien varojen hoidon toiminnot ja tehtävät. Valvontamenettelyiden tarkoituksena on varmistaa:

- Akatemian talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden
- Akatemian hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen
- Akatemian johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston taloudesta ja toiminnasta.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat olennainen osa Akatemian johtamisjärjestelmää ja sitä kautta osa vuosisuunnittelua, päätöksentekoa, seurantaa sekä poikkeamiin reagoimista. Yksiköiden johtajat ja ryhmien päälliköt vastaavat oman ryhmänsä toimintoihin liittyvästä sisäisestä valvonnasta ja siihen liittyvistä valvontatoimenpiteistä, ohjeistuksista sekä niiden kehittämisestä. Lisäksi jokainen henkilöstön jäsen vastaa omassa tehtävässään asianmukaisesta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta. Keskeiset toimintaperiaatteet Akatemian sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamiselle määritellään viraston johtosäännössä, työjärjestyksessä, talous-säännössä sekä riskienhallintapolitiikassa muiden määräysten ja ohjeistusten täydentäessä näitä.

Sisäisen valvonnan arvioinnin toteuttamistapaa uudistettiin, ja se tehtiin Akatemian johdolle ja ryhmien päälliköille osoitetulla kyselyllä, jossa on hyödynnetty soveltuvin osin valtionvarainministeriön valtionvarain controller -toiminnon suosituksen mukaista sisäisen valvonnan arviointikehikkoa. Arviointi koostui viidestä sisäisen valvonnan osa-alueesta: ohjausympäristö, riskien arviointi, valvontatoimenpiteet, tieto ja viestintä sekä seurantatoimenpiteet. Nämä osa-alueet sisälsivät väitteitä, jotka pyydettiin arvioimaan asteikolla 1–5 sen mukaan, kuinka samaa mieltä väitteen kanssa on.

Taulukko 44. Sisäisen valvonnan arviointi 2024.

Arvioinnin osa-alueet	2024
Ohjausympäristö	3,8
Riskien arviointi	4,3
Valvontatoimenpiteet	4,3
Tieto ja viestintä	4,1
Seurantatoimenpiteet	4,6
Kaikki osa-alueet, keskiarvo	4,2

Arvioinnissa käytetty arviointiasteikko: 1,0-1,9 Heikko: Sisäinen valvonta ei ole asianmukaisesti järjestetty, tai sitä ei ole lainkaan; 2-2,9 Puutteellinen: Sisäinen valvonta ei kaikilta osin ole asianmukaisesti järjestetty, ja siihen liittyy olennaisia puutteita; 3,0-3,9 Toimiva: Sisäinen valvonta on pääosin asianmukaisesti järjestetty, mutta yksittäisiä puutteita on havaittu; 4,0-5,0 Hyvä: Sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty, eikä toiminnassa ole havaittu puutteita.

Akatemian sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisiä vahvuuksia ovat kyselyn perusteella muun muassa hyvän hallinnon periaatteiden ja virkamiesetiikan toteutuminen Akatemian tutkimusrahoitusprosessissa sekä muussa toiminnassa erityisesti asioiden valmistelun ja päätöksenteon osalta. Lisäksi Akatemialla on toimivat ja vakiintuneet prosessit, joilla pyritään varmistamaan asianmukainen sisäisen valvonnan taso esimerkiksi hankintojen ja menojen käsittelyn kautta. Vahvuuksina nähtiin myös yksiköiden vuosisuunnitelmiin nostettujen tavoitteiden vahva linkitys Akatemian strategiaan ja sieltä johdettuihin painopisteisiin. Yksiköiden riskienarviointi on kytketty myös osaksi vuosisuunnitteluprosessia, jossa riskien tunnistaminen pohjautuu Akatemian strategisiin painopisteisiin.

Kyselyn perusteella kehityskohteiksi tunnistettiin muun muassa kokonaisvaltaisen riskienhallintaprosessin kehittämistyön jatkaminen pitäen sisällään systemaattisen seurannan ja raportoinnin. Myös riittävien varahenkilöjärjestelyiden varmistaminen kriittisten toimintojen osalta koettiin tärkeäksi toiminnan jatkuvuuden turvaamisen kannalta. Henkilöstön työhyvinvoinnin tukeminen ja strateginen osaamisen kehittäminen nousivat myös teemoiksi kehittämistoimenpiteiden osalta. Monet kyselyn kautta tunnistetut kehittämistoimenpiteet näkyvät jo yksiköiden vuosisuunnitelmissa ja vuosisuunnitelmien kautta määritellyissä Akatemian yhteisissä tavoitteissa vuodelle 2025. Kyselyn lisäksi arvioinnin tukena on käytetty sisäisen tarkastuksen ja muiden tarkastusten havaintoja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä sekä olennaisimmista kehittämistarpeista. Vuoden 2024 sisäisen tarkastuksen tarkastuskohteena oli Akatemian kriittiset ulkoiset palveluntarjoajat ja niihin liittyvä toimittajahallinta. Tarkastuksen havaintoihin liittyen on laadittu johdon toimenpidesuunnitelma tavoiteaikatauluineen.

Arvioinnin perusteella sisäisen valvonnan menettelyt olivat Suomen Akatemian talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset ja riittävät.

Koska Akatemia myöntää merkittävän määrän julkista rahoitusta, sillä on olennainen vastuu myöntämänsä rahoituksen asianmukaisen käytön valvonnasta myös sisäisen valvonnan näkökulmasta. Valtionavustusten tarkastusten tavoitteena on varmistaa, että rahoituksen haku- ja

myöntöprosessissa on noudatettu Akatemian antamia ohjeita ja että rahoitus on käytetty rahoitusehtojen mukaisesti. Lisäksi tarkastuksessa varmistetaan, että suorituspaikoissa rahoitukseen liittyvien prosessien sisäinen valvonta on asianmukaista ja riittävää. Tarkastuksissa huomio kiinnitetään tarkastuksen ennaltaehkäisevään ja vastuullistavaan vaikutukseen, taloudellisten ja sisäisen valvonnan ohjeistuksen toimivuuden varmistamiseen sekä tarkastuksen tuottamiin konkreettisiin korjaus- ja kehittämistoimiin.

Vuonna 2024 varainkäytön valvonnan tarkastuskohteina olivat valtionavustusten saajina Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto sekä EU:n elpymis- ja palautumisvälinerahoituksen (RRF) osalta Aalto-yliopisto, Luonnonvarakeskus, WSTAR-konsortio sekä CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy. Tarkastuksista on laadittu tarkastusraportit, joista keskeisimmät havainnot on raportoitu Akatemian hallitukselle 12.12.2024.

1.11. Arviointien tulokset

Ei esitettävää.

1.12. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.12.1. Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Ei esitettävää.

1.12.2. Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Ei esitettävää.

2. Talousarvion toteumalaskelma

Suomen Akatemian talousarvion toteumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2024	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	19 539,77	20 842	20 841,87	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	19 539,77	20 842	20 841,87	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	75 088,83	210 379	210 378,65	0,00	100
12.29.99. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan muut tulot	70 048,83	210 379	210 378,65	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	5 040,00				
Tuloarviotilit yhteensä	94 628,60	231 221	231 220,52	0,00	100

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024(TA + LTA:t)	Talousarvion 2024 määrärahojen		Tilinpäätös2024	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2024	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2024	Käyttö vuonna 2024 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	463 930 719,34	510 770 287	482 336 464,12	1 696 035,74	484 032 499,86	26 737 787,10	1 232 901,92	15 691 901,92	13 955 247,12	1 696 035,74
29.01.05. Suomen Akatemian toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)		13 539 000	11 842 964,26	1 696 035,74	13 539 000,00	0,00		13 539 000,00	11 842 964,26	1 696 035,74
29.01.29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	604 811,75	494 287	494 286,96		494 286,96	0,00				
29.40.01. Suomen Akatemian toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	12 318 000,00						1 232 901,92	1 232 901,92	1 232 901,92	0,00
29.40.51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)	329 681 320,47	412 837 000	385 388 167,97		385 388 167,97	27 448 832,03				
29.40.51.01. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat	311 137 896,59	374 737 000	353 111 653,12		353 111 653,12	21 625 346,88				
29.40.51.02. Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (RRFP3C3I2) (EK) (varattu)	9 866 026,46	17 000 000	16 925 984,13		16 925 984,13	74 015,87				
29.40.51.03. Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit (RRFP3C3I6) (EK) (varattu)	6 017 376,71	9 000 000	5 374 389,63		5 374 389,63	3 625 610,37				
29.40.51.04. Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit (RRFP3C3I5) (EK) (varattu)	2 660 020,71	10 000 000	8 465 969,90		8 465 969,90	1 534 030,10				
29.40.51.05. Tutkimusrahoituksen tietojärjestelmän ylläpito ja valtionavustusjärjestelmän integraatio (EK) (enintään)		2 000 000	1 489 771,19		1 489 771,19	510 228,81				
29.40.51.06. Tohtoripilotin hakeusten arviointikustannukset (EK) (enintään)		100 000	20 400,00		20 400,00	79 600,00				
29.40.53. Rahapelitoiminnan tuotot tieteen edistämiseen (arviomääräraha)	46 935 943,91									
29.40.53.01. Suomen Akatemian käytettäväksi tutkimushankkeiden rahoittamiseen ja tieteellisen tutkimuksen edistämiseen	46 935 943,91									
29.40.54. Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)	51 485 990,95	55 631 000	56 875 817,27		56 875 817,27	-1 244 817,27				

29.40.56.	Tiedepoliittisten tavoitteiden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)		500 000	500 000,00		500 000,00	0,00		500 000,00	500 000,00	0,00
29.40.66.	Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille(arviomääräraha)	22 894 897,26	27 349 000	26 855 846,72		26 855 846,72	493 153,28				
29.40.88.	Osakehankinnat (siirtomääräraha 2 v)		300 000	259 380,94		259 380,94	40 619,06		300 000,00	259 380,94	0,00
29.90.20.	Liikuntatoimen yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)		120 000	120 000,00		120 000,00	0,00		120 000,00	120 000,00	0,00
	29.90.20.1. Liikunta-alan tiedolla johtaminen (KPY)		120 000	120 000,00		120 000,00	0,00		120 000,00	120 000,00	0,00
	29.90.20.1.2. Suomen Akatemian liikuntatieteellisten tutkimusten arvioinnin hallintokustannukset (KPY)		120 000	120 000,00		120 000,00	0,00		120 000,00	120 000,00	0,00
29.90.50.	Rahapelitoiminnan tuotot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)	9 755,00									
	29.90.50.09. Liikunta-alan tiedolla johtamiseen (KPY)	9 755,00									
	29.90.50.09.2. Tieteellisen tason arviointiin Suomen Akatemialle (KPY)	9 755,00									
Määrärahatilit yhteensä		463 930 719,34	510 770 287	482 336 464,12	1 696 035,74	484 032 499,86	26 737 787,10	1 232 901,92	15 691 901,92	13 955 247,12	1 696 035,74

Suomen Akatemian talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)						
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Uudet valtuudet	Vuoden 2024 valtuudet					Uusittu v. 2025 TA:ssa	Talousarvio-menot 2024	Määräraha-tarve 2025	Määrä-raha-tarve 2026	Määrä-raha-tarve 2027	Määrä-raha-tarve myöhemmin	Määrä-raha-tarve yhteensä
			Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käytämättä								
40. Korkeakouluopetus ja tutkimus: 29.40.51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat, 29.40.53. Rahapeliteoiminnan voittovarat tieteen edistämiseen	3 575 754	460 226	0	460 226	460 213	13	0	354 602	363 088	317 190	220 011	204 610	1 104 899	
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 575 754							343 959	267 798	195 114	109 771	82 645	655 328	
Vuonna 2024 käytävissä olleet valtuudet		460 226	0	460 226	460 213	13	0	10 643	95 290	122 076	110 240	121 965	449 571	
29.40.54. Strateginen tutkimusrahoitus	333 785	55 631	0	55 631	55 631	0	0	56 876	54 384	45 570	22 535	0	122 489	
Aikaisempien vuosien valtuudet	333 785							56 501	44 777	22 456			67 233	
Vuonna 2024 käytävissä olleet valtuudet		55 631	0	55 631	55 631	0	0	375	9 607	23 114	22 535		55 256	
29.40.51.02. Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (RRF pilari3)	45 000	0	0	0	0	0	0	16 926	13 648	2 241	0	0	15 889	
Aikaisempien vuosien valtuudet	45 000							16 926	13 648	2 241			15 889	
Vuonna 2024 käytävissä olleet valtuudet													0	
29.40.51.03. Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit (RRF pilari3)	20 000	0	0	0	0	0	0	5 374	5 999	870	0	0	6 869	
Aikaisempien vuosien valtuudet	20 000							5 374	5 999	870			6 869	
Vuonna 2024 käytävissä olleet valtuudet													0	
29.40.51.04 Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit (RRF pilari3)	25 250	0	0	0	0	0	0	8 466	11 475	2 589	0	0	14 064	
Aikaisempien vuosien valtuudet	25 250							8 466	11 475	2 589			14 064	
Vuonna 2024 käytävissä olleet valtuudet													0	
Pääluokka 29														
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta														
- korkotuki- tms. valtuudet ³⁾														
- talonrakennushankevaluudet ⁴⁾														
Vuonna n käytävissä olleet valtuudet, josta														
- korkotuki- tms. valtuudet ³⁾														
- talonrakennushankevaluudet ⁴⁾														
Pääluokat yhteensä	3 999 789	515 857	0	515 857	515 844	13	0	442 244	448 594	368 460	242 546	204 610	1 264 210	

3. Tuotto- ja kululaskelma

Suomen Akatemian tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2024 - 31.12.2024		1.1.2023 - 31.12.2023	
TOIMINNAN TUOTOT				
Vuokrat ja käyttökorvaukset	85 051,72		81 415,73	
Muut toiminnan tuotot	<u>654 346,56</u>	739 398,28	<u>1 110 553,77</u>	1 191 969,50
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	33 594,51		36 957,38	
Henkilöstökulut	10 599 752,23		10 551 293,13	
Vuokrat	800 495,62		1 187 319,92	
Palvelujen ostot	42 453 863,56		39 332 655,67	
Muut kulut	<u>382 650,61</u>	<u>-54 270 356,53</u>	<u>368 987,77</u>	<u>-51 477 213,87</u>
JÄÄMÄ I		-53 530 958,25		-50 285 244,37
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	0,00		11,37	
Rahoituskulut	<u>-40,59</u>	-40,59	<u>-119,48</u>	-108,11
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	<u>1 192,27</u>	<u>1 192,27</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
JÄÄMÄ II		-53 529 806,57		-50 285 352,48
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle pl. hyvinvointialuehallinto	391 985,87		1 802 162,35	
Siirtotalouden kulut hyvinvointialuehallinnolle	2 657 102,38		1 954 248,98	
Siirtotalouden kulut sosiaaliturvarahastoille	59 108,29		66 169,03	
Siirtotalouden kulut yrityksille	18 625 644,57		18 228 795,60	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	8 266 182,65		6 966 665,28	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	307 086,47		397 658,25	

Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	32 727 978,90		32 554 309,92	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	<u>365 760 096,89</u>	<u>-428 795 186,02</u>	<u>351 913 521,42</u>	<u>-413 883 530,83</u>
JÄÄMÄ III		-482 324 992,59		-464 168 883,31
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAK- SUISTA				
Perityt arvonnäverot	20 841,87		19 539,77	
Suoritetut arvonnäverot	<u>-797 244,41</u>	<u>-776 402,54</u>	<u>-946 343,36</u>	<u>-926 803,59</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-483 101 395,13</u>		<u>-465 095 686,90</u>

4. Tase

Suomen Akatemian tase

	31.12.2024		31.12.2023	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>19 509,80</u>	19 509,80	<u>19 509,80</u>	19 509,80
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>259 380,94</u>	<u>259 380,94</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		278 890,74		19 509,80
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	128 840,65		294 222,56	
Siirtosaamiset	5 444 475,03		72 075,27	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>558 315,50</u>	6 131 631,18	<u>439 820,55</u>	806 118,38
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kirjanpitoyksikön menotilit	-217,41		-209,95	
Muut rahat ja pankkisaamiset	<u>188 501,22</u>	<u>188 283,81</u>	<u>188 501,22</u>	<u>188 291,27</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS YHTEENSÄ		6 319 914,99		994 409,65
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>6 598 805,73</u>		<u>1 013 919,45</u>

31.12.2024

31.12.2023

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

VALTION PÄÄOMA

Valtion pääoma 1.1.1998	-2 162 960,32		-2 162 960,32	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-7 530 565,62		-13 173 407,64	
Pääoman siirrot	491 314 762,50		470 738 528,92	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-483 101 395,13</u>	-1 480 158,57	<u>-465 095 686,90</u>	-9 693 525,94

RAHASTOJEN PÄÄOMAT

Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	<u>449 389,19</u>	449 389,19	<u>441 621,51</u>	441 621,51
--	-------------------	------------	-------------------	------------

VIERAS PÄÄOMA

LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

Saadut ennakot	149 870,10		168 475,53	
Ostovelat	661 318,69		787 390,10	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	200 063,28		218 858,35	
Edelleen tilittävät erät	191 428,85		209 521,79	
Siirtovelat	3 070 441,64		3 451 488,65	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>3 356 452,55</u>	<u>7 629 575,11</u>	<u>5 430 089,46</u>	<u>10 265 823,88</u>

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ

7 629 575,11 10 265 823,88

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

6 598 805,73 1 013 919,45

5. Liitetiedot

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Eduskunta on lisännyt Suomen Akatemian käyttöön momentille 29.40.88 Osakehankinnat 300 000 euroa Euroopan sirontatutkajärjestelmän tukemiseen perustettavan osakeyhtiön perustamiskustannusten ja yhtiön perustamissopimuksessa määritellyn osakkeiden merkintähinnan maksamiseen.

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2024 määrärahojen		Tilinpäätös 2024	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2024	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2024	Käyttö vuonna 2024 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.01.05. Suomen Akatemian toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)										
Bruttomenot	0,00		12 302 539,27		13 998 575,01					12 302 539,27
Bruttotulot	0,00		459 575,01		459 575,01					459 575,01
Nettomenot	0,00	13 539 000	11 842 964,26	1 696 035,74	13 539 000,00	0,00	13 539 000,00	11 842 964,26	1 696 035,74	
29.40.01. Suomen Akatemian toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)										
Bruttomenot	12 844 949,82									1 232 901,92
Bruttotulot	526 949,82									
Nettomenot	12 318 000,00						1 232 901,92	1 232 901,92	1 232 901,92	0,00

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Pääluokan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	55 631 000	1 244 817,27	2
29.40.54. Strateginen tutkimusrahoitus	55 631 000	1 244 817,27	2
Pääluokat yhteensä	55 631 000	1 244 817,27	2

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Suomen Akatemiassa ei ole esitettävää liitteelle
4.

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2024	2023
Henkilöstökulut	8 962 965,07	8 889 690,36
Palkat ja palkkiot	8 936 035,66	8 841 277,23
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	26 929,41	48 413,13
Henkilösivukulut	1 636 787,16	1 661 602,77
Eläkekulut	1 525 813,90	1 501 751,70
Muut henkilösivukulut	110 973,26	159 851,07
Yhteensä	10 599 752,23	10 551 293,13
Johdon palkat ja palkkiot, josta	413 873,78	393 264,82
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	897,42	1 020,00
Johto	337,42	720,00
Muu henkilöstö	560,00	300,00

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suomen Akatemialla ei ole esitettävää liitteelle 6.

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Suomen Akatemialla ei ole esitettävää liitteelle 7.

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Suomen Akatemialla ei ole esitettävää liitteelle 8.

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Suomen Akatemialla ei ole esitettävää liitteelle 9.

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2024					31.12.2023		
	Kappalemäärä	Markkina-arvo	Kirjanpito-arvo	Omistusosuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpito-arvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet			259 380,94			0,00		0,00
Eiscat AB	2 000		259 380,94	33,33				
Osakkeet ja osuudet yhteensä			259 380,94			0,00		0,00

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Suomen Akatemialla ei ole esitettävää liitteelle 11.

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha-tarve 2027	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	922 817,04	841 306,02	136 156,04	0,00	0,00	977 462,06
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	922 817,04	841 306,02	136 156,04	0,00	0,00	977 462,06

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat 31.12.2024	Varat 31.12.2023	Käyttötarkoitus
Uusiutuva tiede-rahasto			
	20 393,99	20 393,99	Erityisesti nuorten innostaminen tieteelliseen tutkimustyöhön sekä uusien avauksien tuominen suomalaiseseen tiedeyhteisöön.
Professori Holger Frykenstedtin testamenttilahjoitus	428 995,20	421 227,52	Suomalaisen kulttuurin, ruotsalaisen 1700-luvun tai ruotsalaisen romantiikan alan ansiokkaiden opiskelijoiden tukeminen.
Yhteensä	449 389,19	441 621,51	

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Suomen Akatemialla ei ole esitettävää liitteelle 14.

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Suomen Akatemialla ei ole esitettävää liitteelle 15.

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Suomen Akatemialla ei ole esitettävää liitteelle 16.

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Suomen Akatemialla ei ole esitettävää liitteelle 17.

Suomen Akatemian tilinpäätöksen liite 18: Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Suomen Akatemialla ei ole esitettävää liitteelle 18.

6. Allekirjoitukset

Suomen Akatemian hallitus ja pääjohtaja ovat hyväksyneet Suomen Akatemian tilinpäätöksen vuodelta 2024 26. helmikuuta 2025. Tilinpäätös on allekirjoitettu sähköisesti.

Suomen Akatemian hallitus 1.1.2025-31.12.2027

Kimmo Nuotio, puheenjohtaja

Tiina Laatikainen, varapuheenjohtaja

Anna-Stiina Heiskanen

Petri Karonen

Gary Marquis

Jarkko Pellikka

Susanna Välimäki

Paula Eerola, pääjohtaja

Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.